

Ne delate prav,

ako se takoj ne zavarujete za življenje pri uradniškem društvu!

Ako zamorete prihraniti mesečno nekaj kronic, tedaj jih v korist svojcev porabite najbolje, če jih naložite v uradniškem društvu. Vsakdo, najsibodi katerega že koli stanu, se lahko zavaruje pri tem društvu na doživetje in smrt, doto in prihodek.

Uradniško društvo je največji vzajemno zavarovalni zavod za življenje naše domovine in nudi

ugodne zavarovalne pogoje, nizke premije, hitro izplačilo brez od-
~~ne~~ bitka pri največji varnosti. ~~ne~~

Za zavarovanje po K 2000, plačljive takoj v slučaju smrti, najkasneje pa s 85 letom plača 30 letni mož samo 4 krone mesečno, 35 letni mož K 4:56, 40 letni samo K 5:36 (Tarif I a).

Zavarovanje dote po K 10.000 na 20 let plača 35 letni mož mesečno samo K 34:40. Umrje potem kadarkoli — s čemur neha tudi uplačevanje premij — izplača se vseeno zavarovani znesek ob zapadlem roku. N. pr. ako živi oče le še eno leto, je uplačar v vsem K 412:80 in otrok dobi po dovršenem 20 letu vseeno K 10.000 izplačanih. Ako umrje otrok pred dopolnjenim 20. letom, povrnejo se takoj vse premije, plačane do smrti otroka.

Zavarujete se lahko v vsaki starosti in za vsako dobo.

Zahtevajte takoj prospekt

Prvega sploš. uradniškega društva

avstr.-ogr. monarhije

 Dunaj I., Wipplingerstrasse 25/61.

==== peljite se v Celje ali pišite po vzorce v ====
Trgovsko hišo na debelo
in drobno **R. Stermecki, Celje**

kjer kupite moderno volneno blago za ženske obleke, sukno in kamgarn za moške obleke, perilni kambrik, hlačevino, belo platno, svilene robce in mnogo drugega manufakturnega blaga iz najboljših tu- in inozemskih tovarn po čudovito
 =====
 znižanih cenah.

**Vzorci se pošiljajo proti vrnitvi franko in
 zastonj, blago proti povzetju čez 10'— kron
 franko po vseh avstrijsko-ogrskih deželah.**

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Stajarskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v obce ter zastopati koristi svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadruge in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, nakupovalne in prodajalne, konzumne in produktivne zadruge itd.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske nakupovalne in prodajalne, mlekarske in druge gospodarske zadruge.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno sporavnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji inogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1907 nad **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadruge Zadružne Zveze v Celju so imele v l. 1907:

denarnega prometa	K 252.617.153 ¹⁶
čistega dobička	> 581.719 ⁵³
rezervnih zakladov	> 3.819.112 ⁰³
skupnega lastnega imetja	> 5.824.507 ⁹⁴
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	> 113.615.134 ¹⁵

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri iste tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1907 u članjenih okroglo 200 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana l. 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja torej že 26 let in je to najstarejša zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.

POSJOJILNICA V CELJU

□ V LASTNI HIŠI „NARODNI DOM“ □

LETA 1881 Z NEOMEJENO ZAVEZO
USTANOVLJEN ZAVOD, ŠTEJE NAD
4300 ZADRUŽNIKOV, KI MAJO UPLA-
ČANIH DELEŽEV NAD 85.000 K TER
IMA NAD SEDEM MILIJONOV KRON
HRANILNIH VLOG IN NAD 350.000 K
~*~ REZERVNEGA ZAKLADA ~*~

HRANILNE VLOGE SE SPREJĚMAJO
OD VSAKEGA, ĆE TUDI NI ĆLAN ZA-
DRUGE TER SE OBRESTUJEJO PO
 $4\frac{1}{2}\%$. POSJOJILNICA PLAĆUJE RENTNI
DAVEK SAMA, NE DA BI GA ODTEG-
NILA VLAGATELJEM; POSJOJILA DAJE
NA OSOBNI IN HIPOT. KREDIT PROTI
 5% , $5\frac{1}{2}\%$ IN 6% OBRESTOVANJU.

URADUJE VSAK DAN DOPOLDNE OD
9. DO 12. URE IZVZEMŠI NEDELJE IN
PRAZNIKE V „NARODNEM DOMU“
~*~ V CELJU, I. NADSTROPJE ~*~

Južnoštajerska hranilnica

v Celju, Narodni dom

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po **štiri odstotke** ter pripisuje obresti vsakega pol leta h kapitalu. **Rentni davek plačuje hranilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem.** Za varnost vlog jamčijo okraji: Gornjigrad, Sevnica, Šmarje, Šoštanj in Vranksko in **rezervna zaklada**, katera znaša vže nad **300.000 kron.** :::: Ker njima hranilnica namena iskati dobička, zato razdeli znatne vsote v občekoristne in dobrodelne namene :::: za gori navedene okraje. ::::

Dosedaj je dovolila za dijaške ustanove 30.000 K, za vodovodne naprave 10.000 K, za napravo potov 1500 K, različnim učnim zavodom in ustanovitev slovenske obrtne strokovne šole 2400 K, za podpore različnim požar. brambam in v kmetijsko-gospodarske namene nad 2000 K, skupno tedaj nad
:::: 45.000 K. ::::

Slovenci, poslužujte se **južnoštajerske hranilnice** pri nalaganju svojega denarja ali kadar nalagate denar za mladoletne ali varovance in **zahtevajte pri sodiščih, da se naloži denar za mladoletne in varovance izključno le v južnoštajersko hranilnico.** ::::

„Lastni dom“

registrovana kreditna in stavbena za-
~~~~~ druga z omejeno zavezo ~~~~~

v Gaberju pri Celju

C. kr. poštne hranilnice račun št. 54.366.
Telefon št. 48.

Namen te zadruge je preskrbovati
svojim članom po ceni kredit, pre-
vzemati terjatve, pomagati kupovati
hiše, zemljišča, ustanavljati podjetja
::: itd. itd. :::

Hranilne vloge se sprejemajo od
vsakega, naj je član zadruge ali
ne, na tekoči račun ali na vložne
::: knjižice in se obrestujejo po :::

5%

nepretrgoma, to je od dneva vložitve
pa do dneva vzdiga. Rentni davek
za vlagatelja plačuje zadruga sama
iz svojega premoženja. — Zadruga
»Lastni dom« ima v Gaberju tik
Celja 28 lepih stavbenih prostorov,
ki merijo skupaj 2 ha 22 a 4 m² na
razpolago. Na teh stavi hiše zadruž-
nikom, ki se zato oglasijo pri načel-
stvu in vplačajo v gotovini vsaj 10%
vrednosti zemljišča in projektirane
stavbe. — Odplačevanje kapitala in
obresti se vrši v mesečnih ali po
posebej dogovorjenih četrt-, oziroma
::: polletnih obrokih. :::
Zadružna pravila se dobe v zadružni
pisarni vsak dan med uradnimi urami

**Pisarna je v Celju, Rotovška
ulica št. 12, I. nadstropje.**

Uradni dan je vsako sredo in soboto
::: **od 8. do 12. ure dopoldne** :::

Fotografični zavod

Modni salon

Viljem Pick

Celje. „Pri kroni“
Wokaunov trg.

se priporoča v izvrševanje najrazličnejših slik. Hotelirjem in gostilničarjem se priporoča v napravo razglednic. Cene nizke. Postrežba točna.

Matilda Pick

Kolodvorska ulica 6
v Celju.

Klobuki za dame in za otroke najnovejše mode! Za vsako sezijo popravila in prenavedbe po najnovejši modi. Postrežba je hitra in po ceni.

Priznano dobro in trpežno obutev vsake vrste za gospode, gospe in otroke izdeluje

Martin Kolšek

čevljar v Celju, Graška cesta

V zalogi ima tudi hišno obutev. Vsa popravila se izvršijo solidno, hitro in točno.

Ivan Ravnikar, trgovec v Celju

Graška cesta.

Priporočam svojo bogato zalogo specerij, blaga, finih vrst čajev, konjaka rum, šampanjca, vsakovrstnih vin. Velika zaloga voščenih in drugih sveč, suhih in oljnatih barv, karboleja, lakov in čopičev. Toaletno milo, kalodent. Vsako spomlad sveža in garant. kaljiva vrtna in poljska semena.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih

== so najugodnejše naslednje: ==

1. ZA SITUACIJO SMRTI, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital takoj dotičnim dedičem.

2. ZA DOŽIVETJE IN SMRT, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob dožitju določene dobe.

3. OZAJEMNO, n. pr. mož in žena, brat z bratom ali kakšni drugi osebi, in sicer tako, kadar umrje eden izmed njiju, se izplača zavarovana vsota preživelemu zavarovancu.

4. ZA DOBO 20 LET, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

5. ZA RENTO ALI POKOJNINO, katera se začenja dotičniku izplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekotikih letih, in sicer do smrti.

6. DO TO OTROKOM, zlasti dekletom, katera se izplača, ko doživi zavarovani otrok, 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnje uplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Ose te in ostale načine zavarovanja prevzame banka „SLAVIJA“ po ugodnejših pogojih in cenejših tarifah, kakor vse druge zavarovalnice. Orhutega pa imajo člani banke „SLAVIJE“ — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila. Še pravico do dividende, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Rezervni fondi koncem leta 1907	K	41.778.165.—
Pupilarno varno naloženih	„	40.320.182.93
Izplačani kapitali in škode leta 1907	„	5.277.437.24
Izplačani kapitali in škode sploh	„	97.214.430.97
Plačana zavarovalnina leta 1907	„	9.341.753.93
Izplačana dividenda leta 1907	„	256.345.96
Izplačana dividenda sploh	„	2.092.765.58

Vsa potrebnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani v lastni hiši v Gosposkih ulicah št. 12.

Karol Vanič

Celje, Narodni dom

Velika zaloga najmodernejšega blaga za dame in gospode. Laneno in bombažovo perilo. — Velika izber salonskih preprog, namiznih kakor posteljnih garnitur, športnih in potovalnih odej, suknenih in čipkastih zaves in stores.

Novomodna svila, baržun in peluche za damske bluze

Velika narodna
 trgovina

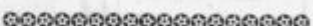
Robert Diehl

Celje, Graška cesta

Zaloga najraznovrstnejših pristnih žganih pijač kakor n. pr.: pristne domače in bosanske slivovke, tropinovke, brinjevca, vinsko žganje itd. Gg. gostilničarjem in kavarnarjem priporočam pristni Jamaikarum in najfinejše likerje.

Zaloga: Graška cesta 43 (pri gostilni „Stadt Graz“)

Veliko domače
podjetje

EDINA NARODNA STEKLARSKA TRGOVINA

Graška cesta 4 **Fran Strupi, Celje** Graška cesta 4

Zaloga stekla in
porcelana, ka-
menine, čeških
i. belgijskih šip,
svetilnik, ogledal
in zlatih robov
□ za okvirje □
Velika izbor v
namiznem po-
sodju ter istem
za čaj in kavo,
kakor tudi umi-
valnih garnitur.
Najnižje cene!
Najsolidnejša in
točna postrežba

Bogata zaloga
raznovrstnega
posodja za go-
stilne, kavarne
ter privatnike.
Prevzete vse
steklarskih del
pri cerkvah in
privatnih stav-
bah kakor tudi
izvrševanje
okvirjev pri po-
dobah itd.
Najnižje cene!
Najsolidnejša in
točna postrežba

Zaloga nagizdnih izdelkov (okraski, dekoracije) iz stekla, porce-
— lana, majolike, teracotte, brona in kovine. —

Najnižje cene!

Ceniki na razpolago.

Najnižje cene!

Zdravilišče OPATIJA v Istri.

ILUSTROVANI
NARODNI
KOLEDAR
1909

UREDIL PROFESOR
DR. ANTON DOLAR.

LETO XX.

LAST IN ZALOŽBA
ZVEZNE TISKARNE

17504/20

22.341
4.3.1958

Leto 1909

je navadno leto ter ima 365 dni; med temi
je 66 nedelj in praznikov.

Leto 1909 je 6622. leto julijanske perijode, 8009. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5669. — Mohamedansko leto 1326.

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinec, svečnica, označenje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, preč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetelega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

Godovinsko število za leto 1909.

Zlato število	10	Rimsko število	7
Epakta ali lunino kazalo	VIII.	Nedeljska črka	C
Solnčni krog	14	Letni vladar: Saturn.	

Dvorni prepovedani časi,

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 10. kimovca (na večer pred smrtim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

*

Državni prepovedani časi.

Gledališke predstave in javne razveseljave, kakor koncerti, druge zabave z godbo itd. so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na Veliko noč, na binkoštno nedeljo in dne 25. grudna se smejo vršiti samo predstave v dobrodelne namene in z dovoljenjem politične oblasti, ki ima dajati dovoljenja za gledališke predstave. Javni plesi se ne smejo vršiti tiste dni, ob katerih se gledališke predstave vobče ne smejo ali le s posebnim dovoljenjem vršiti.

*

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglašenja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

*

Premakljivi prazniki.

Ime Jezusovo	17. prosinca.
Septuagesima	7. svečana.
Pepelnica	24. svečana.
Marija devica sedem žalosti	2. malega travna.
Velika noč	11. malega travna.
Križevo (prošnji dnevi)	17., 18. in 19. velikega travna.
Vnebohod	20. velikega travna.
Binkošti	30. velikega travna.
Sv. Trojica	6. rožnika.
Sv. Rešnje telo	10. rožnika.
Srce Jezusovo	18. rožnika.

Angelska nedelja	29. velikega srpana.
Ime Marijino	12. kimovca.
Rožnenska nedelja	3. vinotoka.
Posvečenje cerkva	17. vinotoka.
1. adventna nedelja	28. listopada.
Od Božiča do pepelnice je 8 tednov in 6 dni.	

*

Znamenja za lunine krajce.

Mlaj ☺
Prvi krajec ☾
Ščep ali polna luna ☽
Zadnji krajec ☾

*

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušca.
Poletje se začne 22. rožnika.
Jesen se začne 23. kimovca.
Zima se začne 22. grudna.

*

Solnčni in lunini mrki leta 1909.

Leta 1909 mrkneta solnce in luna po dvakrat, a pri nas bomo videli le prvi lunin mrk.

1. Luna mrkne popolnoma dne 4. rožnika. Začetek ob 12. uri 49 minut po polnoči, popolen postane ob 2. uri 3 minute zjutraj, višek popolnega mrka ob 2. uri 34 minut zjutraj, konec mrka sploh je ob 4. uri 20 minut zjutraj. Ta mrk bodo videli v južno-zapadni Aziji, na Indijskem morju, v Evropi, v Afriki, na Atlantiškem morju, v južni Ameriki in na vzhodni polovici Severne Amerike. Na Dunaju zatone luna 12 minut preden neha popolni mrk.

2. Solnce mrkne popolnoma dne 17. in 18. rožnika. Začetek je 17. ob 10. uri 6 minut zvečer, konec 18. ob 2. uri 42 minut zjutraj. Mrk bo viden le v najsevernejših krajih.

3. Luna mrkne popolnoma dne 27. listopada. Začetek ob 8. uri 16 minut dopoldne, višek doseže ob 10. uri, konec ob 11. uri 44 minut predpoldne. Mrk bodo videli v severozapadni Evropi, na severozapadnem obrežju Afrike, na Atlantiškem morju, v Ameriki, na Tihem morju in na vzhodnem delu Azije in Avstralije.

4. Nepopolni solnčni mrk dne 17. grudna. Mrk se prične ob 7. uri 2 minuti zvečer, konča se ob 10. uri 38 minut ponoči. Videl se bo na jugu Avstralije in v najjužnejših krajih.

*

Kvaterni in drugi posti.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 3., 5. in 6. sušca.
  - II. kvatre, letne ali binkošne: 2., 4. in 5. rožnika.
  - III. kvatre, jesenske: 15., 17. in 18. kimovca.
  - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 15., 17. in 18. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.

*

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi s Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušca). — Kranjsko: Jožef (19. sušca) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvaško: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušca). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušca). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

*

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovenskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: «Biblia, tu je use svetu Pismu Stariga in noviga Testamenta, Slovenski tolmažena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča,

vnebohoda Kristusovega, vnebovzvetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko diplomu in dne 28. velikega travna l. 1665. grofovskega naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. porodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu »prangarjav».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec »Podgoriški«, porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, car ruski, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 25. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani »turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijske dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528. potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca l. 1811. l. odpravi francoska vlada samostan usmiljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Postojno.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. porodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristjanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. malega travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. malega travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. malega travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu briksenskem.

Dne 15. malega travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

- Dne 16. malega travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.
- Dne 1. velikega travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istre, slovenske marke in Metlike.
- Dne 1. velikega travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.
- Dne 2. velikega travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.
- Dne 3. velikega travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.
- Dne 3. velikega travna l. 1635. vnel se je v Preboldu in Ostrvici nad Celjem punt.
- Dne 7. velikega travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. velikega travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.
- Dne 8. velikega travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojo-ročno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.
- Dne 8. velikega travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.
- Dne 13. velikega travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih Železnikih.
- Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.
- Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.
- Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.
- Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred Vihič, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.
- Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu patrijarhu Sigehardu «kranjsko» (wendische) marko.
- Dne 14. rožnika l. 1798. porodi se Fran Palacký, imenitni češki zgodovinar.
- Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan v Ljubljani, katerega spremene v vojaško skladišče.
- Dne 16. rožnika l. 1826. uničijo s posabljanjem puntarske janičare v Carigradu.
- Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v Ljubljani.
- Dne 4. malega srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljubljanskemu, katere je bilo prejelo od Friderika IV., Maksimilijana ter njiju prednikov.
- Dne 4. malega srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi, porojen na Kranjskem okolo l. 1550.
- Dne 6. malega srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse privilegije, katere je dotlej imela.
- Dne 7. malega srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v Ljubljani.
- Dne 7. malega srpana l. 1809. naloži Napoleon I. Kranjski 15,260.000 frankov prispevka.
- Dne 9. malega srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju Frideriku IV.
- Dne 11. malega srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nemškega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100 kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. malega srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine 19 oseb v ognju.

Dne 1. velikega srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. velikega srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljubljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. velikega srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. velikega srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad polovico Kranja.

Dne 18. velikega srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kamničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. velikega srpana l. 1749. pogori ob tretji uri popoldne mesto Kranj.

Dne 24. velikega srpana 1475. je bila pri Lembachu bitka kristjanov s Turki. Takrat je padlo mnogo kranjskih plemičev.

Dne 26. velikega srpana l. 1278. je bil Otakar, češki kralj, v bitki na Marskem polju ubit.

Dne 29. velikega srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.

Dne 31. velikega srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.

Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.

Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venčeslava, soproga vojvode Henrika.

Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.

Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.

Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na lgu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.

Dne 15. – 21. kimovca l. 1812. je bil strahovit požar Moskve.

Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, kate-rega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.

Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.

Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.

Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.

Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona in ga zapro.

Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.

Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijski samostan.

Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Simon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.

Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njegoš, vladika črnogorski.

Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bolgarski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa je bilo ujetih.

Dne 11. listopada l. 870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.

Dne 12. listopada l. 1809. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.

Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jezikoslovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem dne 27. kimovca l. 1831.

Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.

Dne 25. listopada 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruberjev kanal.

Dne 26. listopada l. 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.

Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.

Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudna l. 1809. prisežejo v poslopju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudna l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad puntarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudna l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudna l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.

Dne 24. grudna l. 1782. zatrli je cesar Jožef mnogo samostanov, med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudna l. 1365. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlatopečatno pismo.

Dne 29. grudna l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca l. 1601. zopet tri voze.

*

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko).

p. f. (pour féliciter)	= voščiti srečo.
p. c. (pour condoler)	= izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier)	= zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite)	= naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite)	= vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé)	= vzeti slovo.

*

Razlika v brzini.

V eni sekundi preleti :

elektrika	444,414.000	metrov
svetloba	311,090.000	"
elektrika v žici na zraku	36,000.000	"
elektrika v žici pod morsko vodo	4,000.000	"
zemlja se zasuče okoli solnca	29,000.000	"
zvon v zraku	322	"
golob-pismošča	22—31	"
ekspresni vlak	16	"
vojaški kolesar	4 ¹ / ₄	"
pešec	1 ¹ / ₃	"

Vremenski ključ

s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☾, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾.

Ta ključ je sestavil slavni zvezdogled J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzanesljivejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

Ob uri	Po leti	Po zimi	Ob uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapad.
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu, dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali zapadniku	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadn. sneg pri vzhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo; za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.
Avstro-Ogrsko — državna barva:
črno-rumeno; avstr. ces. hišna
barva: karminovo rdeče-belo;
avstr.-ogrske vojne mornarice
zastava; rdeče-belo-rdeče;
avstr.-ogrske trgovske morna-
rice zastava: rdeče-belo-rdeče
(spodnji kos je deljen v rdeče
in zeleno).
Badensko — rdeče-rumeno,
Bavarsko — modro-belo.
Belgija — črno-rumeno-rdeče.
Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.
Črnagora — rdeče-belo.
Dansko — rdeče-belo.
Francija — modro-belo-rdeče.
Grško — belo-modro.
Hansa-mesta — belo-rdeče
Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.
Meklenburg — rdeče-modro-
rumeno.
Nemčija — črno-belo-rdeče.
Nizozemsko — rdeče-belo-modro.
Norveško — rdeče-belo-rdeče.
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.
Oldenburško — temnomodro-rdeče.
Portugalsko — modro-belo.
Prusija — črno-belo.
Rumunija — modro-rumeno-rdeče.
Rusija — belo-modro-rdeče.
Saksonsko — zeleno-belo.
Srbija — rdeče-modro-belo.
Španija — rdeče-rumeno.
Švedija — rumeno-modro.
Švica — belo-rdeče.
Turčija — rdeče-zeleno.
Virtemberško — črno-rdeče.

*

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-
rumeno.
Bukovina — modro-rdeče.
Češko — belo-rdeče.
Dalmacija — modro-rumeno.
Galicija — modro-rdeče-rumeno,
tudi rdeče-belo (poljsko) in
modro-rumeno (rutensko).
Gorica in Gradiška — belo-rdeče,
rumeno-modro.
Hrvaško in Slavonija — rdeče-
belo-modro.
Istra — rumeno-rdeče-modro.
Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.
Moravsko — rumeno-rdeče-modro.
Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.
Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.
Solnograško — rdeče-belo in črno-
rumeno.
Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.
Šlezija — črno-rumeno.
Štajersko — belo-zeleno.
Tirolsko in Predarelsko — belo-
rdeče (Strelci: belo-zeleno).
Trst — rdeče-belo-rdeče.
Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče
tudi črno-rumeno.

Koledar za leto 1909

JANUAR ... PROSINEC

Hrvatsko:
Siječanj

Češko:
Leden

Poljsko:
Styczeń

Rusko:
Январь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospod. Makarij, opat; Martinijan, škof	☾
3 Nedelja 4 Ponedelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	Ned. pred razgl. Gosp. Genovefa Tit, škof; Izabela, kraljica Telesfor, p. muč.; Simeon Stolpnik Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod. Valentin, škof; Lucijan, m. Severin, opat; Bogoljub, m. Julijan in Bazilisa, mučenca	☼ Ščep 6. ob 3. uri 18 min. popoldne.
10 Nedelja 11 Ponedelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	1. po razgl. Gospod. Pavel I., pap. Higin, pap. muč.; Božidar, opat Arkadij, muč.; Ernest, škof Veronika, dev.; Bogomir; Leoncij Hilarij, škof; Feliks iz Nole, sp. Pavel, puščavnik; Mavrij, opat Marcel, papež; Tician, škof	☾ Zadnji krajec 14. ob 7. uri 17 min. zvečer.
17 Nedelja 18 Ponedelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m. Kanut, kralj; Marij in Marta, muč. Fabijan in Boštjan; Majnrad, opat Neža, devica mučenica Vincencij, muč.; Anastazij, m. Zaroka Marije Dev.; Emerencijana	☼ Mlaj 21. ob 1. uri 17 min. ponoči.
24 Nedelja 25 Ponedelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	3. po razgl. Gosp. Timotej, škof Spreobrnitev Pavla ap.; Amand Polikarp, škof, Pavla, vdova Janez Zlatoust, cerkveni učenik Julijan, škof; Marjeta, devica Frančišek Sal., škof; Konstantin, m. Martina, dev.; Janez milošč., škof	☼ Prvi krajec 28. ob 4. uri 28 min. popold.
31 Nedelja	4. po razgl. Gosp. Peter Nol., sp.	Dan zraste za 1 uro 2 min. Dan je dolg 8 ur 22 min. do 9 ur 24 min.

[illegible]

FEBRUAR ... SVEČAN

Hrvatsko:
Veljača

Češko:
Únor

Poljsko:
Luty

Rusko:
Февраль

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Pondelj.	Ignacij, škof m.; Efrem, cerkv. uč.	
2	Torek	Svečnica. Darovanje Gospodovo	
3	Sreda	Blaž, škof; Oskar, škof	☺
4	Četrtek	Veronika, devica; Andrej Kor., škof	Ščep 5. ob
5	Petek	Agata, dev. muč. Japonski muč.	9. uri 30 min.
6	Sobota	Doroteja (Rotija), dev. m.; Tit, škof	predpoldnem.
7	Nedelja	1. predpepeln. Romuald, opat	
8	Pondelj.	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof	☾
9	Torek	Ciril Aleks., šk.; Apolonija, dev.	Zadnji krajec
10	Sreda	Šolastika, devica; Viljem pušč.	13. ob 1. uri 52
11	Četrtek	Deziderij (Željko); Adolf, škof	min. pop.
12	Petek	Humbelina, dev.; Evlalija dev.	
13	Sobota	Katarina od Riči, d.; Jordan zvel.	☼
14	Nedelja	2. predpepeln. Valentin (Zdravko)	
15	Pondelj.	Favstin in Jovita, mučenca	Mlaj 20. ob
16	Torek	Julijana, dev. m.; Onezim, sp.	11. uri 58 min.
17	Sreda	Donat in tovariši, m.; Konštancija	predpoldnem.
18	Četrtek	Simeon, škof; Flavijan	
19	Petek	Julijan, spoznavalec; Konrad	☾
20	Sobota	Elevterij, škof muč.; Evharij, šk.	Prvi krajec 27.
21	Nedelja	3. predpepeln. Maksimilijan, škof	ob 3. uri 55
22	Pondelj.	Stol sv. Petra v Antijohiji	min. zjutraj.
23	Torek	Pust. Peter Damijan, šk.	
24	Sreda	† Pepelnica. Matija, apostol	Dan zraste za
25	Četrtek	Valburga, opat.; Viktorin, mučenec	1 uro 28 min.
26	Petek	Marjeta K., spozn.; Porfirij	
27	Sobota	Leander, škof; Baldomir, škof	Dan je dolg
28	Nedelja	1. postna. Roman, opat; Rajmund	9 ur 26 min. do
			10 ur 54 min.

FEBRUAR ☺ SVEČAN

MAREC ☺☺☺ SUŠEC

Hrvatsko
Ožujak

Češko:
Březen

Poljsko:
Marzec

Mappe

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Pondelj.	Albin, škof; Hadrijan, mučenec	☺ Ščep 7. ob 4. uri 1 min. zjutraj.
2	Torek	Simplicij, papež; Blaženi Karol	
3	Sreda	† Kvatre. Kunigunda; Kamila.	
4	Četrtek	Kazimir, spozn.; Lucij I., papež	
5	Petek	† Kvatre. Agapeta s tov., muč.	
6	Sobota	† Kvatre. Fridolin op.; Viktorin	
7	Nedelja	2. postna (kvat.). Tomaž Akvin.	☾ Zadnji krajec 15. ob 4. uri 47 min. zjutraj.
8	Pondelj.	Janez od Boga, spozn.; Filemon, m.	
9	Torek	Franciška Rim., vd.; Gregor od Nise	
10	Sreda	40 mučencev; Kaj in Aleksander	
11	Četrtek	Heraklij, mučenec; Cozim, muč.	
12	Petek	Gregor I., papež; Teofanez, opat	
13	Sobota	Rozina, vd.; Ansov; Evfrazija, dev.	
14	Nedelja	3. postna. Matilda, kr.; Pavlina	☼ Mlaj 21. ob 9. uri 17 minut, zvečer.
15	Pondelj.	Longin, muč.; Klemen Hofbauer, sp.	
16	Torek	Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	
17	Sreda	Sredp. Patricij, škof; Jedert, devica	
18	Četrtek	Ciril Jeruzal., škof; Edvard, kr.	
19	Petek	Jožef, ženin Device Marije	
20	Sobota	Feliks in tov., m.; Evgenij	
21	Nedelja	4. postna (sredp.). Benedikt, opat	☾ Prvi krajec 28. ob 5. uri 54 min. zvečer.
22	Pondelj.	Benvenut, škof; Bazil	
23	Torek	Viktorijan, muč.; Miklavž F., m.	
24	Sreda	Gabrijel, nadang.; Epigmenij, m.	
25	Četrtek	Oznanjenje Marije Device	
26	Petek	Emanuel, m.; Dizma, d. razbojnik	
27	Sobota	Rupert, škof; Janez Dam., sp.	
28	Nedelja	5. postna (tiha). Janez Kapistran	☼ Dan zraste za 1 uro 46 min.
29	Pondelj.	Trnjeva glava. Ciril, šk.; Jona	
30	Torek	Angela F., vdova; Amadej, sp.	
31	Sreda	Modest, šk.; Gvidon, sp.; Balbina	

APRIL ☺☺☺ MALI TRAVEN

☺☺☺☺☺
☺☺☺☺☺

Hrvatsko:
Travanj

Češko:
Duben

☺☺☺☺☺
☺☺☺☺☺

Poljsko:
Kwiecień

Rusko:
Апрѣль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek 2 Petek 3 Sobota	Hugon, škof; Teodora, mučenka Frančišek P., spoznavalec Abundij, škof; Rihard, škof	☾
4 Nedelja 5 Pondelj. 6 Torek 7 Sreda 8 Četrtek 9 Petek 10 Sobota	6. postna (cvetna). Izidor, škof Vincencij F., sp.; Irena, dev. Sikst, papež; Celestina, muč. Herman, sp.; Eberhard, pušč. † Veliki četrtek. Adalbert, šk. † Veliki petek. Marija Kleofa † Velika sobota. Ecehijel, prer.	☼ Ščep 5. ob 9. uri 34 min. zvečer. ☾ Zadnji krajec 13. ob 3. uri 36 min. popold.
11 Nedelja 12 Pond. 13 Torek 14 Sreda 15 Četrtek 16 Petek 17 Sobota	Velika noč. Vstajenje Gospodovo Veliki pondeljek. Zenon, škof Hermenegild, muč.; Ida, devica Justin, m.; Tiburc., Valer. in Maks. Helena, kraljica; Anastazija, devica Turibij, šk.; Kalist, muč. Anicet, p. m.; Rudolf, m.	☼ Mlaj 20. ob 5. uri 37 min. zjutraj.
18 Nedelja 19 Pondelj. 20 Torek 21 Sreda 22 Četrtek 23 Petek 24 Sobota	1. povelik. (bela). Apolonij, m. Leon IX., papež; Ema, vdova Marcelin, šk.; Neža, devica Anzelm, škof; Bruno, spozn. Soter in Kaj, papeža, mučenca Adalbert (Vojteh), škof; Viljem Jurij, m.; Fidelis, m.	☾ Prvi krajec 27. ob 9. uri 42 min. dopold.
25 Nedelja 26 Pondelj. 27 Torek 28 Sreda 29 Četrtek 30 Petek	2. povelik. Marko, evangelist Klet, papež; Marcelin, pap. Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita Pavel od križa; Vital, mučenec Peter, m.; Robert, op.; Antonija Katarina S., dev.; Marijan, muč.	Dan zraste za 1 uro 37 min. Dan je dolg 12 ur 47 min. do 14 ur 24 min.

[illegible]

MAJ VELIKI TRAVEN

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

Poljsko:
Maj

Rusko:
Май

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Filip in Jakob, apostola; Žiga	
2 Nedelja	3. povelik. Varstvo sv. Jožefa	☺ Ščep 5.
3 Pondelj.	Najdba sv. križa; Aleksander I., p.	ob 1. uri 13 m.
4 Torek	Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd.	popoldne.
5 Sreda	Pij V., pap.; Irenej, škof; Angel, m.	
6 Četrtek	Janez Ev. pred lat. vr.; Judita	☾
7 Petek	Stanislav, škof m.; Gizela	Zadnji krajec
8 Sobota	Prikazen Mihaela, nadangela	12. ob 10. uri
9 Nedelja	4. povelik. Gregor Nac., šk., c. uč.	51 m. zvečer.
10 Pondelj.	Antonin, škof; Gordian, muč.	
11 Torek	Mamert, škof; Gandolf, opat	☉
12 Sreda	Pankracij, muč.; Nerej, muč.	Maj 19.
13 Četrtek	Servacij, šk.; Glicerija, d.; Peter R.	ob 2. uri 47 m.
14 Petek	Bonifacij, m.; Viktor in Korona, m.	popoldne.
15 Sobota	Zofija, mučenica; Hilarij, opat.	☾
16 Nedelja	5. povelik. Janez Nepomuk, m.	Prvi krajec 27.
17 Pondelj.	Paškal, sp.; Maksima	ob 2. uri
18 Torek	Feliks, sp.; Vincencij, m.	33 m. popold.
19 Sreda	Celestin, pap.; Ivo, spozn.	
20 Četrtek	Kristusov vnebohod. Bernardin	
21 Petek	Feliks K., spozn.; Valens, mučenec	
22 Sobota	Helena, dev.; Julija, dev.; Emil	
23 Nedelja	6. povelik. Deziderij, škof	
24 Pondelj.	Marija Dev., pomoč. kr.; Ivana	
25 Torek	Gregor VII., pap.; Urban I., p.	
26 Sreda	Filip N., spoz.; Elevterij, muč.	
27 Četrtek	Magdalena Pac., d.; Janez, p.	
28 Petek	Avguštin; German; Viljem, op.	
29 Sobota	† Maksim, škof; Teodozija, muč.	
30 Nedelja	Binkošti. Prihod sv. Duha.	
31 Pond.	Binkoštni pond. Angela, d.	
		Dan je dolg 14 ur 27 min. do 15 ur 42 min.

MAJ و VELIKI TRAVEN

[illegible]

JUNIJ ☺ ROŽNIK

Hrvatsko:

Lipanj

Češko:

Červen

Poljsko:
Czerwiec

Rusko:
Июнь

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Torek	Juvencij, m.; Gracijan, m.	☼ Ščep 4. ob 2. uri 30 min. zjutraj.
2	Šreda	† Kvatre. Marcelin, m.; Erazem	
3	Četrtek	Klotilda, kraljica; Oliva, devica	
4	Petek	† Kvatre. Kvirin; Frančišek Kar.	
5	Sobota	† Kvatre. Bonifacij, šk.; Valerija	
6	Nedelja	1. pobink. Sveta Trojica	☾ Zadnji krajec 11. ob 3. uri 48 m. zjutraj.
7	Pondelj	Robert, opat; Sabinijan, muč.	
8	Torek	Medard, škof; Maksim, škof	
9	Šreda	Primož in Felicijan, m.; Pelagija	
10	Četrtek	Sv. Rešnje Telo. Mavrin, mučenec	
11	Petek	Barnaba, apostol; Marcijan, muč.	
12	Sobota	Janez Fak., spozn.; Flora, devica	
13	Nedelja	2. pobink. Anton Padovanski, sp.	☼ Mlaj 18. ob 6. uri 34 m. zjutr.
14	Pondelj	Bazilij, škof; Elizej, prerok	
15	Torek	Vid, Modest in Krescencija, m.	
16	Šreda	Franc R., sp.; Beno, šk.; Jošt, op.	
17	Četrtek	Adolf, škof; Lavra, nuna	
18	Petek	Srce Jezusovo. Feliks in Fort.	
19	Sobota	Julijana Falk., dev.; Gervazij in Prot.	☾ Prvi krajec 25. ob 7. uri 48 min. zvečer.
20	Nedelja	3. pobink. Silverij, papež	
21	Pondelj	Alojzij (Vekoslav), Alban, muč.	
22	Torek	Ahacij, m.; Pavlin, škof; Nicej	
23	Šreda	Eberhard, škof.; Cenon, škof	
24	Četrtek	Janez Krstnik (rojstvo). Kres.	
25	Petek	Viljem, opat; Prosper, škof	
26	Sobota	Janez in Pavel, m.; Rudolf, škof	
27	Nedelja	4. pobink. Hema, vd.; Vigili, šk.	☼ Dan zraste do 21. za 18 min. Skrči se do konca meseca za 2 min.
28	Pondelj	† Leon II., papež; Irenej	
29	Torek	Peter in Pavel, apostola	
30	Šreda	Spomin sv. Pavla, apost.; Oton	

Dan je dolg 15
ur 44 min. do
16 ur.

JUNIJ ☺ ROŽNIK

[illegible]

JULIJ ❀ MALI SRPAN

Hrvatsko:
Srpanj

Češko:
Červenec

Poljsko:
Lipiec

Rusko:
Июль

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek 2 Petek 3 Sobota	Teobald, pušč.; Julij Obiskovanje Mar. Dev.; Procesij, m. Helijodor, škof; Bertram, škof	☺
4 Nedelja 5 Pondelj. 6 Torek 7 Sreda 8 Četrtek 9 Petek 10 Sobota	5. pobink. Urh, škof; Berta, devica Ciril in Metod, škofa Izaija, prerok; Dominika, mučenica Vilibald, škof; Benedikt IX., pap. Elizabeta, kraljica; Kilijan Anatolija, d.; Veronika Amalija, dev.; Felicita, dev.	☾ Ščep 3. ob 1. uri 24 min. popold.
11 Nedelja 12 Pondelj. 13 Torek 14 Sreda 15 Četrtek 16 Petek 17 Sobota	6. pobink. Pij I., papež; Peter F. Mohor in Fortunat, muč. Marjeta, d. m.; Anaklet, p.; Evgen Bonaventura, šk. uč.; Just, m. Henrik I., cesar; Vladimir, kralj Škapul. Device Marije Karm. Aleš, spoznavalec; Generoz, muč.	☾ Zadnji krajec 10. ob 8. uri 4 min. zjutraj.
18 Nedelja 19 Pondelj. 20 Torek 21 Sreda 22 Četrtek 23 Petek 24 Sobota	7. pobink. Kamil Lel., sp.; Friderik Vincencij P., spozn.; Makrina, d. Marjeta d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp. Danijel, pr.; Olga; Prakseda, dev. Marija Magdalena, spok. Apolinar, škof in uč.; Liborij, škof Kristina, dev. muč.; Roman, muč.	☾ Mlaj 17. ob 11. uri 50. min. predpoldne.
25 Nedelja 26 Pondelj. 27 Torek 28 Sreda 29 Četrtek 30 Petek 31 Sobota	8. pobink. Jakob, apostol; Krištof Ana, mati Mar. Dev.; Valens, muč. Pantaleon, muč.; Natalija, muč. Inocencij, papež; Viktor, muč. Marta, dev.; Beatriks, dev. Abdon in Senen, muč.; Julita Ignacij (Ognjeslav) Lojol., spozn.	☾ Prvi krajec 25. ob 12. uri 51 min. opoldne. Dan se skrči za 56 min. Dan je dolg 15 ur 59 min. do 15 ur 3 min.

JULIJ 00 MALI SRPAN

[illegible]

AVGUST ☼ VELIKI SRPAN

Hrvatsko:
Kolovoz

Češko:
Srpen

Poljsko:
Sierpień

Rusko:
Август

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja	9. pobink. Vezi Petra, ap.; Makabej.	☼ Ščep 1. ob 10. uri 19 min. zvečer.
2 Pondelj.	Porcijunkula. Alfonz L.	
3 Torek	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova	
4 Sreda	Dominik, spozn.; Agabij, škof	
5 Četrtek	Marija Devica snežna	
6 Petek	Gospodova izpremenitev; Sikst II.	
7 Sobota	Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč.	
8 Nedelja	10. pobink. Cirijak, Larg in Smar.	☾ Zadnji krajec 8. ob 1. uri 16 min. pop.
9 Pondelj.	Roman, m.; Emigdij; Afra	
10 Torek	Lavrencij, mučenec; Hugon, šk.	
11 Sreda	Tiburcij, m.; Suzana, dev. muč.	
12 Četrtek	Klara, devica; Hilarija, m.	
13 Petek	Hipolit in Kasijan, muč.; Radegunda	
14 Sobota	† Evzebij, spozn.; Anastazija, dev.	
15 Nedelja	11. pobink. Vel. gosp. Vneb. M. D.	☼ Mlaj 16. ob 1. uri ponoči.
16 Pondelj.	Rok, spoz.; Hijacint, duh.	
17 Torek	Liberat, m.; Sibila, d.; Benedikta, op.	
18 Sreda	Joahim, oče Mar. Dev.; Helena	
19 Četrtek	Ludovik Toled., šk.; Julij, muč.	
20 Petek	Bernard, opat; Štefan, kralj	
21 Sobota	Ivana Frančiška, vdova; Adolf	
22 Nedelja	12. pobink. Srce Marijino	☾ Prvi krajec 24. ob 5. uri 1 min. zjutraj.
23 Pondelj.	Filip Ben., spozn.; Bogovoljka	
24 Torek	Jernej, apostol; Ptolomej, škof	
25 Sreda	Ludovik (Ljudevit), kr.; Patricija	
26 Četrtek	Cefirin I., papež; Samuel, muč.	
27 Petek	Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard, šk.	
28 Sobota	Avguštin, škof; Hermet, mučenec	
29 Nedelja	13. pobink. Angelska. Jan. Kr. ob.	☼ Dan je dolg 15 ur 1 min. do 13 ur 26 min.
30 Pondelj.	Roza Limanska, dev.; Feliks, muč.	
31 Torek	Rajmund, spozn.; Izabela, devica	

SEPTEMBER ☺☺ KIMAVEC

*Irvatsko:
Rujan

Češko:
Září

Poljsko:
Wrzesień

Rusko:
Сентябрь

D a n		Katoliška imena	Nebesna znamenja
1	Sreda	Ėgidij, opat; Verena, devica muč.	☾ Zadnji krajec 6. ob 8. uri 50 min. zveč.
2	Četrtek	Štefan, kralj; Antonin, mučenec	
3	Petek	Ėvfemija, Tekla, Erazma, Doroteja	
4	Sobota	Rozalija, devica; Ida, kraljica	
5	Nedelja	14. pobink. Lavrencij Just., šk.	☼ Mlaj 14. ob 4. uri 14 min. popoldne.
6	Pondelj.	Hermogen, mučenec; Pelagij, muč.	
7	Torek	Bronislava, nuna; Regina, dev. muč.	
8	Sreda	Mala gosp. Rojstvo Marije Device	
9	Četrtek	Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.	
10	Petek	Nikol. Tol., spozn.; Pulherija, dev.	☾ Prvi krajec 22. ob 7. uri 37 min. zvečer.
11	Sobota	Prot in Hijacint, mučenca	
12	Nedelja	15. pobink. Ime Marijino	
13	Pondelj.	Virgilij, muč.; Notburga, dev.	
14	Torek	Povišanje sv. križa; Maternij, šk.	
15	Sreda	† Kvatre. Nikomed, muč.	☼ Ščep 29. ob 2. uri 11 min. popoldne.
16	Četrtek	Ljudmila, vd.; Karmelij in Ciprijan	
17	Petek	† Kvatre. Lambert, šk. muč.	
18	Sobota	† Kvatre. Jožef Kupertin, spozn.	
19	Nedelja	16. pobink. 7 žalosti Mar. Dev.	
20	Pondelj.	Ėvstahij, muč.; Suzana, muč.	☾ Dan se skrči za 1 uro 40 min.
21	Torek	Matej, apostol; Mavra, devica	
22	Sreda	Mavricij in tov., muč.; Emeran	
23	Četrtek	Tekla, devica mučenica	
24	Petek	Marija Dev., reš. ujet.; Rupert, op.	☼ Dan je dolg 13 ur 23 min. do 11 ur 43 min.
25	Sobota	Kleofa, spoznavalec; Firmin, škof	
26	Nedelja	17. pobink. Ciprijan in Justina, m.	
27	Pondelj.	Kozma in Damijan, m.; Kaj, šk.	
28	Torek	Venčesl., kr.: Marcijal, m.; Salomon	
29	Sreda	Mihael, nadangel; Ėvtihij, muč.	
30	Četrtek	Hieronim, sp., cerkv. uč.	

OKTOBER ☼ VINOTOK

Hrvatsko:
Listopad

Češko:
Říjen

Poljsko:
Październik

Rusko:
Октябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Remigij, škof; Areta, mučenica Leodegar, škof; Teofil, spoznavalec	☾
3 Nedelja 4 Ponedelj. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	18. pobink. Rožnega venca Frančišek Seraf., sp.; Edvin, kralj Placid in tovar., muč.; Gala, vd. Brunon, spozn.; Fida, devica muč. Justina, devica; Marko, grof Brigita, vdova; Simeon, spoznavalec Dionizij, šk. muč.; Abraham, patr.	Zadnji krajec 6. ob 7. uri 50 min. zjutraj.
10 Nedelja 11 Ponedelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	19. pobink. Frančišek Borg., sp. Nikazij, škof; Firmin, škof Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn. Edvard, kralj; Koloman, mučenec Kalist, papež; Domicijan, škof Terezija, d.; Brunon, šk.; Avrelija, m. Gal, opat; Maksima, devica	☼ Mlaj 14. ob 9. uri 19 min. zjutraj.
17 Nedelja 18 Ponedelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	20. pobink. Posvečev. cerkvá Luka, evang.; Just, mučenec Peter Alk., spozn.; Ethin, opat Janez Kancijan, sp.; Felicijan, m. Uršula, dev.; Hilarijon, opat Kordula, dev. muč.; Marija Saloma Severin, škof; Peter Pashazij, sp.	☽ Prvi krajec 22. ob 8. uri 9 m. zjutraj.
24 Nedelja 25 Ponedelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	21. pobink. Rafael, nadangel Krisant in Krišpin, m. Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel Frumencij, škof; Sabina, muč. Simon in Juda, apostola Narcis, škof; Hijacint, mučenec † Klavdij, mučenec; Marcel, muč.	☺ Ščep 28. ob 11. uri 12 min. ponoči.
31 Nedelja	22. pobink. Wolfgang (Volbenk), šk.	Dan se skrči za 1 uro 41 min. Dan je dolg 11 ur 39 min. do 9 ur 58 min.

[illegible]

NOVEMBER ❧ LISTOPAD

Hrvatsko:
Studen

Češko:
Listopad

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Ноябрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Pond.	God vseh svetnikov.	
2 Torej	Vseh vernih duš; Just, mučenec	
3 Sreda	Viktorin, šk.; Hubert, šk.; Ida, kralj.	☾
4 Četrtek	Karol B., škof; Modesta, devica	Zadnji krajec
5 Petek	Caharija, oče Janeza Krst.	4. ob 10. uri
6 Sobota	Lenart, opat; Sever, šk. muč.	43 m. ponoči.
7 Nedelja	23. pobink. Prosdocim, škof	
8 Pondelj.	Bogomir, škof; Deodat, mučenec	☼
9 Torej	Božidar (Teodor) m.; Orest, muč.	Mlaj 13. ob
10 Sreda	Andrej Avel., spozn.; Trifon, muč.	3. uri 24 min.
11 Četrtek	Martin, škof; Mena, muč.	zjutraj.
12 Petek	Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč.	
13 Sobota	Stanislav Kostka, sp.; Didak, sp.	
14 Nedelja	24. pobink. Jozafat Kunč., šk. m.	☾
15 Pondelj.	Leopold, vojvoda; Jedert, dev.	Prvi krajec 20.
16 Torej	Edmund, škof; Otmar, opat	ob 6. uri 35 m.
17 Sreda	Gregorij, škof; Viktorija, muč.	zvečer.
18 Četrtek	Odon, opat; Evgen, spozn.; Hilda	
19 Petek	Elizabeta, kraljica; Poncijan, p. m.	☼
20 Sobota	Feliks Val., sp.; Edmund, kralj	Ščep 27. ob 9.
21 Nedelja	25. pobink. Varstvo Dev. Marije	uri 57 min.
22 Pondelj.	Cecilija, dev. mučen.; Maver, muč.	predpoldne.
23 Torej	Klemen, pap., muč.; Felicita, muč.	
24 Sreda	Janez od križa, sp.; Hrizogon, m.	
25 Četrtek	Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč.	
26 Petek	Konrad, škof; Silvester, opat	Dan se skrči za
27 Sobota	Virgil, šk.; Ahacij, šk.; Valerijan, šk.	1 uro 16 min.
28 Nedelja	1. adventna. Eberhard, škof	
29 Pondelj.	Saturnin, mučenec; Filomen, muč.	Dan je dolg
30 Torej	Andrej, apostol; Justina, dev.	9 ur 55 min. do
		8 ur 39 min.

DECEMBER ❧ GRUDEN

Hrvatsko:
Prosinae

Češko:
Prosinec

Poljsko:
Grudzień

Rusko:
Декабрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda	Eligij, škof; Natalija, dev. muč.	☾ Zadnji krajec 4. ob 5. uri 18 min. zvečer.
2 Četrtek	Bibijana, mučenica; Pavlina, dev.	
3 Petek	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof.	
4 Sobota	Barbara, dev. muč.; Peter Zlat., sp.	
5 Nedelja	2. adventna. Saba, opat; Krišpin	☉ Mlaj 12. ob 9. uri 4 min. zvečer.
6 Ponedelj.	Miklavž (Nikolaj), škof; Apolinar	
7 Torek	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	
8 Sreda	Prečisto spočetje Marije Device	
9 Četrtek	Peter Porezij, škof; Sirij, škof	
10 Petek	Loretanska M. B.; Melhijad, p. m.	
11 Sobota	Damaz, papež; Trazon, opat	☾ Prvi krajec 20. ob 3. uri 23 min. zjutraj.
12 Nedelja	3. adventna. Sinezij, m.; Epimah	
13 Ponedelj.	Lucija, dev. muč.; Otilija, dev.	
14 Torek	Spiridijon, škof; Nikazij, škof	
15 Sreda	† Kvatre. Jernej, škof; Kristina, d.	
16 Četrtek	Evzebij, škof muč.; Albina, dev.	
17 Petek	† Kvatre. Lazar, škof; Berta	
18 Sobota	† Kvatre. Gracijan, šk.; Vunebald	
19 Nedelja	4. adventna. Nemezij, m.; Favsta	☼ Ščep 26. ob 10. uri 35 min. zvečer.
20 Ponedelj.	Liberat, mučenec; Peter Kanizij	
21 Torek	Tomaž, ap.; Glicerij, mučenec	
22 Sreda	Demetrij in Honorat, m.; Cenon	
23 Četrtek	Viktorija, dev.; Dagobert	
24 Petek	Adam in Eva; Irmina, devica	
25 Sobota	Božič. Rojstvo Gospodovo	
26 Nedelja	Ned. pred novim letom. Štefan, m.	☼ Dan se skrči do 22. za 20 m. Zraste do konca meseca za 5 m.
27 Ponedelj.	Janez Evangelist; Fabijola, vd.	
28 Torek	Nedolžni otročiči; Kastor, muč.	
29 Sreda	Tomaž, škof; Trofin, mučenec	
30 Četrtek	David, kr.; Liberij, m.; Nicefor, m.	
31 Petek	Silvester, papež; Pavlina, muč.	

Rodopis avstrijske cesarske rodovine.

Cesar: **Franc Jožef I.** (Karol), rojen v Schönbrunu 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica: † **Elizabeta** (Evgenija, Amalija), hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofenu 24. decembra 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju, umrla 10. septembra 1898.

Cesarjevič: † **Rudolf** (Franc, Karol, Jožef), rojen 21. avgusta 1858, umrl 30. januarja 1889; poročen dne 10. maja 1881 z belgijsko princezino **Štefanijo**, rojena 21. maja 1864.

Cesaričine: 1. † **Zofija** (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umrla v Budi 30. maja 1857. — 2. **Gizela** (Ludovika, Marija), rojena 12. julija 1856, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom 20. aprila 1873. — 3. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), rojena 22. aprila 1868, poročena 31. julija 1890 z nadvojvodom Franc Salvatorjem, rojena 21. avgusta 1866.

Hči cesarjeviča: **Elizabeta** (Marija, Henrijeta, Štefanija, Gizela), roj. 2. septembra 1883, poročena 23. januarja 1902 s knezom Otonom Windischgraetzem.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nadvojvoda † **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen 26. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgijskega, cesar Mehikanski, umrl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda † **Karol Ludovik** (Jožef, Marija), roj. v Schönbrunu 30. julija 1833, umrl 19. maja 1896; poročen 4. nov. 1856 z Margareto, hčerjo kralja Ivana Saksonskega, roj. 24. maja 1840, umrl 15. sept. 1858; vdrugič poročen z Anuncijato, hčerjo kralja Ferdinanda II. Sicilijanskega, roj. 24. marca 1843, umrl 4. maja 1871; vtretjič poročen 23. jul. 1873 z Marijo Terezijo, hčerjo Portugalskega kraljeviča Don Miguela, roj. 24. avg. 1855. — Otroci: **Franc Ferdinand d' Este**, prestolonaslednik, roj. 18. dec. 1863; † **Otto**, roj. 21. aprila 1865, umrl 1. nov. 1906; **Ferdinand**, rojen 27. dec. 1868; † **Margareta**, rojena 13. maja 1870, umrla 27. avgusta 1902; **Marija Anuncijata**, rojena 31. julija 1876; **Elizabeta**, rojena 7. julija 1878.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef, Anton), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Stariši Nj. Veličanstva.

† **Franc Karol**, rojen na Dunaju 7. dec. 1802, umrl 8. marca 1878 na Dunaju; poročen 4. nov. 1824 z † **Zofijo**, rojeno v Monakovem 27. jan. 1805, umrl 28. maja 1872.

Očetov brat.

† **Ferdinand I.**, rojen na Dunaju 19. aprila 1793, je postal cesar 2. marca 1835, cesarstvu se odpovedal 2. decembra 1848, umrl 29. jun. 1875; poročen je bil z † **Marijo Ano Karolino**, kraljično sardinsko, roj. 19. sept. 1803, umrl 4. maja 1884.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika 1835. l., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Edvard VII., cesar indijski, rojen 9. listopada 1841., vlada z dne 22. prosinca 1901., poročen z Aleksandro, princezinjo dansko.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. l., vlada z dne 10. grudna 1865. l.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., vlada od 7. velikega srpana 1887. l., vdovec po Mariji Lujizi parmski, umrli 31. prosinca 1899.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l., vlada z dne 13. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Friderik VIII., rojen dne 3. rožnika 1843, vlada z dne 29. prosinca 1906, poročen z Lujizo, švedsko princezinjo.

Francija. Predsednik Armand Fallières, z dne 18. svečana 1906, rojen dne 6. listopada 1841; doba vladanja 1906 do 1913.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Norvegija. Kralj Hakon VII. (princ Karol danski, voljen kraljem dne 18. listopada 1905), rojen 3. velikega srpana 1872, vlada z dne 23. listopada 1905, poročen z Maud, princezinjo britansko.

Portugalsko. Kralj Emanuel II., rojen dne 15. listopada 1889. l.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, princezino šlesvik-holštanj-sonderburg-augustenburško.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. mal. travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, kneginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od 24. vinotoka 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezinjo hesensko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjevič, rojen l. 1846., proglašen dne 15. rožnika 1903, vdovec z dne 17. sušca 1900 po Zorki, princezinji črnogorski.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l., vlada z dne 15. velikega travna 1902, poročen z Evgenijo Viktorijo batenberško.

Švedija. Kralj Oskar, rojen dne 21. prosinca 1829. l., vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom, ki ga vsako leto na novo volijo.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., rojen dne 22. kimovca 1842. l., vlada z dne 1. kimovca 1876. l.

*

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števnik: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števnik: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do	150 K	K — 10	čez	2700	do	3000 K	K 2—
čez 150 »	300 »	» — 20	» 3000 »	6000 »	» 4—		
» 300 »	600 »	» — 40	» 6000 »	9000 »	» 6—		
» 600 »	900 »	» — 60	» 9000 »	12000 »	» 8—		
» 900 »	1200 »	» — 80	» 12000 »	15000 »	» 10—		
» 1200 »	1500 »	» 1—	» 15000 »	18000 »	» 12—		
» 1500 »	1800 »	» 1 20	» 18000 »	21000 »	» 14—		
» 1800 »	2100 »	» 1 40	» 21000 »	24000 »	» 16—		
» 2100 »	2400 »	» 1 60	» 24000 »	27000 »	» 18—		
» 2400 »	2700 »	» 1 80					

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K.

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom »domače dežele« se razumejo dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine, znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kralj. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po popisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zadostiti.

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak podpis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak podpis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

- c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v, ako je njihov obrok k večjem osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti — čez 20 K do 100 K se plača 2 v — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K —14	čez	3200 do	4000 K	K 12:50
čez	40	» 80	» —26	»	4000	» 4800	» 15'—
»	80	» 120	» —38	»	4800	» 6400	» 20'—
»	120	» 200	» —64	»	6400	» 8000	» 25'—
»	200	» 400	» 1'26	»	8000	» 9600	» 30'—
»	400	» 600	» 1'88	»	9600	» 11200	» 35'—
»	600	» 800	» 2'50	»	11200	» 12800	» 40'—
»	800	» 1600	» 5'—	»	12800	» 14400	» 45'—
»	1600	» 2400	» 7'50	»	14400	» 16000	» 50'—
»	2400	» 3200	» 10'—				

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K —14	čez	1600 do	2000 K	K 12:50
čez	20	» 40	» —26	»	2000	» 2400	» 15'—
»	40	» 60	» —38	»	2400	» 3200	» 20'—
»	60	» 100	» —64	»	3200	» 4000	» 25'—
»	100	» 200	» 1'26	»	4000	» 4800	» 30'—
»	200	» 300	» 1'88	»	4800	» 5600	» 35'—
»	300	» 400	» 2'50	»	5600	» 6400	» 40'—
»	400	» 800	» 5'—	»	6400	» 7200	» 45'—
»	800	» 1200	» 7'50	»	7200	» 8000	» 50'—
»	1200	» 1600	» 10'—				

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr.; in sicer je določen pri dolžnih pismih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služenju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

- a) na Dunaju . . . . . od prve pole K 12'—
- b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev » » » » 8'—
- c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000
prebivalcev . . . . . » » » » 6'—
- d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 pre-
bivalcev . . . . . » » » » 4'—
- e) v vseh drugih krajih . . . . . » » » » 3'—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekuje po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah se ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske rede, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva ali za sprejem v občinsko zvezo, se kolekuje po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekuje po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram.

S pisмено pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljatve s povzetjem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 *g* veljajo 10 *v* (v lokalnem prometu 10 *v*), od 20—250 *g* pa 20 *v*. Za nefrankirana pisma plača prejemnik dvakratno pristojbino.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 *g*; pismom, ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, kar se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 *g*, morajo se oddajati pri tovrni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2½ *kg*; iz Avstrije na Ogrsko le 1 *kg*.

Čez pisмено znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štamplja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 *v*) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše na zadnji strani in na levi polovici sprednje strani, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge,

nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 kg teže in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 kg teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 cm.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korektorne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičeče se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani, vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji, kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikaliije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnogoro, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 kg teže in 45 cm širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 g teže, drugam pa le do 250 g.

Kar se tiče mere, ne smejo presegati na dolgost 30, na širskost 20 in na visokost 10 cm. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba »vzorec« ali »poskušnja blaga«.

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljateljev, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega

označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljkatvam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljkatvah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej »povzetja v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljkatvah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda »povzetje», ako so namenjene v inozemstvo pa »remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brz je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Poštne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine.

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 50 K 20 v, od 50 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Poštne pristojbine.

Dežela	P i s m a			Dopisnice		Tiskovine		Vzorci		Poslovni papirji		Priporočitev	Povratnica
	Teža v gramih	frankirana	nefrankirana	navadne	z odgovorom	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek	Teža v g	znesek		
1. Avstrija in kneževina Lichtenstein	do 20	10	20	5	10	do 50	3	do 250 črez 250 do 340	10	nedopustni		v	v
	črez 20 do 250	20	40			50—100	5						
Ogrsko	do 20	10	20			100—250	10						
Bosna in Hercegovina	črez 20 do 250	20	30			250—500	20						
Nemčija	do 20	25	50	10	20	500—1000	30	za vsakih 50	5	nedopustni	5	25	25
	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30										
2. Sandžak Novi-Bazar*)	do 20	10	20										
	za vsakih 20 g	10	20										
3. Srbija	do 20	25	50	5	10			za vsakih 50	najmanj 10	za vsakih 50	najmanj 25	25	25
	za vsakih 20 g	10	20										
4. Črnagora	do 20	10	20										
	za vsakih 20 g	10	20										
Ostalo inozemstvo	do 20	25	50	10	20	za 50	5	za 50	najmanj 10	za 50	najmanj 25	25	25
a) Dežele, katere so v svetovnem poštinem društvu**)	do 20	25	50			za 50	5						
	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30										
b) Dežele, katere niso v svetovnem poštinem društvu	do 20	25	50			za 50	5						
	za vsakih nadaljnjih 20 g	15	30										

*) Samo v Plevlje, Priboj in Prijepolje.

**) Izjemoma znaša pristojbina 10 v pri frankiranih in 20 v pri nefrankiranih pismih;

a) med Bukovino in Rumunijo;

b) med avstrijskimi in švicarskimi poštnimi okraji, kateri so samo 30 km oddaljeni.

Poštni nalogi

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrske države, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopolj, Beirut, Konstantinopol, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipt, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: »Na poštni urad v . . . . «poštni nalog». Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštne naloge znesek, odštevši pristojbino poštne nakaznice in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo. Ako se poštni nalog ne sprjeme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroškov.

Poslati dokumente poštne naloge na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tovarne pošiljkatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj dalje 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj dalje 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnjih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljkatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljkatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v, in vrednostna taksa do 100 K = 11 v, do 300 K = 17 v, do 600 K = 22 v in za vsakih daljnjih 300 K pa 11 v več. Za težje pošiljkatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrske države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Poštna nakaznica v inozemstvo

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tientsin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipet, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K), v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiangmai), Tripolis (francoski poštni urad), Združene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K, v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzovjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipet (a le v Aleksandriji, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipet (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongijsko državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španijo (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 12 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K.

*

Brzjavni cenik.

taksa za vsako besedo: najmanjša taksa:

Lokalne brzjavke:

V Avstro-Ogrski

V Bosno in Hercegovino

V Bosni in Hercegovini

V Nemčijo

6 v

60 v

Za besedo velja do 15 črk ali 5 števil; naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 števil.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsakdo, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilu («protipisu») ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemne potrdilo, ako je vloženo črez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštne potrebščin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštne znamke, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštnem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilno nakaznico». — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelek stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler

oče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to «osnovno vlogo» prehaja, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštних uradih brezplačno.

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 m
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.306 »

Metrična mera in utež in kratice za-nje.

1 meter = $\frac{1}{10,000,000}$ zemeljskega četrtnika (kvadranta).

1 kg = teža 1 litra destilirane vode pri 4° C v brezračnem prostoru.

Metrična mera in metrični utež je v veljavi razen v Avstriji še v Belgiji, Boliviji, Braziliji, Čile, v Nemčiji, Angliji, Francoski, Gvatemali, Italiji, Mehiki, Norveški, na Nizozemskem, v Peru, na Portugalskem, Švedskem, Španskem in Turškem.

Dolgostna mera: meter = m ; — ploskovna mera: kvadratni meter = m^2 ; — prostorna mera: kubični = meter m^3 ; — posodna (suha) mera: liter = l ; — utež: gram = g ; — meterski stot = 100 kilogramov = q ; — bačva za 20 meterskih stotov = t .

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov . . . K 4'93½.
 10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster
 (à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov) . . . » 5'11

Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	K	24·01 ³ / ₄
1 šiling à 12 pensov	»	1·17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólarjev = 100 avstrijskih Marije Terezije tolarjev)	»	4·12
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	»	4·82
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d.	»	24·01 ³ / ₄
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85·06	»	2—
in 1 krona à 100 vinarjev	»	1—
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	»	—95 ¹ / ₄
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	»	1—
Običajni denar v srebru	»	—93
Brazilija. 1 milreïs (peso) v zlatu à 100 reïsov	»	2·58 ¹ / ₂
Ceylon. 1 rupija	»	2·35
Dansko. 1 krona à 100 oer	»	1·30
Egipet. 1 piaster (à 40 par)	»	—25
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	»	—95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	»	—95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	»	—95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.		
Italija. 1 lira à 100 centezimov	»	—95 ¹ / ₄
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou	»	1·76
Račun z Evropo 1 mehikanski srebrn dolar	»	3·59
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif à 5 s.	»	5·88
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	»	7·52
Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	»	5·10
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	»	5·10
Nemčija. marka à 100 pfenigov ²⁾	»	1·17 ¹ / ₂
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov)	»	1·99
Norveško. 1 krona = 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 10 centov	»	4·70
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	»	5·18
Perzija. 1 doman =	»	9·41
10 kranov, 1 kran =	»	—94 ¹ / ₄
10 dinarjev, 1 dinar	»	—09·4
Rusija. 1 zlat rubel à 100 kopejk ³⁾	»	3·77
1 polimperial (novejšega kova)	»	19·04 ¹ / ₂
Srbija. 1 dinar à 100 paras	»	—95 ¹ / ₄
Španija. 1 peseta à 10 realov à 100 centimov	»	—95 ¹ / ₄
1 duros à 10 realov à 100 centimov	»	4·93
Švedsko. 1 krona à 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Švica. 1 frank à 100 rapov	»	—95 ¹ / ₄
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov	»	4·23
1 piaster (gerš) à 40 par	»	—21
Vzhodna Indija. 1 komp-rup. à 16 annasà 12 pijes	»	2·35

1) 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·3

2) 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56.

3) Papinat rubelj ima menjajočo ažijo.

Zabavni del

Job invsda

VOJESLAV MOLÈ:

DIVJE ROŽE.

○ ○ ○

Kot sen si šla . . .

Kot sen si šla. Šumele so ciprese
v srebrnobelem blesku mesečine,
polnočne pale so z oči zavese,
razgrnile brezdanje so globine,
da vsul se blesk je zvezd na tihe lese,
da plameneč utrinek je v daljine
brezmejne zdrknil in utonil v noč.

Kot sen si šla. In rože so dehtele
in v bregu cvete je jasmin opojne
na marmorne stopnice sul — (blestele
nad njimi sohe Gracij kot prosojne
so v noč) —, v sijaju lune so drhte
v objemih vala, ki sladkó-opojne
je pesmi pel v poljubih lastnih mroč.

Kot sen si šla. In tvoje bele roke
so nesle venec lilij plamenečih,
v očeh odsev je tuge ti globoke
sijal in s tvojih usten je drhtečih
ihtela v noč molitev pod oboke —
blesteče v solzah večnih, v tmo gorečih —
mej hrepenenju zemskemu iščoč.

(304/52)

Pramati Smrt.

Ti bistvo prabitja, posoda resnice, pramatuška Smrt!
Pozdravljam te, roža skrivnostno opojnih venečih poljan,
rastoča v brezmejnost toneči, v jesensko razžarjeni dan,
vijoča se v snov mojih tajnostni vrt!

Pozdravljam te, lepša kot marmor smejočih, pravečnih boginj!
Blesk zarij gasnočih v pretečem je plámenu tvojih oči,
v ljubavi žareči kot solnce ognjeno poljub tvoj gori,
tvoj spev se glasi kot v požarju spev lin.

Pozdravljam te jaz, jaz v požetem že polju pozabljeni klas!
Razlij čez nebo poln dramečih se bliskov, poln gromov oblak,
razgrni na brazde zapuščene z vihro nasičeni mrak
in v vihri naj zrem tvoj grozeči obraz!

De profundis.

Gospod, glej, bližamo se Tvojemu škrlatu,
naj Ti ne mrači lica naših ulic smrad,
ne sodi nas, ker se ne bližamo Ti v zlatu —
kraljestva našega mogočni car je glad.

V brezmejnem Svojem nas usmiljenju ne sodi,
če naša noga je zgrešila pravo pot,
ker nihče nas do svetlih, večnih zvezd ne vodi,
ker dal premalo si moči nam, o Gospod!

Če smo ljubili v temni, grešni se ljubavi,
ker nam zgradil oltarjev svetih nihče ni,
če smo iskali košček sreče v tej zmotnjavi,
Gospod, od nas več ne obračaj v stran oči!

Če v hrepenenju segli smo po tuji slasti,
če mrvo vzeli smo s preobloženih miz,
ker dal nebeške drugim si ljudem oblasti,
ne sodi naših trudnih rok krvavih lis!

Če smo hoteli kvišku iz solzá doline,
a bili sami smo brez Tebe vsepovsod,
nad nami srd naj Tvoje svete volje mine,
poti ne sodi mračnih naših, o Gospod!

Moj prapor.

Kot zarja, ki v njej trepeta vsa daljava
in v njenem objemu žari pol neba,
moj prapor nad šumom rodov vztrepetava,
do bleska plamtečih oblakov vihra.

Moj prapor šumi poln ponosne zavesti
in množici v slavo' vihral ni nikdar.
Zapisal sem nanj vseh pravekov bolesi,
visok sem zgradil mu, pravečen oltar.

Iz pesmi sanj in hrepenenja.

V dnu mojih gosli divna pesem spi.
Ko po vrtovih seje noč skrivnosti,
v srebrnih strunah sama se zbudi.

In poje v noč o tajnostni radosti —
in sluša, sluša jo ves tihi sen,
vse koprnjenje rožnate mladosti:

Na brazde legla zlata je jesen;
med trtjem krvavečim v dan gasnoči
me čakaš ti, sen mojih hrepenenj.

In v rožah ves je tvoj obraz smejoči,
ves zlat je tvojih las kipeči val,
kot vina žar pogledi so ti vroči.

In vabiš me v brezmejno rožno dalj.
Na belih se poljubiva blazinah,
vse misli tam bom tebi daroval,

vse, kar v srca tli tajnostnih globinah;
vseh svojih tihih, svetih želj skrivnost,
vse ti darujem v rožnatih daljinah ...

Gre pesem v noč, gre tiha v noč sladkost
kot sen, ki v duši koprneči tli,
ki sniva ga smejoča se mladost.

V dnu mojih gosli divna pesem spi.

Pesem.

»Udari v strune zlate, trubadur!«

In skoz molčeči park zvene kasade
akordov. V zvezdah se blešči azur,
sen vstaja v dnu srca markize mlade.

»Zvenečo pesem, daj, zapoj, zapoj!«

Gre pesem, gre kot sen o hrepenenju,
če v srcu sveti je zamrl pokoj
in v belih rokah sodba je življenju.

»Prelestno bajko, trubadur, povej!«

In dvoje ust se najde v zvezdnem mraku
in mislim dveh je src vsa pot brez mej
kot pot do solnca snežnemu oblaku.

Naša pesem.

V plesu se razkošnem burja smeje,
zemljo je zasnužil kralj — vihar,
pesem mu pojo drhteče veje,
ko objema zemljo mračni car.

Žvenketajo čaše. — Pesem ori
glasna se v viharo temno noč:
V vihrah stopamo nasproti zori,
v vihrah krešemo brezmejno moč,

v vihrah smo zbudili se, živeli,
žrtvovali se na svoj oltar;
v vihrah ruši prestol se strohnili,
v vihrah se rodil nam nov je car.

Bratje, razgrnimo svoja krila!
Srca je raznetil sveti žar —
Zemlja se iz sna je prebudila,
ko jo je poljubil car — vihar.

Po zatonu.

Kaj si zabučalo, morje, v divji strasti?
Blesk tonečih zarij iz globin plamti,
blesk požarjev, bojev dveh sovražnih si oblasti.
dviga se s poljane bojne: dneva in noči.

Ahriman je stopil mračen na vrhove
in zavel je dih strupen od vseh strani.
V mrak zagrnil dan je, noč izlil v valove,
smeh njegov je zazvenel od vseh čeri...

V oglejskem muzeju.

Skoz zastor se prikral je žarek
in zaigral na pestrem mozaiku,
življenja dahnil je v te mrtve sohe,
v te polrazpale stebre, v kupe stare
stoječe prazne pod muzejskim steklom —
Ko so zvenele v šumno noč, Horacij,
to se je pelo pesmi o življenju!
Ko so drhtele grudi ti v naročju,
blesteče grudi, kot blestijo tam
na piedestalu nagi Afroditi,
kdo v dan gasnoči ne bi bil zapel: »Uživaj!«?

Sedim in zrem in zrem. Ob steni resna
obličja imperatorjev so oživela
in pal je zastor in se vtilo solnce
na mramorna je tla, vzblestele
nebrojne mavrice so v vodometu —

Da, v rimski vili sem ponosne Akvileje!
Le vodomet skrivnostno žuboreč, na rože
dehteče hlad lijoč, glasi se v tej sobani.
In nemo zro penati s svojega ognjišča
na vonjajoči cvet —
A zunaj, zunaj krik se nosi divji,
skoz mesto gre od ulice do ulice
in bliže, vedno bliže. Že čez strehe
se dim vali in plámeni že ližejo svetišča,
kot šumen val se vtil požar je čez domovja.
In en sam krik in en sam glas
kot klic preplašenih močvirnih ptic
v žvenketu čuti je orožja:
»Atila! Atila!« ...

Prepozno! Kar pred časom ni na ladjah
odtod zbežalo na lagune južne,
v prah potepta besneči hunski konj.
Mordá se vila med cipresami mu skrije?

Odpró se duri in v sobano plane
Rimljanka mlada z detetom v naročju.
»Sem jih ne bo! Ne daj, o Bog, ne daj!«
Ne bo jih! Saj so že moža ubili;
tam pred baziliko razbil mu je črepinjo
divjak, da so možgani se po tleh razlili.
A dete to, potomec zadnji iz rodbine Rufov,
vsaj ta naj še ostane. Ta, vsaj ta!
In polna solz poljubi mati dete
s poljubom blaznim in drhti kot trepetlika,
ko ji jesen odnaša zadnje liste ...
In lepa je v trepetu svojem, lepša
kot oni solnčni dan, ko so ji mirte
v gozd črnih las tovarišice vplele.
A če se vrata spet odpro
in vlije se druhal v sobano?
Ponos se zbudil v srcu je Rimljanke,
iz nedrij vzame brušeno bodalo —

Zdaj, zdaj. Udarci glasni.
Udala so se hišna vrata
in skoz arkade bližajo hrumeči se koraki
in kriki divji, pol-živinski.
Da, tu so, tu.
In zadnjikrat poljubi mati dete,
bodalo dvigne —
Ko vrata padejo pod mahljaji sekire,
kralj hunski zre na bajno krasotico
objemajočo v smrti svoje mrtvo dete,
Do nog njegovih barva kri sneženi marmor ...

Ne, ne, to so le mrtve, davno mrtve sohe,
le moji sni so dahnilo življenja v to kamenje.
Med mrtvimi spomini tu sedim
in tesno mi je v duši. Ven, na zrak! —
Tu zunaj že molči vas Akvileja,
večerni zvon je izzvenel v daljave,
v konturah rišejo se obložene trte
in nad lagunami ugaša v krvi solnce.

Slaba družba.

Spisal **Ivan Cankar.**

Kljub temu, da jih draži in stilizira že vsak literarni frkolin, je v naši domovini še zmirom lepo število vagabundov in malopridnikov. V časti niso več tako, kakor so bili nekoč; prenavadni so že in preobrabljeni; zdaj opravljajo samo še klaverni posel slabe družbe, niso prida za nič drugega, nego da kompromitirajo spodobne ljudi.

Sedel je v krčmi negodnik Marko in sram ga je bilo, zato ker se je videl v ogledalu. Obleka, kolikor je je bilo, je visela na njem kakor na kolcu, tudi obrit ni bil in tako dalje, kakor je bilo že velikokrat popisano in prepisano.

Pa je stopil v krčmo suplent Košir, hudobni duh ga je zavedel tja. Zakaj suplent Košir je bil spodoben človek in je imel prihodnost.

Marko pogleda, pomežikne, vstane.

»O, Košir! O, prijatelj Košir! Kaj pa je tebe, o duša, zaneslo v ta temni kot, v ta moj skriti dom? O, kako vesel sem in srečen, da so te po tako dolgem času spet ugledale moje oči! Daj roko, obedve roki mi daj, in prisedi!«

Tako hudoben je bil negodnik Marko.

Košir pa je ves vztrepetal.

»Oprostite...«

»Kaj? Ali me ne poznaš več? Svojega najboljšega prijatelja Marka ne poznaš več? O Košir, Košir! Kaj je prijateljstvo, kaj zvestoba dandanašnji! Lahna meglica, begoten dim? Ampak odpuščam ti — na roko v spravo!«

In mu je krepko stisnil desnico, nato pa ga je še objel okoli vratu. Tak negodnik je bil Marko!

Košir je stal tam, je trepetal, jecjal. Gledal je na Markovo obleko, na rdečo cunjo pod njegovim vratom, na neobriti obraz, na kuštrave lase, na črne nohtove, — no Marko je pač bil, kakor je bil.

»Ne zameri, Marko, mudi se mi...«

»Kam? Čemu pa si prišel? Človek ne stopi v krčmo kakor v štacuno, temveč kakor veren kristjan v cerkev: stopi in se poškropi in moli dolgo in gorečo molitev! Zato bi se rad potuhnil, malopridnik, ker si mene ugledal! Ampak nič za to, nič zamere — na roko v spravo!«

In Košir je sedel, na rob stola je sedel in tudi odkril se ni in še palice ni postavil v kot. Marko pa je z nožem potrkal na kozarec.

»Le sem, krčmar, le urno, krčmarica, in ti, natakrica, noge pod pazduho! Liter na mizo! Zdaj ga bova pila, o Košir, zdaj ga bova korenito pokusila, temeljito preštudirala! — Ali še veš, kako sva ga poslednjikrat pila? Mlečen študent si bil, pa si zaspal; in smo te položili na mizo in smo ti prižgali po troje sveč ob vsaki strani — kaj? Čemu pa se oziraš? Ali te je strah? Ali si oženjen?«

Koširju je bilo težko pri srcu, da bi se razjokal. Tako zaloti človeka usoda, sam ne ve kedaj in kako! Ponevedoma in ponehotoma je pil in ko je ugledal prazno steklenico, se je hudo prestrašil in je vstal tako hitro, da je prevrnil stol.

»Zdaj pa moram, na vsak način, brez vsake zamere! Čaka me...«

Bridkost je legla na Markov obraz.

»Kam moraš? Čemu moraš? Kdo je tisti, ki te čaka?«

»Tisti tam...«

»Kdo?«

»Oni... kako se že piše...«

Grenko se je nasmejal Marko.

»O prijateljstvo, o zvestoba! Ali veš, Košir, kdo te

čaka? Prav nobeden pod vsem milim nebom! Ampak če bi te jih čakalo devetindevetdeset — kaj nisem tvoj najboljši prijatelj? Ali me boš pustil samega? Ali te nič srce ne opominja in ne kara? — Brez zamere, o Košir! Jaz nisem tak človek, da bi se dolgo kujal in jezil — ná roko v spravo! Pa če ti tukaj ni povšeči, pojdiva drugam; tudi jaz bi rad malo premenil!«

In res ga je prijel pod pazduho in res sta šla. Marko se je nekoliko zibal, zato se je zibal tudi Košir. Že sta zavila v svetlo ulico, ko se je Košir nenadoma vzdramil; pahnul je Marka v stran in je krenil skokoma v mračno zatišje.

Prepozno je bilo, usoda je neusmiljena, preko trupel doseže svoj cilj.

»Dober večer, gospod Košir!«

Izza nanosnika se je postrani ozrl nanj profesor Vodeb.

»O Kriste — dober večer!«

Postrani je pogledal profesor Vodeb, narahlo se je nasmehnil izpod brk in je šel.

Koširju se je zameglilo pred očmi.

»Ali bi stopil takoj za njim, ali bi se opravičil šele jutri?« je premišljeval. »O ti prokleti negodnik, o ti go-ljufigi Marko!«

No, profesorja ni bilo več in tudi Marko je izginil bogvedikam; Košir sam je stal tam s svojo bridkostjo in se je prepiral z Bogom.

Drugi dan se je oblekel v črno, zalotil je na hodniku profesorja Vodeba, pa se je odkril ter poklonil globoko.

»Gospod profesor, nezgoda se mi je primerila sinoči —«

»O!«

»Kako hudobno se je nasmehnil!« se je prestrašil Košir v svojem srcu. »Nobenega dvoma ni več — povsod je pripovedoval, še pretiraval je najbrž, ker je *ták!*«

»Velika nezgoda! Nikar ne mislite, gospod profesor, da redno in po svobodni volji zahajam v tako družbo,

kakoršna me je zalotila sinoči. Pripetilo se je — Bog san vedi, kako se je pripetilo — nenadoma je stal tisti negodnik poleg mene in se me je držal kakor uš!»

Profesor je vzdignil obrvi.

»O!» je vztrepetal Košir. »Če sem se ga nalezal, že sem se nalezal njegovih besed, o!»

»To se pravi — vrag vedi, kako mi je prišla taka beseda na jezik! Drugače bi se je ne bil iznebil za vedro vina ... o!»

»Že spet!» je pomislil strahoma in zazibalo se mu je pred očmi.

»Nič hudega!» se je nasmehnil profesor. »Malo pregloboko ste pač pogledali v čašo, zgodi se tudi najspodobnejšemu človeku... ob posebnih prilikah, seveda!»

»Ne!» je hitel Košir. »Prisegam, da nisem pijanec! In tistega človeka — takoj naj se pogreznem v črno zemljo ... o! ... če sem ga poznal drugače, kakor izza tistih nemarnih časov, ko človek še ne razločuje vola od krave ... o! Od nekdanj že je bil negodnik, razbojnik ves, poet in socialist; zdaj pa se je čisto pohujšal, tako da smrdi na sto klafter daleč! Ampak kaj, če se prime človeka kakor ... o!»

»Nič hudega! Nič hudega!» se je nasmehnil profesor in je šel.

Košir pa je naslonil vročo glavo ob zid in oči so se mu orosile.

»Je že raztrobil, po vsem mestu je raztrobil! Tak plo mi je postavil na pot, da ga ne preplezam nikoli več! Kaj zdaj? V Kranj me bodo poslali, ali pa celo v Novo mesto Za zmirom zapečaten — kaj bi s človekom, ki se brati po breznicah s pijanimi vagabundi in se ziblje z njimi križem po cestah?»

Še tisti dan si je očedil obleko v drugič, prevezal s je belo kravato, nataknil je bele rokavice in se je napotil k ravnatelju.

Prijazno ga je pozdravil ravnatelj, ljudomilo se je nasmehnil.

»Ali se ženite, Košir, ali se ženite?«

»Ne ženim se!« je vzdihnil Košir. »Narobe, gospod ravnatelj!«

»Kako?« se je začudil ravnatelj.

Košir je zardel in se je hudo prestrašil.

»Tudi ta je postrani pogledal, tudi ta se je nasmehnil, tudi ta že ve!«

»Gospod ravnatelj, dovolite mi, prosim, da vam razložim, kako se je začela, vršila in končala tista stvar...«

Zmirom višje je vzdigal ravnatelj obrvi in spreletela ga je čudna misel.

»Če vam je slabo, Košir, je najboljšo, da se prespite. Vsakemu človeku se časih pripeti, da se malo spozabi... nič hudega! Le dobro se prespite, nato se še malo skopajte, pa bo vse v redu!«

Koširju so se šibila kolena od groze.

»Ne, gospod ravnatelj, nikakor ne!« je vzkliknil. »Tisti prokleti razbojnik... o!... nikoli ga nisem poznal, nikoli ga nisem videl, ognil bi se ga bil na sto klafter, smrdljivca... o!... pa pride nenadoma, Bog vedi odkod, in me sune v to lužo! Nikoli nisem pil, nikoli se nisem upijanal, sinoči pa en sam kozarec, ki mi ga je natočila tista svinja... o!«

Grdo je pogledal ravnatelj, nenadoma je bil ves resen njegov obraz.

»Nespodobnih besed se poslužujete, Košir!«

»Saj vem, gospod ravnatelj!« je odgovoril Košir z ihtečim glasom. »Ampak vsega tega je on kriv, razbojnik! Prisegam, da ga nisem poznal, da ne maram njegove družbe, da se še v sanjah nisem spominjal nanjo, to nečedno gnido...«

Ravnatelj je namršil obrvi.

»O!... Nikoli ga nisem poznal, nikoli ga ne bom... pa se me je komaj dotaknil in že sem se nalezal njegove golazni, da stojim zdaj na svetu kakor ušiv arestant... o!

Na kolenih vas prosim, ne zamerite mi tega pohujšljivega nehanja — nisem kriv, po nedolžnem me je vrag zalotil!«

Tako je govoril Košir v svojem strahu in v svoji bridkosti, ravnatelj pa je hudo gledal.

»O Košir, Košir! Po takih potih ne boste prišli daleč, ne visoko! Le brž v posteljo, da se vino izpuhti; pozabite, kar je bilo in tudi mi bomo pozabili! Bog z vami!«

In se je okrenil.

Na hodniku je Košir zaihtel in se je razjokal.

»Je že pri kraju! Amen! Cela Ljubljana že ve! Zbogom prihodnost! Zbogom vse sladke nade, zbogom vsi zlati upi, adijo, mladost! Še predno definitiven, že penzioniran; še predno živ, že mrtev — to si napravil ti, razbojnik krivogledi! Moja kri na tvojo dušo!«

In je šel in se je napotil k nadzorniku.

Nič več ni bilo poguma v njegovem srcu, roka se mu je tresla in potrkal je nerodno kakor otrok.

Nadzornik je sedel za mizo in je pisal; komaj da je okrenil glavo, ko je vstopil Košir.

»Že ve!« je spreletelo Koširja. »Komaj da me je pogledal, kaj še, da bi vstal!«

In mahoma so izginile vse besede in nobene misli ni bilo.

»Nič ni res, gospod nadzornik!« je vzkliknil. »Vse, kar so vam pripovedovali, je strahovito pretirano, če ne naravnost zlagano! Saj je zmirom tako: bolho je človek z nohtom strl, čez teden dni pa je že vola ubil!«

Nadzornik je položil pero na mizo in ga poslušal strmeč.

»Tisti človek, s katerim sem bil, ni moj znanec, kaj šele prijatelj! Gnusoba in gniloba je od začetka do konca, ne poznam ga in ga nisem nikoli poznal!«

»Kaj pa mi to pripovedujete?« Je vprašal nadzornik in se je čudil. »Kdo pa ste?«

»Jaz?« je jecljal Košir. »Jaz sem Anton Košir, suplent, da bi tako ne bil! Saj je že znano ... kar z bobnom hodijo

po mestu ... tudi plakate bodo že napravili ... ampak vse je grozno pretirano! Zakaj kdor sliši, sam pridene; nobeden ne pusti brez zabele te smrdljive kaše!»

»Kaj pa blebečete?« se je razjezil nadzornik. »Ali ste prišli pijani k meni?«

Košir je vztrepetal in curkoma se mu je vliil pot preko čela.

»Nikar, gospod nadzornik! Milost! Nikoli nisem bil pijan, tudi sinoči ne! Kar obesil se je name — kako bi se otrešel klopa, če se drži? Nikoli nisem zahajal v tako družbo, samo v najboljših krogih občujem. Tudi župan je rekel, da me spoštuje. Narodnjak sem, ampak ne pretiran. Svobodno mislim do gotovih mej. Tudi z gospodarskimi vprašanji se pečam, v kolikor je potrebno. Nič zlega niso doslej govorili o meni, spodobno se oblačim, znanje imam samo s poštenimi ženskami in uglednimi damami; v znani narodni rodbini sem stalen gost in tudi nekoliko upanja imam, da bi tam ... no, kaj bi? Vse se še lahko zgodi, lepa bi bila prihodnost — ko bi tisti prokleti negodnik ne bil stopil na mojo pot ... še enkrat naj stopi, pa ga zadavim, pri tej priči ga zadavim!«

Nadzornik je zelo hudo pogledal in je vstal.

»Ljubi moj, kadar ste tako očitno pijani, ne zahajajte v goste, posebno ne k ljudem, ki nimajo veliko časa. In nadalje si tudi zapišite, da ne delate sramote sebi, temveč svojemu stanu, če kolovratite po ulicah kakor muha. Zbogom!«

Košir pa je pokleknil in je sklenil roke.

»Milost! Vse je pretirano, vse grdo zavito in zlagano! Nikoli ni bil moj prijatelj, nikoli nisva pila bratovščine in sinoči — kaj? — še dveh kozarcev nisem popil! Le roko mi je položil okoli vratu — pa je kar vse izginilo, se je kar vse izgubilo: tako ohlapno visi dostojnost na človeku! Vi pa verjemite in premislite, da ni hinavščine v mojih besedah in da so porojene iz čistega srca. Po nedolžnem

sem trpel krivico, zanesite mi!«

V mrkim očesom je gledal nadzornik nanj.

»Gnusoba!« je rekel in se je okrenil.

»Milost!«

Nadzornik se je povrnil k mizi, Košir je klečal in solze so mu tekle po licih.

»Milosti vas prosi človek, ki trpi krivico in nesrečo po nedolžnem! Saj Vodeb ni hinavec in tudi ne zavistnež, govoril je najbrž brez hude misli, ampak povedal je preveč, Bog mu greh odpusti! Tudi ravnatelj me ima drugače rad in me celo spoštuje, ampak govorice so ga premotile. Ne rečem, da sta se lagala, Bog ne zadeni — toda človek govori in govori in kar bi morala biti kresnica, je nenadoma stenica ... Milost!«

»Zbogom!«

Košir je zaihtel, počasi se je vzdignil, stal je še tam, nato se je okrenil in je odšel upognjen, omahujoč.

Že so bile ulice v mraku, Košir pa je tiščal robec v obraz, da bi ga ne spoznali prijatelji in drugovi. Smrt je bila v njegovem srcu.

»Kje si zdaj, ti sladko življenje, ki si bilo že tako lepo pred mano, kakor podobica na steni? Kdo bo zdaj ponos narodu in dika te ali one stranke? Kdo bo zdaj odbornik tod in ondod? Kdo bo zdaj stopal v uniformi za rešnjo procesijo, veselje očem in srcu vspodbuda? Kdo bo govoril pri tej ali oni priložnosti ob splošnem odobravanju? Kdo bo častni član mnogih uglednih korporacij in kdo bo stal na braniku narodne časti do gotove meje? Ne ti, Košir!«

Objokan in potrta je nastopil svojo najtežjo pot; tudi na obleki se mu je poznala bridkost; ovratnik suknje je bil na eni strani privihan, kolena so bila prašna, kravata se je odvezala in je visela na prsa, celo klobuk se je bil pomaknil na levo uho.

Tako je prišel do visoke hiše in je šel po stopnjicah in je pozvonil. Ko je stopil v salon, so se odprle duri in

prikazala se je Alma tako lepa, kakor je lepše ni videl Košir nikoli.

Poklonil se je globoko,* hotel se je nasmehniti, ustnice pa so lezle na jok.

»Vse tisto ni nič res — vse zlagano, do korena izmišljeno! Ljudje so mi nevoščljivi, ker si mislijo to in ono, pa trosijo o meni lažnjive govorice, da se potikam po zakotnih krčmah, da pijem bratovščino z najhujšimi iblajtarji in tako dalje! Ampah ljudje, ki tako obrekujejo, so svinje!«

Alma ga je premerila z dolgim pogledom od nog do glave, rekla je »fi donc!« in je šla.

Nem je stal Košir. Nato se je okrenil, tiho je odprl duri, tiho je šel po stopnjicah. Nič več ni ihtel, nič več ni tožil; napotil se je naravnost domov, zaklenil se je v izbo in se je obesil.

Česka koča (1534 m) in njeno ozadje na vzhodni strani.

L' Exterminateur.

Vidite! To je prav tako, kakor naprimer — saj Vam še nisem pravil o Marku Asverju? me je vprašal blazniški zdravnik in si je popravil ščipalnik sredi širokega obličja.

»O Marku Asverju? Ne, da bi se spominjal...«

»Čudak je bil. Tam od nekod — ali, kaj vas briga, odkod je bil! Pravim torej, da je bil čudak. Čuden človek, ej bogme, čuden! Visok in slok, takole, veste in črnih las, pa črnih oči, z razmršeno črno brado. Vse je gledalo za njim, kadar je šel po ulici, vse: moški in tudi babnice, zakaj, Mark Asver ni bil grd na pogled. Zanikrno se ni oblačil, vse drugo prej; a tudi po modi ne. Kdor je pogledal njegovo bohemsko frizuro, bi ga bil obsodil, da je junak iz kabareta. Ampak roke ljudi te vrste so po navadi gladke in bele od brezdelnosti; njegove so bile široke in začrnele, žuljave in izmučene od truda. Jaz ga izprva nisem poznal osebno; ko sem izpraševal druge, mi je vsakdo rekel, da se piše Mark Asver, da je bil svoje dni inženir in da je zdaj prismojen. Videl sem ga večer za večerom v skromni dijaški kavarni; tam je redno presedel po nekoliko ur pri črni kavi. Govoril ni, občevanja ni iskal, najmanj pa tistih znanj, ki se tako lahko sklepajo po kavarnah. Slabe papiroske je žgal in molčal je, zatopljen po vsem videzu v misli, ki so se jih ljudje sčasoma naveličali ugibati.«

»In čisto sam je bil, pravite? Oženjen...«

»Ni bil«, je dejal psihiater. »Ni bil, ali, bolje rečeno,

še danes ne vem, če je bil. Pa zdi se mi, da ne. Res je včasih pripeljal žensko seboj, polmlado, tenko in nič manj blede, kakor je bil sam. Las pa ona ni imela črnih, temveč ognjenoplave, skoraj da bi rekel rdeče. Vrag vedi; so ljudje, ki bi bili rekli in ki so rekli, da je grda. Toda meni so ugajale njene modre oči in poteze njenega obličja so se mi videle naravnost čudovito lepe; nežne so bile in zavite v tisto fino krotkost ljudi, ki nikdar ne tarnajo, dasi so mnogo trpeli in menda še trpe. Nekaj je bilo v njenem obrazu — ena sama senčica nemara — kar me je spominjalo starolaških madon. Zdelo se mi je, da sem videl takšno sliko, bogvekdaj in kdovekje; morda je visela v polsenčni galeriji, tako nekje blizu kota in čopič neznanega mojstra je bil kakor Ghirlandajev. Tisto žensko je torej vodil Mark Asver s seboj, a klical je ni drugače, kakor po imenu: Lina ji je bilo ime.«

»Ali je bila njegova ljubica?«

»Mogoče; tudi to ni izključeno, da je bila žena. Ampak stavil bi, da ni bila; predobro sta se razumela. Jaz jih nisem vprašal, niti njega, niti njo, in sama mi nista obešala na nos, kako da je z njima. Povedati vam moram namreč, da smo se kasneje seznanili; v kavarni je bilo. Kako? To je postranska stvar... Zakaj da sem se jima vsilil? Kaj hočete; mlad in nadebuden pisatelj sem se zdel sam sebi tisti čas, velike načrte sem nosil v glavi, vse nesmrtnike sem namerjal prekositi. In h kratu, kar ni nevažno. Takšni so vsi mladi talentje — oprostite, da sem tako domišljav — dokler jim je pero še sveže in svetlo od iluzij. Zato me je trla radovednost, kjerkoli sem srečaval zanimive ljudi in zagonetne obraze, ki se mi je videlo, da se skrivajo historije za njimi...«

Pripovedovalec je premolknil, zakaj viržinka mu je bila ugasnila. Vzel jo je iz ust; vsa razžvečena je bila na koncu. In ko jo je valjal po miznem robu, prižigajoč jo po vseh obredih umetnosti, so počivale moje oči na njegovem širokem

pergamenastem obrazu. Čudne gube so ga pokrivala prek-inprek, dasi je bil še mlad — brazda in brazdice z nena-vadnimi oblikami, kakoršnih se nisem spominjal, da bi jih bil videl pri drugih ljudeh. Moj pogled je obstal med ostrima črtama, ki sta mu padali izza ust do neprijetno oglate, gladkoobrite, višnjevkaste brade; in tisti hip me je prešinila čudovita misel.

»Morda je ta človek blazen... Morda je nor in čisto nenormalen, pa vendar-le hodi med nami pametnimi s svojo blaznostjo, ki je tako rafinirana, da je nihče ne opazi. Nekaj čudnega veje od njega... Kaj pa, če so se strnile bolezni vseh njegovih bolnikov v eno in je ta ena bolezen prežela njegov um, kakor serum...«

Ali, predno sem domislil svojo neumestno in nespametno sumnjo, je doktor nadaljeval:

»Kaj sem vam hotel pravzaprav povedati? — Ah, tisto, že vem! No, vidite, prišli so čudni časi... Vojska se je napovedala, navdušenje se je zarodilo med ljudmi kakor epidemija in dolgočasne, stokrat obrabljene rodoljubne pesmi so prišle mahoma do nove veljave. Izpreobračali so se anarhisti in so jih popevali najglasneje; tepen je bil kdor je žvižgal internacionalo. Kratko rečeno, niti izpod odeje niste mogli pogledati, zjutraj zarana in v svoji lastni sobi, ne da bi kihali nad patriotizmom. Heu me miserum! Še jaz sem se skoraj da pošovinil tiste dni. Ampak, stvar je bila ta, da smo imeli krasno navdušenje, toda slabo armado brez redu in brez discipline; nerodne vojake in še nerodnejše oficirje. Pa v upravi — tam so hudiči kradli in goljufali — o, kyrie eleison! Ko je bilo treba streljati, se je izkazalo, da so granate nabite s peskom, da se šrapneli ne razletavajo in da živil, ki so stala v računih, sploh ni. Reklo se je, da je sam vrhovni poveljnik izmeknil pet milijonov.«

Globoka in resnična žalost je raztegnila pripovedo-valčevo obličje.

»Poglejte! Z žarom ranega zmagoslavja smo poslali

svoje čete Nemcem naproti. In smo čakali, kdaj pride vest, da se je zrušil Berolin pred samim bleskom naših bajonetov. Ali že začetek ni kazal, da bi bilo usojeno tako... No, časnikarji so pošteno opravljali svojo dolžnost: vse prve poraze so izpremenili v sijajne zmage in tistikrat, ko se je do dvajsettisoč naših predalo brez boja, so vse zamolčali — pa ne le zamolčali: pisali so, da je uplenjenih osemdeset nemških topov, da je poginila polovica sovražnikove konjice in da bi bil kmalu sam cesar Viljem zajet. Potem niso mogli več. Navadili smo se sramotnih vesti z bojišča, potihnile so himne, umaknil se je patriotizem, anarhisti so postali zopet anarhisti in nič več ni pela batina, če so žvižgali internacionalo. Narod se je bil utrudil; lastnega vzhičenja sila, je stiskala zver-pasma zobe in je čakala miru, kakršnegakoli. Eh bien! Saj tega se nismo nadejali, da pride, kakor je prišlo; morda smo na tihem, nezavedoma vseeno še upali, da nas po tolikem zlu vendarle še enkrat oškodujejo pruske zastave za tiste, ki smo jih mi izgubili. Ali — nekega dne se je — vsem v lice — mahoma — hudobno, škodoželjno — zakrohotala vest: Prussien je pobil zadnjo armado in zdaj koraka nad glavno mesto! Ej bogme! Pruska noga da bi stopila v naš Panthéon, pruski topovi da bi rožijali čez naše Champs-Élysées? Nikdar! se je zapenil narod. In — vse na obkope, kar je moglo držati Lebel, kar je moglo sukati rovnico in lopato!«

Doktor si je oddehnil; znojne kaplje so mu stale na čelu.

»No, saj veste, kaj pomenijo takšnele utrdbe okrog modernega milijonskega mesta. Seveda, kar smo imeli, to se je držalo; in nekaj smo dodali, kolikor je bilo mogoče v naglici. Začela se je borba na življenje in na smrt; da se ohranimo, ni upal nihče, kdor je umel ceniti razmere. Suha dejstva so govorila in niso puščala niti majhne nadeje več... Ali, takrat se je zgodilo tisto, kar sem vam hotel povedati. Ko je prišla oblega in ko so padle prve granate

po bulvarjih, sem se jaz komaj privlekel iz bolnice, kamor me je bil spravil legar. Okreval sem proti pričakovanju zdravnikov in vsi so se mi čudili, ko sem zopet prišel med ljudi, bled kakor smrt in slab, da sem le z največjim trdom premikal sebe in svojo palico. Prvi večer sem se hotel zopet nagledati znanih obrazov; zašel sem v kavarno, tja, kjer sva se prejšnje dni seznanila z Markom Asverom. On je sedel v svojem kotu; no, saj bi se bil čudom začudil, da ga nisem našel tam. Ampak shujšal je bil; oči so se mu vdirale kakor dvoje grobov, jame na bledih licih so bile globlje in ustnice — še bolj tenke in prozorne kakor bivše čase. Sila nervozen se mi je zdel in že s prvim pogledom sem opazil, da se preliva neprestan drget po vsem njegovem životu.

»O, pozdravljeni!« mi je zaklical naproti. In začudil sem se mu, ko sva si podala roko; včasih namreč ni bila njegova navada, da bi govoril glasno in tudi prstov ni stiskal pri pozdravu. »Ozdraveli ste, prijatelj, to je lepo, lepo!« je govoril, nič tiše kakor prej. »Tudi jaz sem ozdravel; zdrav in vesel sem zdaj, prerodil sem se, vse moje želje so se izpolnile. Vi ne verjamete: prej sem bil bolan«, je dodal, nenadoma čisto tiho, skoraj da s šepetom in ustnice so se mu skrčile v dvoje čudnih, nezdravih lokov, »bolan sem bil, dragi moj. Ali vam je znana ta bolezen: če človek nekaj želi in nekaj hoče, in se trudi in napira, pa ne gre?«

Zdelo se mi je, da vidim mrzlico v njegovem očesu, ko je za trenotek odpočilo na meni. Najrajši bi se ga bil zbal.

»V bolnici ste bili, ali ne?« je nadaljeval Mark Asver z nervozno naglico. »Tam so vam pač povedali kako in kaj? Da, naši kolekovani domoljubi in stebri naroda žanjejo zdaj plodove. Goljufali so kakor veliki, tepsti so se dali kakor otroci. Metresa maršalova je prodala Nemcem načrte. Belfort se je udal brez strela... In zdaj so pred Parizom, la canaille prussienne! Ampak tu je konec; nič dalje, nič

več. Ako bi Viljem vedel, kaj se kuje zanj, obrnil bi se to uro: še teden dni in brez vojaka pojde domov, razen če bo rajši kapituliral pred vrati Pariza«, je dejal Mark Asver s skrivnostnim glasom in nekaj vročega mu je zablistelo v očeh, tako da sem se nehote moral vprašati, če ni izgubil uma.

»Mislite?« sem vprašal — počasi kakor se spodobi nevernemu človeku. Tudi obraz, ki sem ga napravil k tej besedi, je moral biti hudo nepriporočljiv.

»Kajpada!« je zategnil Mark Asver, užaljen do viška. »Vi dvomite? Ah, seveda«, je dodal in lice se mu je zjasnilo, »kaj bi vam zameril, da dvomite, ko pa ne veste!«

Tisti trenotek sem slučajno gledal Lino, gospodično ali gospo, kar je že bila; povedal sem vam že, da ne vem. In videl sem, da je krotkost njenih črt pomešana z izrazom velikega ponosa, tem večjega, čim je prikrit.

»Danes sem bil pri vojnem ministru... Jaz...« je rekel Asver z nenavadnim povdarkom; roka se mu je zgenila, kakor da hoče samozavestno do prs.

»Vi ste bili — pri vojnem ministru?« Sredi mojega velikaga začudenja se mi je vsilila misel, ki je storila, da sta se mi neskončno zasmilila obadva, Asver in njegova Lina. Ali, prežgodaj, kakor sem se prepričal pozneje.

»V zadevi svojega izuma...« se je boječe oglasila Lina in je dvignila glavo, da je šla široka luč preko njenih rdečezlatih las.

»Izuma?«

Par trenutkov prej se mi je zazdelo, da mi prihaja slabo; ali zdaj sem od zgolj radovednosti, ki se me je polastila nad čudnim govorjenjem čudaškega znanca, pozabil vso telesno utrujenost. Asver se je ozrl po Lini, kakor da ni nič kaj zadovoljen, ker ga je prehitela s svojo opazko.

»Izuma, da«, je menil po kratkem molčanju. »To bo plod mojega petletnega truda. Pet-letnega, neprestanega! Ali veste, kaj pomeni, če človek pusti udobnost in kariero, pusti vse, pa se zažre in zarije v eno samo dotlej neiz-

tršljivo nalogo in se bori z njo kakor obupana zver, dokler e ne obvlada? Ah, kako bi vedeli? Kedaj ste imeli vi peropraskarji nedosežen cilj, pa ste ga vendarle dosegli, čez pet let? Niste ga imeli! Sicer pa — oprostite; veselje gre človeku v glavo, kakor vino... In jaz sem vesel; napravil sem, kar sem hotel, napravil ravno do trenutka, ko e prilika dana, da dokažem, kaj sem hotel. A danes sem bil pri vojnem ministru; obljubil mi je, da poizkusimo takoj — takoj! Na žive tarče — ali veste, kaj je to?»

»Kako? Na žive tarče... Minister... Kaj... — ...«

Skozi meglo, ki mi je legala na oči in je zavijala moja ušesa v čudno, mistično brnenje, sem videl žarenje Asverevih pogledov.

»Za Boga! Ves bled je — kaj je z vami?« je vzkliknila Lina.

»Kaj vam je, prijatelj?« Mark Asver je planil kvišku in se je sklonil čez moj obraz. »Ah, slabost rekonvalescenta, nič družega, nič hudega! Dajte mu vode z ledom...«

Videl sem še, kako se je kup obrazov približal mojemu licu; radovedni gostje so me bili obkolili, zdravnik, ki je bil slučajno med njimi, je ponudil svojo pomoč. Tudi vodo sem še pil, počasi, z naslado, v dolgih mrzlih požirkih; ali, potem je izginilo vse.

Zavest se mi je vrnila šele v moji sobi; ponočna lučka je medlo brlela na omarici. Okno je bilo odprto, iznad luksemburškega vrta je dihal pomladni zrak, okužen z dimom in z mestnimi smradovi; pred oknom se je pa gibala senca Marka Asverja in si je zapenjala suknjo. Lina je stala že pri vratih; začutil sem toploto njenega pogleda, ozrl sem se in sem jo zapazil.

»Dani se«, je izpregovoril Asver v basu. »Zdaj vam je odleglo, kajne da? Midva sva vas pripeljala domov: ves čas se niste zavedli. Toda zdravnik — zdravnik se je našel tam v kavarni in se je peljal z nami tu sem — no, zdravnik je dejal, da ni nič posebnega: slabotni ste še, paziti bi morali nase...«

Svečano, kakor jutranji zvonovi, se je tistikrat začel iz dalje grom topov. Mark Asver se je okrenil k oknu in je dvignil stisnjeno pest:

»Ah, la canaille! Pa dolgo ne boste več...« In kakor da se mu je izprevrgla misel, je nadaljeval meni: »Midva odhajava; spati je treba, saj veste...«

»Hvala vama!« sem zaklical njemu in Lini s slabotnim glasom. In sram me je postalo, taisti hip; zakaj spomnil sem se, da se delam bolnejšega nego sem, samo ker se mi prilega sočutje. Lininega obličja nisem mogel razločiti; a vedel sem, da se je nasmehnila.

»Kaj bi to! Mark Asver je zamahnil z roko. »Dolžnost človeka; oziroma to, kar rad stori, ne dolžnost. Zdaj odpočijte in popoldne, ko boste zopet čili, me posetite, ako se vam ljubi zanimati za moj izum.«

Na njegovem glasu je zvenela tista naivna zadrega zadovoljnosti s seboj — ali jo vi poznate? Ne?! Pa pravite, da ste pisatelj... Jaz se je spominjam iz lastne izkušnje: bilo je takrat, ko so natisnili mojo prvo novelo...

In, da nadaljujem — truden sem bil, zaprl sem oči. Ko jih zopet odprem, je bil velik dan. Žive duše ni bilo v sobi, ulica je šumela skozi odprano okno; vozovi so rožljali, raznašalci so kriče ponujali časopise z vojnimi vestmi in grom topov se je zibal nad mestom. Moja mala mizica je bila primaknjena k postelji; na nji so ležale zapestnice, kravata in ovratnik ter karta Marka Asverja z naslovom in stanovanjem.«

»Natakar, še eno pivo!« Moj sobesednik se je zdel upehan od pripovedovanja in suhe so bile njegove ustnice. Trepalnice so mu ležale nizko čez sive oči; vse črte obraza so se bile raztegnile in še zagonetnejše so se mi videle v svoji ohlapnosti.

»Dotlej še niste bili pri inženirju?« sem vprašal kar tako.

»Pri kom? Pri Asveru?« — Ne. Zato mi je pustil

svojo karto. Poldne je kazala ura, ko sem se zdramil; slabost me je bila skoraj da minila. Napravil sem se, potem ga poiskal; stanoval je nedaleč odondot... Kje ravno? Kaj vas briga! — Ampak — to je bilo stanovanje! Slikarskih atelierov in pisateljskih sob« — pri teh besedah mi je napravil psihiater hudomušen poklon — »sem bil videl na tucate; ali takšnega bohemstva — nikjer. To veste, kakšna je soba — če je tak izraz primeren — ki morate do nje pol milje daleč čez umazano, mokro in temno dvorišče. Soba v parteru, ha-ha-ha... Tri okna je imela, to je res; in vendar je bila temna. Ko sem stopil vanjo, sem si predočil le z veliko težavo, da se nahajam v človeškem stanovanju; nekaj starega pohištva je stalo tu in tam, v neredu, kakor po selitvi. V tem kotu je ležala ponev za kuhanje, v drugem kup knjig, tam je samovala blazina sredi prašnih opečnih tal, drugje zopet površnik in klobuk gospoda Marka, v naglici vržena preko zaboja za drva. Dve okni na desni strani vrat in soba, kolikor jo je spadalo k njima, sta bili oddeljeni z zaveso obledele olivaste barve. Lina odeta v kimono iz modre svile z nepristnimi japonskimi vzorci, je ravnokar stopila izza nje; in čudno, tu doma me ni več spominjala madon Ghirlandaja; nasprotno vel in truden ji je bil obraz, pokrit s tisto surovo senco, ki jo kažejo vse gospodinje, kadar se naveličavajo domačih skrbi. V prostoru za zaveso se je slišalo rožljanje s kovinami, kakor v delavnici mehanika, tuintam prekinjeno od Asverovega godrnjanja. In že je stopil sam pred mene, komaj da sem se poklonil rdečeplavi Lini v modrem kimonu.

»Pozdravljeni, bolnik!« je zaklical in mi je pomolel obe dve roki, še bolj črni in trdi kakor zunaj v kavarni. Oblečen je bil v dolgo zeleno bluzo iz grobega platna. »Pa ste se dobro popravili: ej, bogme samo zdravje vas je. — Moj izum? Ah, saj res, izum, izum! Tu — izvolite — tu je moj izum.«

S temi besedami je odgrnil zagrinjalo, ki je vodilo v

njegovo svetišče. Roka se mu je tresla, naivno veselje j sijalo iz njegovih oči. Vstopil sem; tesno je bilo tam i vse naloženo z orodjem, vse pokrito s papirji in z načrti. Pohištva ni bilo, razen vegastega stola in majhne mizice ki je stala pred prvim oknom ter stojala tik pri zavesi. Čuden pristroj je bil postavljen na to stojalo; videlo se je kakor da bi bil model topa z zelo nenavadno obliko. Razločal sem nekakšno lafeto; na nji je slonela nesorazmerno debela cev, preoblečena z oksidovanim jeklom, na zadnjem koncu še debelejša zaradi raznovrstnih priprav, ki so bile tam pričvrščene, da so bržčas izpopolnjevale zagonetni mehanizem. Na vrhu je bila druga, tanjša cev, vsporedna z debelejšo in ob straneh po vsej svoji dolžini polna vzvodov, koles in drugih pristrojev, ki so bili pa kolikoli mogoče zavarovani z enako črno pločevino, kakor spodnja cev.

Pogledal sem Asverjev model od spredaj; takrat sem zapazil, da tvori jedro debele spodnje cevi pravzaprav zelo drobna jeklena cev, podobna cevi puške najdrobnejšega kalibra in risana, kakor puška, samo da z najnatančnejšo preciznostjo. Poleg tega skrivnostnega orožja, a zvezana z njim, je bila druga priprava, po vsej očitvidnosti namenjena v to, da v veliki množini tira v strelno cev miniaturne jeklene krogle, morda tri milimetre debele, a do malega podobne običajnim, kakršne se rabijo pri vojaških repetirkah. Šele, ko sem prijel eno izmed njih v roko — precejše kup jih je ležal raztresenih tam naokoli — sem videl, da se razlikujejo od teh po nekaterih zarezah in drugih podrobnostih, ki si pa nisem mogel razlagati njihovega pomena. Od lafete je pa tekla žica prevodnica do obširne akumulatorske baterije pod mizico pri oknu. V drugem kotu Asverjeve delavnice je bila nameščena nekakšna kockasta klada ali zaboj iz debelih deska, na podstavku kakršnega rabijo kiparji. Drugih posebnosti ni kazala, kako to, da je pobarvana z nesvetlo a snežnobelo barvo...«

Doktor se je čimdalje bolj oživljal pri svoji povesti

a tudi jaz sem ga poslušal v velikim zanimanju, kajti že od nekdaj sem bil pozoren zasledovalec tehniških izumov.

Mark Asver je stal poleg mene in se je smehljajal.

»No, in kaj pomeni vsa ta reč?« ga vprašam naposled, ko sem se bil nagledal. Tisti hip mi je obstal pogled na besedi, ki je bila v strogih, treznih črkah vrezana na vrhnji cevi: »L' Exterminateur«. Odkod ta krvoločni naslov, če ga prav umevam?«

»Ta naslov je vtemeljen«, se je oglasil Mark Asver, in črte njegovega obraza so zdajci postale važne in resne. »Moj Exterminateur je nekaj povsem novega na svojem polju... Priprava, ki jo vidite pred seboj, je pomanjšan model krogmeta, ki bruha samostrojno, brez smodnika in brez poka, torej čisto neslišno in nevidno, svojih tisočpetsto krogel v minuti.«

»Pa kako to, če strelja, kakor pravite, brez smodnika?«

»S pomočjo elektrike. Isti zakon, ki veleval, da potegne indukcijsko vreteno železno palico vase, je vzrok, da zapuščajo krogle tega modelnega krogmeta svojo cev z začetno hitrostjo dvatisoč osemsto metrov v sekundi, kar jim daje neizgrešno gotovost strela na več nego deset kilometrov razdalje. Z večjo silo električnega toka in z nekaterimi izpremembami pri indukcijskem vretenu, ki ga tu ne vidite, ker je zavarovano z jeklenim plaščem, se da ta efektivna sposobnost potrojiti, morda celo popeteriti. In zdaj premislite: kar vidite tukaj pred seboj, je samo model; ko se zgodi, kar je obljubil vojni minister in ko bo dograjen Exterminateur v velikosti, kakoršno sem mu namenil, bo trikrat večji in najmanj trikrat tako močan.«

»Že večkrat so pisali in govorili o električnih topovih in puškah«, sem pripomnil jaz z velikim začudenjem, »toda niti sanjalo se mi ni, da bo mogoče tako mahoma dvigniti njihovo silo do tolike stopinje...«

»Kolumbovo jajce!« se je zasmejal izumitelj, »Kolumbovo jajce! Same malenkosti, ki so jih vsi drugi prezrli in ki bi

jih bil nemara prezrl tudi jaz, da nisem — brez lastne hvale — malo manj nesposoben od svojih kolegov. Toda poslušajte; kar je najlepše, to šele pride. Kakršen je moj Exterminateur po tem popisu, vam pač predstavlja do nečutenosti izpopolnjeno orožje — orožje z večjo strelno silo nego katerikoli top, kar jih rabijo dandanašnji; končno, kroglet, ki strelja hitreje od vseh dozdej znanih pristrojov te vrste in ki prebije s svojimi projektili vse, karkoli mora najti za cilj. Toda — vse to so samo pomnogoterjene lastnosti, ne pa tisto, po čemer je Exterminateur edini na svetu... — ...«

»In kaj je tisto?...«

»On mori takorekoč samostojno. Nastavljen in namerjen v približno smer, ima moj Exterminateur oči, ki z njimi gleda: tu vidite — pogledite! — poseben mehanizem, ki dela, da vibrira cev neprestano v neskončno finih krivuljah. Strelec — ako je še umestno govoriti o njem — ima zgolj nalogo, da približno obrača ves mehanizem in da skozi ta prizmatoki daljnogled zasleduje učinek njegovega dela. Morilna cev pa, ki se premika od strela do strela, si izbira cilj brez tuje pomoči; sledi mu in ga posiplje z jekleno točo, dokler ni uničen do zadnjega; poleg tega si sama ravna elevacijski kot po razdalji. Tako je naprimer polk, ki koraka po terenu, brez milosti izročen smrti, kakor hitro stopi v panoramo Exterminateurja. Povem vam, oči tega umetnega demona so najmanj par stokrat silnejše in zanesljivejše od človeških.«

Videč moje začudenje mi je gospod Asver razložil:

»Saj vam ni neznano, koliko se je pred štirimi leti govorilo o izumih profesorja Dupina. On je omogočil telegrafiji — z žico in brez nje — priobčevanje barvnih klišejev na velike razdalje, poglavitno s tem, da je na temelju dotlej znanih pripomočkov električnega gledanja — selenove stanice in ostalega, kar pač poznate — sestavil pripravo, ki dovoljuje fiksiranje gledane barve v električnem toku, s tem

namreč, da samostrojno meri njeno silo, izpreminjajoča z natančno preciznostjo v primerno število električnih valov. Kratko in malo, tega izuma sem se polastil; izpopolnil sem ga in ga porabil v svoj namen. Strelec ima torej nalogo, da zapre to pripravo, kakor hitro se zaželjena barva uniforme ali drugačnega cilja projicira v tej le drobni cameri-obscuri, natanko pod merilnim križem — vidite? Nato pritisk na tistile vzvod — in Bog sam več ne vstavi pogube. Poizkusiva!»

Mark Asver se je bil razgovoril do gorečnosti; krilil je z rokami po zraku, brada mu je bila oživila in je valovala čez umazano zeleno bluzo na prsih. Ob poslednjih besedah je privlekel od nekod majhno kinematografsko pripravo; postavil jo je na mizico in jo je naravnal na tisto belopobarvano kocko.

»Tu — izvolite pogledati — tu je film z maneverskimi slikami. Napravil sem ga po izpopolnjenem Lumièrovem procesu na lanskih velikih vajah pri Nancyju. Tako... Zdaj zapriva okni... Tudi ti zapri tamkaj, Lina!»

V sobi je zavladala popolna tema. Gospod Asver je nekeje pritislil; okrogla svetla ploskev se je začrtala na kocki.

»Ta kocka, je iz debelih hrastovih deska; in znotraj je napolnjena s snovmi, kakeršne se rabijo za moderne oklepe, ki so jih nekaj poizkušali te zadnje čase: svila, velblodja dlaka in druge. To pa zato, da je projektili ne prebijajo, kadar se Exterminateur poizkuša. Počakajte... Sila strela se da zvečati in zmanjšati, po sili električnega toka. Zmanjšajmo jo: takole!« Doteknil se je nečesa, skrito pero je zaškripalo pri krogletu. »Zdaj bo znašala začetna hitrost kroglice samo šeststo metrov v sekundi; za poskus je to dovolj. Ena — dve — tri!«

Na kocki se je v naravnih barvah prikazala živa slika: pehota v dolgih kolonah pomikajoča se po gozdnatem brdovju.

»Dajte, vzemite kukalce, da vam bo lažje zasledovati

komedijo!« je dejal Mark Asver. Za pet sekund se je sklonil k Exterminateurju; položil je prst na vzvod ob strani krogmeta in je vstal. »Poglejte!«

Zaslišal sem tiho svistenje, kakor od kril velikega metulja, pa vendar nekoliko drugačno, zlivajoče se z enakomernim prasketanjem zadetega lesa. Kukalo, ki sem ga držal pred očmi, mi je dajalo videti, kako je bela ploskev kocke črnela od lukljic, ki so jih delale trimilimeterske krogle Exterminateurja; sledile so četam brez zunanje pomoči in so med tistim vibriranjem cevi, ki mi ga je bil Asver omenil, zadevale vsako posamezno izmed modrih infanteristovskih sukenj.

Mraz me je pretresel po vsem životu. Morda so mi tudi zašklepetali zobje. Mark Asver je stal kot nepremičen kip ob svojem krogmetu; medla svetloba, ki se je odbijala od kocke, ga je kazala mojim očem v pošastnobledi luči. Tisti hip se je obrnil k meni:

»To še ni vse. Poglejmo, kaj počne Exterminateur, kadar se nasprotnik ne premika!«

Izmenjal je film. V naslednjem hipu sem zagledal gričevito polje, v ospredju prepreženo s strelnimi jarki. Tudi s kukalom sem le trudoma razločal karmezinaste fese zonavov, ki so tu in tam gledali iz njih.

Exterminateur se je oglasil.

»Vibriranju cevi se more dati poljubno gotov obseg in gotova smer«, mi je pojasnil Asver. »Zdaj smo pričeli spredaj.«

In zares: od leve na desno je zaprasketala toča projektilov. Nihče ni vodil in ravnal krogmeta; in vendar je nastajala tam, koder so trenotek prej še rdeli fesi, luknjica za luknjico.

»Exterminateur se po vsakem strelu samostrojno nameri dalje za novim ciljem...« Toda krogmet je utihnil, preden je Asver končal: v kvečjemu dvajsetih sekundah so bili preluknjani vsi fesi na površju slike, kolikor sem jih mogel

ceniti, kakšnih sedemsto po številu. Pa tudi po ozadju, koder nisem opazal fesov, so se vlekle dolge vrste luknjic; moj znanec je dejal, da zato, ker vidi optično oko kroglemeta petdesetkrat dalje nego moje človeško, čeprav sem ga bil oborožil z Goerzovim kukalom.

»Pa zdaj je dovolj! Odpri okno, Lina!« je zaklical Mark Asver in je tudi sam odprl. Svetloba je planila v sobo in nam je za trenutek zaslepila oči. Asverjev pogled se mi je začudil: moral sem biti strašno blede. Kolena so mi trepetala, tako da sem se jedva privlekel do mizice in se naslonil nanjo. Oči mojega znanca so se mrzlično blestele in tudi Lina, ki je tisti hip pristopila s konjakom in s črno kavo, je vsa gorela v obrazu; njene črte niso kazale niti sledu tiste madonske krotkosti.

»Res«, se je spomnil Mark Asver, »pokazati vam moram še, kaj opravi ta miniaturni Exterminateur pri največji sili, ki mu jo morem dati v tem prostoru.

Nastavil je tri debele železne kocke, vsako po deset centimetrov široko in je izprožil. Zaslišal sem oster udarec.

»Poglejte sami!« je rekel Asver.

Pristopil sem in sem videl, da so vse tri kocke gladko prebite, kakor da jih je kdo prevrtal z najfinejšim svedrom za jeklo. Dovolj mi je bilo; čudna glasba mi je šumela po glavi, kakor sinoči in zopet se mi je meglilo pred očmi. Hlastno sem zvrnil drobni kelih s konjakom, ki mi ga je ponudila Lina. Nato sem segel po klobuku:

»Na zrak pojdem... Hvala in do svidenja!«

»Počakajte!« je vzkliknil Mark Asver. »Spremim vas; tudi jaz imam opravka zunaj. In povedati bi vam hotel še to in ono«.

Ko sva stopala po bulvarju, je nenadoma zavil v senco zapuščene kavarniške terase in je sedel. Tudi jaz sem se mu pridružil, zakaj noge so mi odpovedale pokorščino.

»Kaj vas je napotilo, da ste izumili ta satanski stroj?« sem vprašal nehote po daljšem molku.

»O, marsikaj!«

Mark Asver se je nasmehnil kakor človek, ki ima zelo bridke misli. »Najprej morda to, ker sem hotel vžgati svoje ime z neizbrisnimi črkami v kroniko tega prokletega človeštva. Kajti, prijatelj dragi, mnogo sem hotel in sanjal, prejšnje dni, marsičemu se je morala odreči moja mladost. Takrat sem pričel zavidati in sovražiti; in mesto da bi se vdal, kakor se vdajajo slabiči in bi sklepal kompromise z življenjem, sem položil zakon in moralo na sito — razuma — in glejte, ni trohice ni ostalo na vrhu. Sam nič! Ta nič mi je pomenil pravico — oziroma ne, izraz pravica je povsem nezmisljen in nevtemeljen — recimo rajši: fakt, da so vse pravice na svetu posvečena lastnina tistega, ki ima moč in voljo, da si jih vzame. In zato me niti najmanj ni pekla vest, ko sem začutil v sebi osnovno idejo Exterminateurja in sem se namenil, da z danajskim darom obdarujem svoje bližnje. Morda pa ni bilo ravno to moj namen: premislite in preudarite, če ne bi bil neomejeni vladar sveta, kdor bi imel edini v svoji lasti takšnega jeklenega peklenščka. Kdo bi se mu mogel staviti v bran? Bogme, obrisal bi človeštvo z zemljekroga; uničil bi vse, vse, vse... Da, tudi to so bile moje sanje: veliko, vse-splošno uničenje... Zdi se mi, gospodine moj, da sem bil in da sem še nemara največji anarhist, kar jih je svet rodil! Ali, glejte: zdaj, ko sem dosegel, za čemur sem stremil, zdaj ko sem pristopil k cilju za žrtev vsega, kar sem mogel žrtvovati — zdaj mi ni do vsega skupaj niti toliko, kolikor mi je do te kupice vode pred menoj. Morda je vendarle bolje za človeka, če nikoli ne doseže svojih največjih namerov. Zdaj, prijatelj, bi lahko storil, karkoli bi se mi zljubilo: Mogel bi izročiti svojega Exterminateurja ljudem, da se pomore med seboj; mogel bi uničevati sam, od vzhoda do zahoda, iztrebljati zarod, ki ni vreden svojega imena in delati prostor za novi paradiž. Toda če premišljam sam o sebi, se mi zdi, da sem podoben sitemu volku, s to

razliko pač, da volk potrebuje resnične krvi, jaz sem pa sit že same zavesti, da morem, kar hočem. Naj bi vi, gospod zdravnik in literat, svoje žive dni ne dosegli najvišjega cilja! Zakaj že tisti hip, ko bi mu pogledali v oči, bi spoznali, da ta najvišji cilj ni bil prav nič manj puhel in neznaten, kakor najbolj malenkostna senčica vašega puhlega in ničevnega življenja...«

Med temi besedami se je bila izvršila v obličju Marka Asvera velika izprememba. Vse njegove poteze so se združile v izraz nepopisne, strašne trudnosti; kar zasivela mu je polt in se je obesila v gubah neizrekljivega cinizma.

»Pa zakaj ste potemtakem namenili Exterminateurja v obrambo domovine?« sem vprašal z boječo radovednostjo.

»Zakaj? Rudimenti žive v človeku, pa najsi je še tako korenito gospodaril s seboj. Domovina ostane to, kar je bila: Domovina — nič in vse! Poglejte sebe: vi, pravite, ste bili anarhist; ali niste danes navdušenejši od tistih, ki ste jih prejšnje dni prezirali in psovali z narodnjaškimi kričaci? Ali, resnica je v sredi med obojim; človek, ki je izgubil prvo in drugo prepričanje, ne dobi tretjega v nadomestilo, temveč na veke nima več nobenega. Vi niste niti to niti ono; stavim, da gledate zdaj le še sami vase; s pogledom krutega analizatorja sledite takozvanim vzhičenjem svoje duše in se smejite, smejite, smejite! Vaš smeh ni vesel; a tudi ker ste človek, vam ne brani počenjati neumnosti: nad čim bi se potem smejali, če ne bi bilo lastnih oslarij? Bežite! Tuje so predolgočasne... Torej«, in nenadoma je pogledal kvišku, »da se vrneva k stvari: jaz sem odstopil svojo iznajdbo vojnemu ministru, ker sem domoljub in ker sovražim prusko kanaljo; in sem mu jo odstopil, ker sem sovražnik človeštva in hočem uničenje človeštva. Oboje se bo izpolnilo, vstreženo bo obema dvema bedakoma, ki živita v mojih prsih. Ali — dasi se neprenehoma poskušam varati nad resnico — dejstvo je vendar in se ne da popraviti, da ta namen ni več tisti namen, ki

me je vodil pri mojem delu: moj cilj je sijal od poezije — kaj ne, naposled smo vsi malo literarni? — in zdaj zija pred menoj vsakdanjost, sam stud — sam gnus...»

»Ali pa pomišljate, kaj delate s tem, da izročate svoje delo človeštvu? Ne, saj vem, da pomišljate — Asver, vi ste božji človek! Vojni minister bo dal z mrzlično naglico graditi kroglemete po modelu vašega Exterminateurja in...»

»Prvi bo v dveh tednih gotov«, me je prekinil Mark Asver. Če se Pariz dotlej drži, je on otet in Viljem pogubljen.«

»A, potem... Kdor bo imel vaš kroglet, bi lahko prisilil ves svet v anarhijo: vse oblasti bi lahko razdrli. Toda vi ga boste odstopili armadi; morda se Franciji zljubi, da z njim zavouje vesoljni svet... Ampak, tega ne bo — ukradli bodo načrte, generali sami jih bodo prodali v inozemstvo, vse države se bodo oborožile z Exterminateurji... Ali veste, kaj to pomeni: da ne bo nobene vojske več!«

»Ha-ha-ha!« se je zakrohotal izumitelj, »spomenik bi mi postavili v Haagu, če bi imel moj Exterminateur srečo, da bi iztrebil iztrebljanje samo. Pa ne bojte se: ne le armade, temveč tudi zločinci in anarhisti se bodo polastili mojega orožja; z njim bodo varni pred ječo in pred sodiščem; in nič več ne bo bajonetov, ki bi preplezali barikade. Opozarjam vas, mladi mož — ako so vaši živci slabotni, ne mislite na klanje, ki bo nastalo; utegnili bi zblazneti... Krvoprelitje pa pride med ljudi in mora priti; človek je zver in mora ubijati, brez potrebe in z razumom, ne pa iz gladu: zato da se ne poživali. Veste kaj: morda skličejo v Ženevi zborovanje in se dogovore, da nobena država ne sme graditi Exterminateurjev, temveč le navadne električne kroglemete, ki ne gledajo sami in ne morijo sami; zakaj to je hiba in nekulturnost Exterminateurja, da sam živi in da izpodriva človeka, ker sam mori. Človek mora ubijati, prijatelj dragi, ne pa stroj... O, verjemite mi:

desetletje in kamen ne bo več stal na kamenu. Ne, misel je vendarle krasna: ustvaril sem Exterminateurja, skorajda tako, kakor pravijo, da je Bog ustvarjal; in še ga bom izpopolnjeval, še in še, dokler ne bo čisto živ, živejši od človeka, zato ker hočem, da vse pogine!»

Mark Asver je bil nenadoma zopet ves goreč in plameneč.

Ločila sva se.

Dva tedna sta minila. Časopisi so pričeli pisati o izumu Marka Asvera, vsa javnost je bila polna govorenja, in prepričan sem, da so že tiste dni lazili po delavnicah pruski ogleduhi za načrti Exterminateurja. Ali pa ne; vedi vrag, saj je vedno mogoče, da se človek moti...» je nadaljeval moj psihiater, in njegovo lice je bilo v tem trenutku sila premeteno. »Z mojim znancem se ves čas nisva videla; nekoč — popoldne je bilo — sem ga iskal; toda Lina je sedela sama in mi je povedala, da je noč in dan pri delu ter da se sploh le poredkoma vrača domov. Ljudska potrnost se je tačas umikala novemu upanju; odbijali smo Nemce kakor nikoli; drugi teden sem se čutil namreč tudi jaz že toliko krepkega, da sem se pridružil radovoljnim strelcem. Granate, ki so padale v mesto — ena je podrla Panthéon, druga je vpepelila cerkev Notre-Dame — nas niso več vznemirjale, prelita kri nas ni več delala nervoznih; saj je vedelo vse mesto, da se bliža čudežni konec in sladkost maščevanja. Le meni je šel Exterminateur Marka Asverja neprestano po glavi; in marsikaterikrat sem si rekel na tihem, da — če bi se mi sploh še smilili ljudje, bi bil moral o priliki svojega poseta pri izumitelju in čudoviščne preizkušnje njegovega krogljemeta storiti domovini slabo, vsemu človeštvu pa večno uslugo: ubiti Asverja kakor psa in razstreliti »Exterminateurja« z dinamitom...

Pa kaj se je zgodilo? Štirinajsti dan po tistem dogovoru, ki se mi vidi vreden spomina, potrka na vse zgodaj nekdo na moja vrata. Mark Asver je bil prišel po mene,

eleganten kakor ženin, ki hoče z avtomobilom na potovanje: v športni obleki, ves nov od nog do glave.

»Vse je pripravljeno!« je vzkliknil, ko je stopil k moji postelji. Jaz sem namreč še spal; tri dni in tri prečute noči sem bil pod puško in rama me je skelela: drobec granate me je bil oprasnil po rami, dasi ne hudo. »Pravi Exterminateur je zgrajen in montiran v zrakoplovu, ki se dvigne z Martovega polja. Danes ob desetih ga prvič poiskusimo — na živih tarčah, kakor sem vam obljubil. Ker se pa zrakoplov ne sme preveč obtovoriti s streljivom, ako se hoče dvigniti v višino, kjer ga pruski topovi ne dosegaajo, bom dobival vsakih pet minut z dvigalnikom zaboj novih projektilov. Stvar je namreč ta, da strežem Exterminateurju jaz sam; vojakov mi ni bilo mogoče izuriti, ker smo šele davi privili poslednji vijak. Rabil bi toraj pomočnika; in ker vam utegne ugajati marsikaj pri tej reči, sem mislil na vas...«

Oblekel sem se in šla sva. Tisočernoglava množica je hrumela po Martovem polju okoli ogromnega zrakoplova. Na rokah so naju nesli do njega in z rosnimi očmi so blagosiljavljali Asverja; saj on je bil tisti, ki je imel čez pol ure obsuti sovražnike v pogubo.

Bila sva v gondoli, čudno zgrajeni, prosti na vse strani in obešeni v sredi, mesto na robih, zato da ne bi vrvi ovirale strele. Mark Asver je mignil z roko; množica pod nama je pričela izginjati...

Nato se je napela debela vrv, ki je držala zrakoplov: bila sva v višini tisoč metrov. Mark Asver se je sklonil nad Exterminateurjem, a jaz sem zaklical v telefon, ki sva ga imela v zrakoplovu. Kolo dvigalnika se je primaknilo: nove krogle so prihajale, preden sva začela rabiti tiste, ki sva jih imela s seboj...

O, ta čudoviti razgled nad Parizom! Koliko lepši je še iz tolike višine, kakor pa z Eiffelovega stolpa ali raz kupole Sacre-Cœur du Montmartre! Tisto bučeče morje pod nama; in kroginkrog pa grmeče figure utrdb, obda-

jajoče se z bliski in dimom... Tja do obzorja se je razgrinjala panorama okolice, polna taborišč in čet premikajočih se s počasnostjo oddaljene naglice ter presejana od pruskih baterij. Bog ve, ali so pač Nemci slutili, kar je imelo priti nad nje? Midva z Asverjem sva imela najboljše daljnogleda, kar so nam jih mogli dati na razpolago, dasi daleko niso dosegli optičnega pristroja pri Exterminateurju; razločala sva na veliko razdaljo še skoraj slehernega moža.

Ravno isti hip je udarila nemška bomba v poslopje parlamenta; iz Louvra se je že dalje časa dvigal plamen in dim.

»Najpoprej morajo utihniti baterije!« se je oglasil Asver; dotlej je bil molčal ves ta čas. »Začnimo na zapadu!«

Bandera v barvah francoske trikolore je zaplapolala pod gondolo.

Spodaj je zaoril krik:

»Vive l'Exterminateur!«

Predonela ga je godba marseljeze...

Exterminateur je že brnel; in trenotek, ko sem se zavedel, da je smrt pričela žetev, me je v svoji svečanosti tako prevzel, da sem pozabil nastaviti kukalo. Slonel sem ob robu gondole in sem strmel tjakaj, kjer se je godilo.

»Poglejte vendar, človek božji; takšnih reči ne vidite vsak dan!« je vzkliknil inženir in se je obrnil k meni. Vse lice mu je sijalo v mrzlični radosti. »Tu skozi pogledjte! Pokazal je s prstom na opazovalni daljnogled Exterminateurja.

Videl sem... Videl, kako je nevidna toča brila moštvo od baterij; videl, kako so trepetali ranjenci po nasipih, iztezajoči se v krčih smrtnih muk; videl, kako so begali živi v zmešnjavi semintja; videl sem, kako so se celi oddelki spuščali v beg, a zamrli: oko Exterminateurja jih ni izgubilo in njegova jeklena toča, neslišna ko smrt, je šla za njim ter jih je kosila kakor žanjica kosi žito na polju.

»Pazite na zabojo!« je vzkliknil Mark Asver in je stopil na moje mesto. Glas mu je prihajal hripav, znojne

kaplje so mu stopale na čelo. Meni se je vrtelo pred očmi.

Mislim, da se je razklenil nemški obroč na zapadni strani, preden je pretekla poldruga ura. Ti so bežali na sever, drugi na jug; Exterminateur se je obračal za njimi. Topovi na zapadu so potihnili; zato je grmelo na drugih straneh tem češče in tem strašneje. Videl sem dim in plamen nad strehami Pariza, kamorkoli sem obrnil oko. Novica o pogibeli oblegovalcev se je bila raznesla po mestu; vedno več je bilo ljudstva pod nama, vedno silneje se je dvigal do naju bučeči:

»Vive l'Exterminateur!«

»Nekoč so klicali: »Vive l'Empreur!« je siknil Mark Asver z besnotihim glasom in je molčal dalje.

V gondoli sva imela tudi osem nadomestnih cevi za kroglet; vsako uro sva zamenila prejšnjo z novo, da vsled obrabljenja risov ni trpela natančnost Exterminateurjevega strela.

Oblegalci so naposled menda vendarle spoznali, da prihaja zagonetna poguba od najinega zrakoplova; zakaj nenavadna množica granat se je pričela razletavati v bližini, dasi naju niso mogli doseči. Več jih je padlo med ljudstvo, ki je stalo na Martovem polju; zmešnjava je zavalovila prekinprek, zatulila je groza, ljudstvo se je razbežalo na vse strani.

»Viljem pošilja bojni zrakoplov!« sem zaklical nenadoma. Tam daleč zadaj za Vincennom se je bilo pokazalo kakor orjaška bela ptica in je prihajalo vse bliže in bliže. Pruska armada je imela pri sebi dvajset krmilnih zrakoplovov najmodernejšega Zeppelinovega sestava, dasi jih po določbah mednarodnega prava ni rabila za metanje razstreljiv v obljudeno mesto, temveč le za poizvedovanje. Naša zrakoplovna flotila, zgrajena po vzorcu tiste »Patrie« nesrečnega spomina, je bila že zdavnaj postala žrtev teh velikanov.

Mark Asver se je zakrohotal:

Trda jim mora presti, da poizkušajo takšno blazno nepremišljenost!«

Obrnil je kroglet, pomeril, pritisnil — zabrnelo je po zraku — in beli ptič cesarja Viljema je treščil z bliskovito naglico v globino; več nego tristo krogel je bilo prodrlo njegove prsi.

Še desetkrat, v presledkih po pol ure, se je ponovila ista grozotna drama; nato so Nemci opustili svoje poizkuse, da bi iz zrakoplova uničili najino nepremagljivo postojanko. Exterminateur je medtem nadaljeval na severu in na jugu; ko se je pričel obračati na vzhod, je našel poslednje ostanke nemške armade v divjem begu. Še dve dolgi uri je trajalo, dve vroči, težki uri. Popoldansko solnce je pripekalo v zrakoplov, od neprestanega šuma projektilov so me bolela ušesa in tesnoba me je obhajala od boja med čudno, silno željo, da bi pogledal za Exterminateurjevim delom ter med gnusom, ki me je oviral. Da vam mimogrede povem — meni se studijo bolečine, ker je najtrdovratnejša slabost človekova ravno ta, da jih ne zatajuje; fej!

Zapad je pričenal krvaveti. Takrat se je Mark Asver obrnil k meni in je položil roke navskriž:

»Dopolnjeno je!«

Strašen blesk je bil v njegovih očeh; spodnja ustnica mu je trepetala, čeljusti so drhtele v vročici in curkoma mu je tekел znoj izpod las, ki so v črnih pramenih viseli na čelo. Silno slab je bil videti; dasi je vladal v ozračju mrtvaški mir in dasi se zrakoplov ni ganil v svoji nepremičnosti — Asvera je metalo sem in tja, kakor krči. In ko je izpregovoril — Kriste, kakšen je bil njegov glas! Tenak, skoraj da ženski, nežen kakor glas dečka in vendar ves prežet z nečim strašnim, strašnim, kar se mi je razložilo šele pozneje. Nežen glas je bil — takole — in vendar bolj satanski kakor samega satana glas...

»Poglejte«, je rekel Mark Asver s tistim tihim, nežnim glasom in me je siloma sklonil k daljnogledu Exterminateurja, pogledajte jo — kri! Kri — kri!...

Ali je ne vidite? O, pa jaz jo vidim: vsa polja so krvava, sto in sto kilometrov naokoli... Nima zemlja toliko žeje, da bi popila to kri. Kri!« je zakričal nenadoma z blaznim, škripajočim vriščem, da mi je otrpnil mozeg po kosteh. In s tihim malodane šepajočim glasom je dodal:

»Ali verjamete? Prejle, ko se mi je videlo vse, vse naokrog kakor morje krvi — krvi...« je ponovil z naivnim zadovoljstvom nad to besedo, »prejle — sem videl žensko...«

»Kakšno žensko? Kje?« ga vprašam jaz.

Mark Asver me ni poslušal.

»Žensko — žensko postavo — ... — brez vsega — in brez... — žensko, krasno žensko!« In ječe se je prijel za čelo. »Žensko sem videl, veliko — do neba — do solнца na nebu. In krasna je bila, — ah, kakor *madona*, kakor...«

»Kakor Lina?« sem ga prekinil, seveda z zavestjo, ki me je pograbila takoj nato, da sem zinil veliko neumnost.

Asver je žalostno odkimal z glavo. Obraz mu je vzdrgetal in se je še globlje povetil na prsi.

Tisti hip se je zaslišala pod nama godba; pozdravljali so naju z marseljezo, z banderi in z belooblečenimi dekleti. Mark Asver je klečal v gondoli in si je grizel ustnice do krvi in debele solze so mu tekale brez ihtenja po licu, spodaj pa je vriskal Pariz:

»Vive l'Exterminateur!«

»Več krvi — več — več krvi!« je začel izumitelj šepetoma; s šepetom, ki se je bliskoma dvignil do tuljenja zveri. Pa je začel brskati po dnu čolnička; tam se je našla zaklopnica, ki jo je odprl. Par obratov — in krogletet je bil naperjen na Martovo polje, v sredo pijanega ljudstva.

»Poj Exterminateur!« S krohotom je udaril Mark Asver na vzvod. Krik obupa in bolečine se je dvignil do naju. Tačas sem se jaz obrnil k njemu, zakaj prej sem se sklanjal iz gondole in sem gledal v globino. In kar sem storil tisti hip, me je sila sram povedati; celo misliti me je

sram, ker mi priča, da sem k večjemu nedosleden človek, nikar pa da bi bil anarhist. Planil sem čez Marka Asverja in sem ga zgrabil za rame.

Ali menite, da je pustil? S silo, ki se je nisem nadejal, je planil kvišku; z obema rokama me je prejel čez pas in da se nisem v poslednjem hipu še pravočasno obrnil — vrgel bi me bil iz gondole tisoč metrov globoko. Takrat sem ga z obupom zagrabil za vrat z obema rokama. Sam ne vem, kaj se je godilo nato; le tega se spominjam, da sva naposled slonela do pol života iz gondole; jaz sem tiščal Marka Asverja za grlo, on pa je bil ves rdeč v obraz, jezik mu je silil iz ust in oči izpod čela. Ves gnjusen je bil; kri mu je curljala po bradi in je kapljala v globino, na Martovo polje: takole je kapljala: kri ... — ... kri ... — ... kri — ...«

Zdaj je govoril moj psihiater s tistim nežnim glasom, ravnotako strahotno in odurno, kakor je prej pripovedoval o izumitelju Exterminateurja. Jaz sem ga dotlej poslušal z napetostjo, ki mi ni dala misliti o njegovi povesti; ali, zdaj se mi je vnovič oglasil sum. Toda vprašal sem vendarle:

»In so vas potem rešili iz gondole... A kaj je bilo z Asverjevo Lino?«

Doktor me je osuplo pogledal, kakor da sem ga zalotil pri tatvini:

»Zblaznela je.«

»In vi?«

»Postal sem blazniški zdravnik; v Lesfontaines so me dali.«

Tako čudno je povedal to, kakor bi hotel reči, da je sam zblaznel.

»Toda nečesa sem se spomnil... Oprostite: to, kar pripovedujete, pač ni bilo leta enainsedemdesetega?«

»Ah, kaj še!« Psihiater se je prezirno nasmehnil.

»Seveda«, sem nadaljeval, »kako bi bilo le-to enainsedemdesetega, ko pa tistikrat še niti niste bili rojeni. Ali

— moj Bog — kasneje vendar Pariz ni bil oblegan?«

»Prav imate, prijatelj in literat«, je dejal doktor s svečanim povdarkom in je vstal. »Resnično, resnično vam povem: vse to se še ni zgodilo!«

A preden mi je mogel razložiti zagonetni zmisel teh besed, sem videl, da je omahnil. Priskočil sem in hudo sem se začudil: pene so mu stale na ustnicah, oči so mu bulile iz jam in krči so mu zavijali ude.

Bilo je v kavarni. Ljudje so privreli na kup; zijali so in ko ga je vrglo na tla, so ga pobrali.

Vladimir Levstik.

Sklep doline Kamniške Bistrice.

Eno noč na Španskem.

Čudna zgodba.

Spisal **Vojeslav Molè.**

Lep večer je bil, mesec je visel nad morjem kakor velik nov lampijon. Sedel sem na klopi barkovljanskega šetališča in poslušal kramljanje morskih valčkov z obrežnim skalovjem. Tako zaljubljeno je zvenelo — bila je pomlad —, kot da se pogovarja fant z dekletom na vasi za visoko sečjo. In od časa do časa je tako tiho plusknilo, kot da sta se tam doli dva objela in malo preglasno poljubila.

Marsikdo postaja v takih hipih sentimentalen, jaz pa, hvala Bogu, nisem ravno preveč udan tej slabosti in tako se je zgodilo, da sem vpričo vseh zvezd, meseca in zaljubljenega morja zadremal. Zbudil sem se, kakor se mi je zdelo, ko je zahreščala klop pod mano. Zagledal sem kraj sebe visokega moža z belim cilindrom na glavi, ki se je s tako močjo vsel na klop, da je kar zaškripala.

Ozrl se je v mesec, ki mu je posvetil naravnost v obraz, da sem si ga lahko natančno ogledal. Dolg šilast nos je tvoril tri četrtnine njegovega obličja, svetil se je v mesečnem blesku in se je od časa do časa zamajal in zazibal z leve na desno in z desne na levo in se je pri tem vsakokrat ves stresel. Pod nosom so štrleli v zrak ščetinasti brki in kratka, špičasta brada se je v ostrosti kosala z nosom. Oči so bile brez bleska, košate obrvi so

jih pokrivalo kot slamnata streha. Bil je ves suh in koščen in dolg kot stoletna topol.

»Kako se blešči Gvadalkvívir v luninem sijaju«, je naenkrat spregovoril s patetičnim glasom, ki je zvenel kakor razbit lonec.

»Gvadalkvívir?« sem zajecjljal tiho in ostrmel.

»In Sevilja je vsa prekrita s srebrnim bleskom«, je nadaljeval.

»Sevilja?« sem še tiše zašepetal.

»In Sjera Nevada kipi v daljavi v nebo —«

»Ampak, gospod«, sem ga prekinil. »To je vendar morje in to je Trst in to so kraški hribi.«

Začudeno me je pogledal.

»To je Gvadalkvívir in to je Sevilja in tam se dviga v nebo Sjera Nevada«, je odgovoril s samozavestnim glasom.

»Dovolite, gospod, s kom pa imam čast govoriti?« sem ga vprašal.

»Moj oče je slavni Miguel de Cervantes Saavedra in jaz sem še slavnejši Don Kihote de la Manča«, je odvrnil in se pri tem ponosno zravnal, da je bil videti še daljši.

»Oprostite«, sem vzkliknil, »da vas nisem takoj spoznal. Takoj ste se mi zdeli znani, pa se nisem mogel spomniti, odkod vas poznam —«

Ozrl sem se na morje — in res: ni bilo morja tam, kot svetel pas se je vil v daljavo Gvadalkvívir, vsa v srebru se je bleščala Sevilja in v dalji so kipeli med zvezde vrhovi Sjere Nevade.

Nič kaj preveč se nisem čudil, saj v tako znameniti družbi se lahko pripeti človeku marsikaj, kar je navadnim zemljanom nerazumljivo.

»Toda, gospod«, sem le vprašal, »kako je to, da hodite še dandanes po svetu, ko so vas vendar — kolikor je meni znano — pred tristo leti z vso častjo pokopali in vas tudi niso pustili brez dostojnega nagrobnega napisa?«

»Ura mojega kraljestva še ni prišla«, je odgovoril

vitez iz Manče. »Še vedno kliče blodeče viteze dolžnost, braniti device in vdove, nedolžne in zatirane, še vedno je treba lomiti kopja za kraljice svojega srca —«

»Ah, saj res«, sem mu segel v besedo, »ker sva že pri tem; kako se pa kaj godi spoštovani gospodični Dulcinei de Toboso?«

Vitez žalostnega lica me je nemo pogledal, nos mu je zablestel v mesečini in se trikrat zazibal z desne na levo in z leve na desno, oči so mu vzblestele.

»Dulcinea de Toboso je še vedno edina kraljica mojih misli«, je tiho zašepetal in hrepeneče vzdihnil.

»Vzor vztrajnega ljubimca!« sem vzkliknil. »In gospod Sančo Pansa?«

»Moj paž podkuje nocoj svojega osla in mojega slavnega Rozinanteja, da vzdržita bližnje daljše potovanje.«

»Vi potujete po svetu?« sem vprašal začudeno.

»Da. — Nadziram prospevanje bratovščine svetega Krištofa za obrambo pred velikimi, ki sem jo ustanovil jaz sam.«

Ne vem, zakaj sem se pri teh besedah spomnil mlinov na veter.

»In kako procvita?« sem vprašal.

»Sijajno, gospod«, je odvrnil samozavestno. »Ni ga društva, ki bi se lahko kosalo z njo glede števila članov in podpornikov.

Razširjena je vsepovsod, koder zveni človeški glas, podružnic šteje na milijone, že tu v sami Sevilji jih je nad dvajset. V kratkem se podam na planet Mart in ustanovim tudi tam skrajno potrebno filjalko zemeljske centrale —«

»Čudno, da nisem še nikoli nič čul o njej«, sem se drznil opomniti.

»Ha«, se je nasmehnil moj znanec, »mogoče ste še celo sam član te bratovščine; saj se širi pod različnimi imeni in programi. A njeno bistvo je povsod eno in isto, sv. Krištof varuje vse njene člane pred velikani.«

Pomislil sem trenotek in res sem se spomnil, da sem član takšne podružnice.

»Prav imate, gospod«, sem odgovoril, »res sem član vaše znamenite organizacije.«

»Moj sin«, je tu dejal Don Kihote, »ali se pa držite njenih predpisov in pravil?«

»Da, da, gospod«, sem vzkliknil. »Kolikokrat sem že sledil vašemu plemenitemu vzgledu, kolikokrat sem se že boril kakor vi z velikani, razbil sem si parkrat glavo za kraljice svojega srca —«

»Dobro, moj sin. Še žive idealne duše na svetu.«

Vitezu žalostne postave se je zasvetil obraz, nos se mu je zazibal in zazibal se mu je tudi beli cilindar. In ko sem pogledal na nebo, sem videl, da se je zazibal tudi mesec in se pritajeno smejal.

* * *

»Čas je, da greva, moj sin«, je spregovoril Don Kihote.

Nič ga nisem vprašal, zakaj in čemu. Samoobsebi umevno se mi je zdelo vse, kar delava; in vstala sva in šla ob Gvadalkvivirovem bregu proti mestu, ki je vse trepetalo v mesečnem blesku.

Približala sva se prvi hiši, ki jo je obdajal širok vrt. Zvoki gitare so zveneli v tiho noč. Neslišno sva splezala čez vrtni zid in ugledala v mesečini pod balkonom mladega Španca z gitaro v roki. Na balkonu je slonela senjorita zavita v svilnato mantiljo. Španec je pel tiho, komaj slišno, čudovito lepo pesem, ki je drhtela proseče v vonjavi vzduh. Okrog so dehtele rože in je polnil jasmin z mamečim vonjem vse ozračje.

Pesem je prenehala in za hip je bilo vse tiho.

»Dolores«, je vzkliknil mladi Španjec, »iz tvojih ust ni odgovora?«

Z balkona je bil čuti pritajen smeh.

»Dolores«, je ponovil pevec. »Brez tebe mi ni živeti.

Daruj mi svojo ljubezen, in jaz ti darujem vse svoje življenje!»

»Ah, ti nori študent«, se je zasmejala Dolores in izginila z balkona v sobo.

Študent pa je vrgel gitaro ob tla in stekel pod vrt, kjer je tiho šumel Gvadalkvivar. In bil je čuti pljusk in jek in zamolklo grgranje in potem je bilo zopet vse tiho.

Za hip so se zopet odprla vrata na balkon in se je zopet prikazala Dolores. Mantilja ji je zdrknila raz ramen na tla, da sem jo videl v vsej prelestni krasoti.

»Dolores«, sem zašepetal.

»Kdo je tam doli?« je vprašala tiho in se sklonila čez balkonovo ograjo.

»Don Rodrigo, lastnik sto milijonov pezet...«

»Čakala sem te, ker te ljubim, Rodrigo.«

Komaj je spregovorila te besede, že je izginila z balkona in za par hipov so se spodaj narahlo odprla vrata na vrt in Dolores je zletela v moje naročje.

»Rodrigo, vse kraljestvo moje lepote je tvoje. Vedela sem, da prideš. Moje hrepenenje me ni varalo. Kolikokrat sem te videla v snu, kako si se sklanjal nad mano in me poljubljaj...«

In začutil sem na svojih ustih njena vroča ustna in na prsih toploto njenih mehkih grudi.

»Da, Dolores«, sem spregovoril, »tudi mene niso varali moji sni. Vedel sem, koliko bojev moram prestati, predno dosežem tebe, sen svoje mladosti, rōžo svojega hrepenenja.«

»Glej«, je govorila še tiše, »še nikoli niso poljubila moja usta drugih ust kot tvojih, še nikoli me ni do danes objel moŹ —«

»Verujem, verujem, ljubica«, sem jo prekinil. »Tudi jaz še nisem nikoli skusil do danes sladkosti ljubavi, še z nobenih ust nisem pil čiste resnice kot s tvojih.«

In znova sva se poljubila.

»Veš«, sem ji govoril, »jutri, ko vstane nad goro solnce, se pripeljem pote v kočiji, v katero bo vpreženih šest iskrih

belcev. Oblečem te v zlato in žamet in te okitim z demanti in rubini. Popeljeva se v mesto in ob zvoku zvonov se poročiva pri blesku tisoč vonjavih sveč pred oltarjem, okrašenim z lilijami in rožami . . .«

»Ah, Rodrigo«, je vzkliknila »kako te ljubim!«

Najina usta so se strnila v dolg poljub. Nekje v bregu se je oglasil slavec in je zapel pesem. In še valovi so hiteli tiše proti morju in strmeč poslušali topeče akorde.

Dolores je vsa drhtela blaženosti in je slednjič utrujena od mojih poljubov zaspala v mojem naročju. Previdno sem jo položil na gredico, da se ne zbudi, in tedaj sem se spomnil svojega spremljevalca.

Poklical sem ga. Oglasil se mi je z brega, kjer je sedel v visoki travi in se nemo pogovarjal z mesecem.

»Čujte, gospod«, sem ga vprašal. »Ali mi sedaj verujete, da spolnujem vestno predpise vaše bratovščine?«

»Da, moj sin«, je odvrnil. »Ponosen sem na take somišljenike. Toda povejte mi, kaj bi napravili, če vas sedaj Dolores zapusti in vam postane nezvesta?«

Prestrašeno sem ga pogledal.

»Opeval bi njeno lepoto in njeno neusmiljeno srce in morda bi jo zopet omečile moje pesmi.«

Don Kihote mi je ganjen toplo stisnil roko in same radosti se mu je zasvetil nos in se zazibal tako hitro in silno, da sem se bal, da odleti s tega suhega obličja kam med rožne grme in se tam nasadi na trnje.

Splezala sva čez vrtni zid na cesto in šla dalje proti mestu po cesti, posejani z mesečino. Postal sem radoveden, kam me vede moj vodnik, in sem ga vprašal, kam hitiva.

»Kam?« se je začudil. »Moji somišljeniki se nikoli ne vprašajo po cilju svoje poti. V svet nas žene naše hrepenenje, a ne vemo, kam. Blódeči vitezi potujejo v neznane dalje in le spolnovanje njihovih dolžnosti jim je vedno pred očmi.«

In šla sva dalje in sva hodila dolgo po ozkih mestnih ulicah, tako dolgo, da sem se slednjič začel dolgočasiti in sem si zaželel nazaj na vrt, kjer sem zapustil Dolores.

Spomnil sem se njenih toplih usten, njenih gorečih poljubov in mehkih rok in tesno mi je postalo v duši.

»Dolores! Dolores!« sem zašepetal sam pri sebi: »Da sem zopet pri tebi med tvojimi rožami in jasmini! Pod tvojim vrtom šumi tako tiho Gvadalkvivir, v bregu poje slavec tako mameče, tako mehke so kite tvojih las.«

A zaman je bilo vse moje hrepenenje. Čedalje bolj sva se oddaljevala in sva prišla na drugi strani Sevilje zopet do Gvadalkvivirovega obrežja.

Nisem mogel več strpeti in glasno sem vzdiknil:

»Dolores! Dolores!«

»Dobro, moj sin«, me je potrepljal Don Kihote po rami. »Kakor ustvarjeni ste za blodečega viteza. Kako hrepenite za kraljico svojega srca! A lepo je, da si sami odrekate izpolnitev svojih srčnih želj in ne zbežite nazaj pod njen balkon!«

Po meni je vse zakipelo, to mi je bilo že pre-neumno.

»Lepo vas prosim, gospod, pojdite se solit!« mi je ušlo nehote z ust.

Prestrašeno me je pogledal. Iz globoko udrtih oči so mu privrele solze in se zalesketale v mesečini. Ena mu je pritekla, ne vem po kakem naključju, na nos, se zazibala na njegovem koncu in padla v šumeči Gvadalkvivir. Odprl je usta, a ni mogel govoriti. Vzelo mu je sapo in zrl je vame z odprtimi usti. In ko sem ga tako gledal, se mi je zazdelo, da postaja njegov nos vedno manjši. Da, res, vitez žalostne postave je postajal res vedno manjši in manjši, ginil mi je izpred oči, in predno sem se zavedel, je bil že neskončno daleč. Le njegov beli cilindar se je še svetil v daljavi.

Ne, ne, saj to ni bil njegov cilinder, mesec je bil, ki je zahajal in se je ves tresel samega smeha in pod njim je bleščal Gvadalkvivir —

Pa tudi ne. Saj to ni Gvadalkvivir —

* * *

Zbudil sem se in skočil pokoncu. Ozrl sem se okoli sebe. Mesec je bil ravnokar zašel, prvi zarjini bleski so se zdramili za kraškimi hribi in nedaleč od brega je plula ribiška ladja po tiho šumečem morju proti Miramaru.

Prespal sem bil noč na klopi barkovljanskega šetališča.

Nevenki.

I.

Ti si zarja, ki prihaja
z mladim solncem novih nad;
ti si pesem mi najslaja,
ki budi mi v srcu sklad.

Prisluškujem, v srcu svojem
čujem večnosti odmev,
sladko tožbo za pokojem
zlivam v ljubeznivi spev.

II.

Ti si kot planinska roža,
ki vsadil jo je vihar,
ki jo ljubosumno boža
in neguje solnčni žar.

Kdor te trga in miluje,
mira nima, srečen ni:
Oče ga — vihar — kaznuje,
solnčni žar ga oslepi.

III.

Daj, ukradi mi zaklade,
da ne nosim jih s seboj,
daj, nastavi sladke vade
in ubij mi nepokoj.

Nepokoj srca in misli
in zaklad ljubavnih sanj,
sprejmi dar od dijamantov,
ljubi ga, zaupaj vanj.

BOSJAK.

Flora.

Spisal **dr. Ivo Šorli.**

Stanoval sem takrat v stari vili na vedrem hribčku nekoliko izven mesta, In čudovito lepo je bilo gledati iz moje sobice na teh tisočero temnordečih streh, izza katerih je kipelo vse polno visokih dreves kakor toliko zelenih vršičkov iz šopka, in čez vsa ta ravna, blagoslovljena polja, ki jim človek ni videl konca. Tam daleč zunaj sredi njih pa je stala ena sama samotna hiša, hiša izgubljenih duš...

Ves dan je stala tako tiha tam zunaj, brez najmanjšega znaka življenja, in kakor da čuti, kako jo neprestano opazuje mrko oko javne morale in preži na vsak njen migljaj; in vsa njena okna so bila skrbno zaklopljena, kakor da je je same groza, pokazati svoje strašno osrčje...

Toda zvečer, ko je padla noč na zemljo, in se ji ni bilo treba skrivati več, tedaj je vrgla vso hinavščino s sebe in se je zasvetila tako drzno in tako lepo tam sredi poljan, da se ni mogla kosati nobena druga ž njo, in iz vseh njenih oken je lila rdečkasta luč, da je bila kakor z rubini posuta, kraljica noči...

In če je potegnil veter in so zašumela zunaj drevesa, so prišli zvoki velikega orkestriona sem do mene; in spremljali so jih vedno nevšečni človeški glasovi, moški in ženski. Samo ena pesem jo bila vsa drugače... tako mila, resna, počasna, žalostna... In spremljal jo je vedno tako mil, otožen, mehak glas, da se mi je vedno srce čudno zganilo... Kakor krik iz strašnih globin, kakor vzdih iz grozopolne

noči, kakor obupen klic hčere do stare, mile mamice, bogve kje daleč tam ob kraju ogrske puste...

Saj morda je dobrega srca in ji še piše, ubogi starici. Dobro službo da je dobila v tem daljnem tujem mestu, pri dobrih ljudeh, kateri so jo vzeli kakor za svojo. Ničesar ji ne manjka, še preostaja jej; zato naj sprejme ljuba mamica ta mali znak njene ljubezni in hvaležnosti... In revica starica drži v trepetajočih rokah nov, prelep bankovec in, — če so tam ljudje kakor pri nas, — se s solznimi očmi prekriža in izmoli globoko molitev za svojega dobrega otroka in za blage ljudi, kateri so ga sprejeli kakor za svojega...

Tako se je prekrižala in je vzdihnila Bogu in svetemu angelu varuhu stara Kendovka pri nas vsak mesec, ko ji je pisala njena Tinica iz Trsta. In ker smo si bili sosedje, sem ji čez počitnice jaz odpiral in čital hčerina pisma. »Le pazi, da ne raztrgaš, ker je gotovo kaj notri!« je svarila in je spremljala s plašno nezaupnostjo moje prste, ko sem odpiral. In potem sva vzela najprej desetak ven in sva brala. Da je še zmirom pri istih gospodarjih, da so silno dobri ž njo in da ni treba radi nje prav nič skrbeti. Neko-liko preveč laških besed je mešala vmes, očitvidno z namenom, da bi se videla bolj gosposka, drugače so ta pisma tudi meni ugajala, ker so bila polna otroške ljubezni. In sklenil sem, da ji porečem, če res pride v kratkem enkrat malo domov, kakor je pisala, naj opusti še to spakovanje, ko nima nobenega smisla. Bila sva namreč nekoč sošolca in dobra prijatelja, in se mi ni bilo treba bati zamere.

Toda zadnje, kar sem še mogel, je bilo, da sem prečital teti Kendovki še ta list iz Trsta, v katerem je sporočila Tinica, da pride prihodnji ponedeljek, potem pa sem se pogreznil v globok, črn prepad, kjer nisem videl in čutil ničesar več: v globoko, težko bolezen.

Pravili so mi, da sem ležal več dni zaporedoma tako. In ko sem se zopet prebudil in sem zopet spoznal ljudi okrog svoje postelje, sem zagledal prvo strašno blede, iz-

mučeni obraz svoje matere in še drug, mlad, prijeten obraz, ki se ga pa nisem spominjal.

Bila je Tinica! In zdaj sem zvedel, da je bedela z mojo materjo vred, od prvega dne, ko je prišla, vse noči ob mojem vzglavju, in da se imam zahvaliti največ njej, če sem ušel smrti. Zakaj moje življenje je samo še brlelo, in treba mi je bilo dajati brezpogojno vsaki dve uri zdravila, ker bi bil sicer ugasnil; moja uboga mati pa je bila že tretjo prečuto noč tako slaba, da se sama nase ni mogla več zanašati. Tu se je ponudila Tinica; in lastna sestra bi mi ne bila stregla z večjo ljubeznijo.

Vse to mi je pripovedovala mati s čudno mrzlim, skoraj trdim glasom, in potem se je obrnila naenkrat k dekletu in je rekla:

»Zdaj pa že lahko greš, Tinica; zdaj bom že sama opravila, ko ni več nevarnosti.«

Ampak Tinica ni hotela, češ, da je treba še zmerom paziti name, in da bi si ne mogla nikdar odpustiti, ako bi se mi obrnilo po njeni krivdi zopet na slabše.

In nato je stopila tik k meni, tako da ji moja mati ni mogla videti v obraz, in se mi je nasmehljala. In bilo mi je, kakor da me je oblilo solnce, tako lepo svetle in gladke so bile njene oči... In videl sem, kako sladko je življenje, in neizmerno sem zahrepenel, da bi vstal in šel ven pod veselo nebo...

»Vidiš, da smo te izvlekli! In v enem tednu popeljemo našega revčka že malo pá!« je rekla mehko in se je sklonila še niže k meni.

Imel sem iti že v sedmo šolo, in morala bi me bila pravzaprav vikati, ko nisva bila več vrstnika, ampak tu nisem mislil na take stvari, in samo ljubo mi je bilo, da sva si še vedno, kar sva si bila nekoč. Saj so mi jo takrat sopaglavci že za ljubico obešali!

Moji dobri mamici pa ni bilo vse prav tako, in vnovič je zatrdila Tinici, da lahko gre in da bo zdaj že sama

vsemu okom. In že naravnost nevljudno nestrpna je bila.

»Pa grem, če me tako podite!« se je smejala Tinica. »Ampak drevi pridem prav gotovo nazaj, in me ne spravite niti z burkljami proč od mojega nekdanjega fanta!«

Samo še takih besed je manjkalo moji materi, da je potem, ko je ona odšla, jezo premetavala zdaj to zdaj ono po sobi in mrmrala neprestano nekaj pred se, da sem jo moral že prav pokarati, kako more biti tako nehvaležna, če mi je dekle res tako zvesto stregla.

»Eh, kaj ti razumeš! Saj ni zato!« je zagodernjala in je odšla hitro ven. Jaz pa sem se samo čudil, kaj ima.

Ampak še prav ji je prišla Tinica, še isti večer. Zdravnik je prišel pod noč in je bil zelo vesel, ko me je našel tako. Toda predno sem mu mogel odgovoriti na vsa vprašanja, me je omagalo že zopet in pogreznil sem se v globoko otrplost. A samo zganiti se nisem mogel, vedel sem pa vse, kaj se godi krog mene. In tako sem tudi slišal, kako je priporočal zdravnik materi zunaj v kuhinji, da mora to noč prav tako paziti name, in da se odloči popolnoma za gotovo šele to noč, okrog enajste ure, ali prestanem ali ne...

Tiho je pridrsala sirota v sobo in se je zgrudila pri mojem vzglavlju. Tako rad bi jo bil potolažil, ako bi bil mogel. Zakaj čutil sem čisto natanko, da ne umrem. Moje telo je bilo seveda trudno in šibko, ali drugače nisem imel nobenih bolečin. In posebej še mi je bilo v glavi tako jasno kakor le kdaj, ko sem bil zdrav. Ako bi imel ležati že čez nekaj ur mrtev tu na tej postelji, bi moral čutiti to pred vsemi jaz!...

Vsako uro so mi odprli usta in so mi vlili nekaj v grlo, kar ni imelo nobenega okusa. Do večera mati in potem je prišla Tinica, ki se ji zdaj pa ni bilo treba opravičevati, zakaj je tu...

Tako smo čakali tiste enajste ure, — jaz sam najbolj radoveden, kaj bo. Mati je slonela v kotu, prebiralala molek in težko vzdihovala, Tinica pa je postavila svojo stolico

tako, da je bila obrnjena s hrbtom proti materi in da me je držala lahko za roko ter mi gledala v obraz, ne da je ona to opazila ...

In gledala me je nepremično, — skozi špranjico med vekami, pretrudnimi, da bi jih mogel popolnoma odpreti, sem videl, kako me je gledala, gledala s čudno mehkim, plašnim izrazom v očeh, kakor da trepeta za moje življenje bolj nego moja mati sama ... In jaz sem ležal po temi njenimi očmi, nepremično, sladko len, in moja glava se je pogreznila vedno globeje v razkošno omotico ... kakor če sem se zleknil kdaj na mehki trati pod spomladansko solnce ... In kakor trudna roža žarkom, se je odprlo tem žametnim pogledom moje srce ... In že sem napel vse svoje moči, da bi stisnil to voljno ročico v svoji roki.

Toda v tem hipu sem se premislil ... Samo splašil bi jo ... ali pa bi stisnila tudi ona mojo roko ... In potem bi ne bilo več tako lepo ...

Ne vem, kdaj sem se zopet izgubil, — zbudil sem se šele proti jutru, ko se je delal že dan. V enem trenutku sta bili mati in Tinica ob moji postelji; in ako bi se sam ne bil čutil, da sem rešen, bi bil videl to veselo sporočilo v njunih očeh.

Toda komaj se je bilo v moji materi nekoliko pomirilo njeno veliko veselje, je imela že zopet opraviti z ubogo Tinico, češ, da je sedaj pa res ni več treba, in da je še bolje, ako ni preveč ljudi okrog mene, skratka: dekle je moralo iti.

To me je pa že res razjezilo, zakaj drugega nisem mogel videti v takem ravnanju, nego grdo, neverjetno grdo nehvaležnost. Z razburjeno trdovratnostjo bolnega človeka sem se hudoval bolj in bolj, da bi se bilo moje stanje prav lahko zopet poslabšalo ... In tem bolj me je grabilo, ker mi niti odgovarjala ni. Migala je samo z rameni in pogledovala skozi okno z obrazom, kakor da ve desetkrat več nego jaz ...

Ampak vse to ni Tinice niti najmanje motilo, da bi ne bila prišla naslednje dneve vsaj po dvakrat ter presedela pri meni po cele ure. Moja mati je ostala potem vselej nekaj časa z mračnim obrazom in ne da bi spregovorila le besedico v sobi in je slednjič odšla jezna skozi vrata.

»Tinica, kaj sta se z mojo materjo kaj skregali, da je tako čudna, če prideš ti, ko si se nam izkazala vendar tako prijateljico, ter smo bili tudi že od nekdanj taki prijatelji? Mene je že kar sram pred teboj!« sem rekel nekoč, ko se je bilo zgodilo zopet tako in mi je bilo že preveč mučno.

»Kaj res ne veš zakaj?« se je zasmejala Tinica. »Tisto se boji, da ti zmedem glavo in da potem ne boš hotel iti za gospoda!«

Najprej sem se zasmel tudi jaz, ampak potem sem bolj pomislil ... Saj me res ni pustila niti dve minuti s kakim dekletom samega, če je le mogla ... Toda, seveda kdo si je mislil da zato! ... Lani nas je bila posetila enkrat gospodična s pošte; in dasi je bila to lepa čast in moja mati v resnici vljudna žena, je ni pustila v sobo, kesem bil jaz notri ... Zdaj sem šele razumel, zakaj ... In po vrsti sem se spominjal raznih takih dogodkov in raznih slučajev, ki niso bili slučaji ...

No, in zdaj ji hodi kar dan za dnevom v hišo, naravnost k moji postelji tak cvet dekleta, taka-le popolnoma mestna gospodična v prelepih oblekah, s čudno prijetnim duhom, da je kakor bi imela cel koš žlahtnih rož s seboj in ni vendar nobene videti! Da, taka-le posvetna stvar s posvetnimi očmi in samimi posvetnimi mislimi, ki potem ne govori drugega z menoj nego o samih razveseljevanjih, in kje je v Trstu ta hiša in ona hiša, nikoli pa ne, kje je ta cerkev in ob kakšnih urah ena ali druga pobožnost! ... In še to je: eno je zdrav človek, s katerim se že še lahko govori tudi kaj takega, — drugo pa je bolnik, ki je bil že pol na onem svetu in mora imeti zdaj drugačne stvari po glavi, ne kje se pleše in poje ... Kdor tega ne razume

kaže samo, da se je po svetu naučil le slabega, dobro z doma pa pozabil...

Tako nekako mi jih je povedala, ko sem jo prijel še isti večer, da prav zahtevam, naj bo s Tinico malo bolj prijazna, ako noče, da ji povem jaz, kako ime da zasluži tako vedenje s človekom, kateri je storil komu toliko dobrega kakor Tinica nam.

»In potem, odkod misliš da ima te drage cape!?...« je pristavila enkrat in se je obrnila proti oknu, da je nisem videl več v obličje. »Po pošteni poti gotovo ne! In če res zasluži toliko, hrani naj, hrani, za stare dni, ne pa da se šopiri po domačem kraju, kakor bi ne vedeli, čigava je! Če bi bila jaz njena mati, bi ji že pokazala!... Ampak tudi tako ji bom! Naj se mi prikaže samo še enkrat v hišo!« je vsplamtela naenkrat še huje.

Toda tu sem bil že tudi jaz ves pokoncu. In sprla sva se kakor se nisva ne prej ne pozneje nikdar. Kajti kaj je mene brigalo, odkod ima to dekle svoje obleke in vse drugo, pa kaka in kaj je v mestu, — meni je b'la samo to, kar je bila tu doma, kjer ji gotovo ni mogel nihče ničesar očitati. In ako si dovoli mati le najmanjše proti njej, ne počakam niti, da popolnoma ozdravim, ampak grem takoj v mesto in si poiščem kak zaslužek čez počitnice. Nisem namreč več tisti otrok, kakor ona misli.

»Tako je torej s teboj!« je pokimala in me je pogledala od nog do glave. »Za tako vlačugarico se postavljaš proti lastni materi! Moraš biti pa že malo vr eden, in lahko te je sram!«

Odšla je ven. Mene pa so te besede čudno zadele... In v srcu me je bilo res nekoliko sram... Vlačugarica!... Nekaj grdega, nečistega je vstalo iz besede in se je razgrnilo tudi čez to žensko... In naenkrat mi je postala tuja, in zazdela se mi je kakor sladki sad, ko ga odpreš in najdeš vse nečedno v njem... In ako bi je ne bilo več, bi je ne bil pogrešal čisto nič...

Pa je seveda še prišla. Veselo, drzno, kakor vedno, se je prismejala skozi vrata in se je zelo razveselila, ko me je našla zdaj prvikrat izven postelje. Izprva sem bil v mučni zadregi, zakaj zdaj je nisem videl več, kakor sem jo videl prej, — zdaj sem jo videl naenkrat s tistimi očmi, katere mi je bila odprla nehote in nevede moja mati... Prej mi je bilo to dekle, če že ne več tista Tinica iz otroških let, tista mala, suha sosedova Tinica, s katero sva hodila skozi pet let vsak dan skupaj v šolo in se igrala skupaj še enkrat toliko let, da naju ni videl človek drugega brez drugega, — če že ne več tista Tinica, pa vsaj domače, naše dekle, dekle kakor vsaka druga v fari mi je bila! A tu je stala zdaj naenkrat le pregrešna, prekanjena ženska pred menoj, ženska, katera prihaja k meni, da me pohujša, zapelje, nauči bogvekaj sladkega, prepovedanega... In vedel sem, da je polnega in vendar vitkega telesa, da so polne greha njene svetle oči in polne poželjivosti njene mokre, močne ustnice...

In je sedla k meni in me je prijala za obe roki nad lakti in jih je poskušala... In premerila me je vsega s počasi tehtajočim pogledom in se je nasmehnila... »Šibak si še, revček!« je rekla. »Ampak v enem tednu boš že zopet kakor si bil prej...«

V tem hipu se je zaslišalo mater zunaj, in Tinica je hitro odskočila. Mati je prišla notri in mislil sem že, da pride zdaj do kakih besed. Ali zgodilo se ni nič. Morda se je bila mati zbala mojih groženj, ker je vedela, da sem hude jeze in bi mogoče res storil, kar sem rekel.

In naslednje dni je ostajala Tinica skoraj še dalje pri meni. Sedel sem na širokem stolu pri mizi, in ona tik mene. Samo če je čutila mater, se je odmaknila... včasih je pa vstala in je stopila prav k meni. In prijala me je celo za lica, da bi videla, ali sem se že kaj obredil... In čutil sem opojen vonj, ki je puhtel iz njene obleke, od njenega mladega telesa... Samo roko bi bilo treba iztegniti, samo k

sebi bi jo bil privil... Pa nisem. Ne vem, zakaj ne... Menda ker sem bil še preveč nedolžen in mlad, ali pa preveč neumen...

Kar se tiče pa Tinice, je mislila prav za gotovo, da sem samo še preveč šibak. Zakaj za neumnega me nikakor ni imela. In dajala mi je vsa mogoča navodila, kaj naj jem in kaj naj pijem, da se čim preje popolnoma okrepi.

Ubogal sem jo, in moje moči so rasle od dne do dne. In ko je privihrala osmi dan posebno dobre volje v mojo sobo in me je stresla kakor hruško, je proglasila takoj, po reakciji mojih udov sodeč, da sem zdaj popolnoma zopet kakor se tiče. In ker sem stal še vedno štorasto pred njo, me je gledala, gledala... Kakor gledamo zrel, sočen sad na hruški, ko ne vemo, ali bo padel kar sam dol ali ga bo treba šele sklatiti...

V tem hipu je stopila nenadoma moja mati v sobo in je naju našla tako...

Zdaj jej je bilo dovolj!...

»Saj te sne, saj te z očmi požre!« je kriknila in se je zapodila proti dekletu.

In nato se je razvil sila dramatičen prizor, rekel bi lahko cela drama, zakaj nastopila je še Tinična mati in dvoje sosedinj, kateri sta bili že tudi v skrbeh radi moje nove maše. Tako se je najbrže zgodilo, da se je zazdelo dekletu bolje, če ne reče ničesar več in gre in ne pride več nazaj. Tudi jaz je nisem videl več, da bi se bil poslovil in jo prosil za to veliko krivico odpuščanja.

Ampak pozabil je nisem... In ko so me ob zaključku semestra starši enega izmed paglavcev, katere sem poučeval, posebno nagradili, ker je prinesel po moji zaslugi prvikrat v življenju lepo spričevalo domov, sem sklenil, da se popeljem za ta nenadni dar v Trst. Morda bi našel celo Tinico...

Pa je nisem našel... In je tudi iskal nisem... Zakaj,

ko sem povprašal po njej, so mi povedali, da ni več Tinica, ampak Flora, in da je že dolgo z njo tako...

A tudi doma so že izvedeli. In ko sem prišel o Veliki noči tja gor, me je vprašala moja mati zmagoslavno, ali ni imela ona prav, ko je bila taka z njo... »Saj se vsaki že na obrazu pozna, če je izgubila poštenje. O jaz sem precej vedela, kake namene ima...« je pristavila in je se vsa stresla gnusa.

Meni je delo pa vseeno hudo... Zakaj kakor vsi najnevarnejši strupi, je deloval tudi strup njenih oči le počasi, počasi in je razjedal po meni, da niti sam nisem vedel...

Vstal sem in sem šel ven, ker je bila žalostna moja duša. Pred njeno hišo sem zagledal sedeti staro Kendovko. In ona, ki mi je pritekla vedno že od daleč naproti, če me je videla prihajati po tolikem času, se je zdaj hitro dvignila in je izginila skozi vrata... In to mi je povedalo več, nego bi mi bile vse njene solze...

Slap »Orglice« v dolini Bistriske Bele.

Vaški ateist.

Anton Novačan.

I.

Med oblaki je treskalo, da se je zibala zemlja in da so poskakovala umazanana in že itak razcepljena stekla na oknu Gašparjeve hiše. Od slamnate strehe je lilo curkoma; deževnica je tekla po blatnem dvorišču; rdečkast petelin je tekel ves moker pod kozolec, za njim čopaste kokoši in drobne piške trumoma. Na vežnem pragu je sedela postarna ženska in belila krompir, kraj nje pa je slonel na podbojih njen edinec Gašpar, visok in močan fant, ki je mrko gledal pred se, ne meneč se za debele deževne kaplje, ki so ga šibale po bosih nogah.

Zabliskalo se je, grom je zaropotal, strela je udarila nekje v bližini. Starka se je prestrašila in pobožno se pokrižavši vstala ter se umaknila proti kuhinji. Gašpar pa se ni pokrižal in ko je mati to videla, se ji je hudo storilo pri srcu in nevoljna je dejala: »Zakaj se ne pokrižaš, Gašpar, ko se zabliska in se strese zemlja?«

»Zakaj bi se pokrižal, mati, če se zasveti in zaropoče?« je odgovoril Gašpar počasi.

»Kaznoval te bode Bog, ki vidi tvojo hudobijo. Lahko udari v tebe, in ti mi umrješ.«

Zajavkala je, ko je pomislila, da bi ji sin umrl.

Gašpar se je ozrl na njo pomilovalno, skoro prezirno, nato je zamahnil odločno z desnico:

»Boga ni, mati!«

Te besede je izgovoril s tako tehtnim in prepričevalnim glasom, da se je mati silno prestrašila. Iz rok ji je zdrsnil nožič. Nato pa je vstala in vzdignila skrčeno pest.

»Proč brezverec, proč iz moje hiše! Da mi ne prideš spet pred oči! Vrag te odnesi — Bog mi odpusti grehe — skupaj s tistim študentom Jernejem, ki te zapeljuje! Ali sem te jaz tako učila, da — ?«

Zagnala se je v njega in ga sunila čez prag. Nato pa je užaljena in jezna začela ihteti in se jokati.

Gašpar je stal sred dvorišča, sred dežja, roke v žepu in s povešeno glavo. Žal mu je bilo, da mu je mati očitala Jerneja. Zato je mirno in razjasnjevalno rekel:

»Mati, študent Jernej je pameten fant; on ni ničesar kriv. Zakaj ga psujete?«

Mati je jokala dalje; iz sosednjih hiš so prihajali ljudje, moške so obstajali na pragih, ženske so prišle bliže in bolj iz radovednosti nego iz sočutja povpraševale:

»Zakaj se jočeš, sosedu?«

»Rekel je, da ni Boga, grdoba grda«, je odvrčala starka in še glasneje zajokala.

»Ne joči, sosedu!« jo je tolažila močna ženska.

»Kako ne bi jokala! Tako je čuden moj Gašpar, odkar je prišel tisti Jernej, tisti Zaloški študent domu. Onega večera sva molila z Gašperjem rožni venec, on naprej, jaz za njim, pa je izpuščal kar po pet češčena-marij in tudi za verne duše v vicah ni molil, češ, da to ni potrebno. Po noči je redko doma, in če je, blodi v sanjah o solncu, govori o zvezdah in zemlji pa še o drugih stvareh, kar jaz ne razumem. In tudi —, a kaj se smejiš, brezverec nesramni, ti... ti... —« Pretila je s stisnjeno pestjo Gašparju, ki se je res smejal, ali ne izzivalno, ampak žalostno, otožno...

»Bog se usmili njegove duše«, so rekle sosede in se počasi razšle, dočim je starka zaloputnila vežna vrata, Gašpar pa je šel na kozolec in legel vznak na seno.

Prijetno mu je bilo, ko je mogel sam in nemoteno

misлити naprej, kjer je poprej nehal, ko je tako zelo razžalil svojo mater. Ni bil namenoma izrekel svojih misli in svojega prepričanja, ali ušlo mu je bilo, ni mogel drugače. Bliskalo se je in grmelo, on pa je dvomil o Bogu, katerega je kot otrok tako častil in ga nezavestno ljubil. Kolikokrat je klečal v kotu pred razpelom in molil dolge molitve, katerih ga je naučila pobožna njegova mati! Z mislijo si je zapisal v steno tri ognjene črke: Bog. Prva je bila velika in okrašena, sečala je do razpela, druga je bila manjša, za tretjo pa je stala ognjena pika. Pred temi črkami je klečal, veroval vanje in jih častil. Ko pa je odrasel, so izginile tri ognjene črke iz njegovih misli, na steni pod razpelom pa so temnele vedno bolj. V njegovo dušo so se naselili dvomi, v njegovo srce je prišla tiha, razmišljajoča žalost. Nikomur ni odkril svojega gorja, dokler ni prišel Zaloški Jernej iz mestnih šol na počitnice, Jernej mu je bil najdražji drug, z njim je hodil v domačo šolo, z njim je kresoval in pastiroval. Lepega jesenskega jutra pa je priropotal koleselj po vasi in ko se je ustavil pred Gašperjevo hišo, je Jernej prišel po slovo. Praznično oblečen je bil in nič žalosten, kakor bi se spodobilo, če odhaja in se poslavlja. Veselo je skočil iz koleslja in ga glasno zaklical. Zdrav ostani, Gašpar, je rekel Jernej, Gašpar pa je jokal za kozolcem in se mu ni oglasil. Koleselj je oddrdral, on pa si je obrisal solze in tekkel po bližnjici, da bi ga dohitel; hotel ga je prositi, da bi ga vzel seboj. Ali ni ga dohitel in moral je ostati doma. Delal je in se ubijal po polju. Jernej pa se je učil v šoli toliko lepih reči. Učil se je o Bogu in o Rimu, o zemlji in o solncu, vse ve, vse zapopade. Pravi, da ni Boga, takega, ki sedi na belem oblaku, ogrnjen s pisanim, dragocenim plaščem, z dolgo brado in žezlom v rokah, ki vse vidi in vse čuje... Pravi, da ga ni, ampak da je tisto podoba narisala človeška roka.

Čudno, nezapopadno.

Pravi, da je zemlja okrogla in da hodi okoli solnca,

vrti se pa okoli svoje osi. Pa kakšna je ta os? Mora vendar biti nekje pričvrščena, ali na solncu, ali na kakem drugem svetu. Tudi mlinsko kolo se suče okoli svoje osi, pa ta os ima čvrsto podlago. Velika krogla je zemlja. Mogoče bi jo lahko vzdignili na zvod pa jo vrgli kam drugam, ali tedaj bi se vse podrlo in vsi ljudje bi umrli. In še več je takih zemljâ, in vse plešejo okoli solnca, po neizmernem prostoru vsemira. Dobro, naj bo! Ali kje je konec tega prostora? Zmirom naprej, zmirom naprej, naprej vsak dan in vsako noč, pa še ni konca in ga ne bode nikdar. In vse to neizmerno in nezapopadno, večno in trajno, to je Bog...

Prestrašil se je teh misli in tistega neizmernega prostora. Zbolela ga je glava, obrnil se je na ležišču, ni mu prijalo, pa je vstal in zlezel na dvorišče.

II.

Zunaj se je že mračilo, dež je pojenjaval, pihal je oster krivec. Temno obzorje se je od časa do časa zasvetilo v tihem plošnatem blisku, kar je za hip razsvetilo vrhunce daljnih gora. Iz vasi je prihajal nemir, lajali so ps, čulo se je hreščanje koles po blatni cesti.

Gašpar je stal in premišljeval, kam bi šel. Mati je v kuhinji kuhala večerjo, če bi se ji pokazal, bi jo spet razdražil; zato je šel po cesti skozi vas. Spomnil se je, da je umrl zjutraj stari vaški pastir v svoji koči na koncu vasi. Tja pojde, da ga še enkrat vidi, tistega dobrega starčka.

Ko je prišel do konca vasi, je obstal pred borno kočico, ki je imela spredaj samo eno in malo okence, skozi katero je visel trak svetlobe, prihajajoč od voščene sveče, ki je gorela ob vznožju mrtvaškega odra. Gašpar se je naslونil na okno, v hišo ni maral, in začel gledati mrliča. V hiši ni bilo nikogar razven dveh starih žensk, ki sta sedeli na dolgi klopi kraj mrliča. Še ena klop je bila, drugega pohištva pa nič; v kotu je stala razpokana železna

peč, nagnjena na eno stran... V izbi je bilo polutemno, voščenska je že dogorevala; plamenček je umiral, zibal se v obupu semtertje, dokler ga ni zadušila suha roka ženice, ki je prižgala novo.

Gašpar se je zagledal v beli obraz mrličev. Le-ta je imel polodprte oči in čisto odprta usta, kakor da težko diše. Na sklenjeni roki je bil ovit molek z debelimi jagodami. Mrliški mir je sijal od njegovega telesa in združen z drhtečim žarom voščenske napolnjeval celo izbo.

Gašpar se je tesneje prislonil k oknu, podprl si glavo s komolci in zatisnil oči. Mrličev obraz se mu je vsesal v misli in bridko čustvo mu je napolnilo srce. Tu leži mrtev človek, ki je še hodil včeraj po planini za govedi; zdaj ga ni več; njegove oči ne vidijo, usta ne govorijo, one roke, ki so prebirale po piščalki tako urno, so mrtve, ne ganejo se več. Pokopali ga bodo vaščani in se ga nekaj dni spominjali, potem pa si bodo najeli drugega starca, ki bo hodil za živino in pravil otrokom povesti o zakletih gradovih. Ali tudi ta drugi bo umrl in vsi vaščani umrejo, izginejo za zmirom...

Izginejo?

Gašpar se je pri tej misli ustavil in se obrnil od okna proč. Pred seboj je zagledal smrt, visoko belo ženo, ki je držala z desnico krvavo koso, levico pa je stegala proti njemu. Preletelo ga je po celem telesu, rad bi uskočil, pa se ni mogel ganiti z mesta. Smrt se je počasi zibala proti njemu, čul je škripanje kosti in šklepetanje zob. Pod čelom sta žarela dva žareča ogla, iz ust ji je prihajal ledeni dih. Gašpar je stegnil roko, da se obrani, smrt pa se je divje zakrohotala.

»Kdo si ti, pošast?« je zakričal Gašpar tako čudno, da se je sam prestrašil svojega glasu.

Tedaj je izginila bela žena, in Gašpar je videl pred seboj mlado jablan. Vrata kočice so se začela odpirati.

»Vroče so bile moje misli, zato sem videl smrt.

Ampak smrt ni bila, le jablan je bila. Ali je res bila jablan? K Jerneju pojdem, on še gotovo čuje. Povedal mi bo, kaj je smrt?...

Zavil je mimo koče in opazil na pragu ženici, ki ju je prej videl ob mrliču. Tenek glas je vprašal:

»Kdo je?«

»Smrt!« je odgovoril Gašpar in se je nasmejal. Ženici sta smuknili čez prag in vrata so se zaprla.

Dom medicinca Jerneja je bil na parobku srenjskih gozdov, nekaj minut za vasjo. Gašpar je gazil blato po ozkem kolovozu, ki je bil vsled nalivov poln mlak. Premišljeval je o prikazni pod oknom in ni veroval v njo. Medtem se je približal Jernejevi hišici in pogledal na podstrešno okno; bilo je še svetlo. Nabral si je kamenčkov in jih vrgel nekoliko v okno. Dobro je meril, stekla so zažvenketala, okno se je odpiralo in pokazala se je glava študenta Jerneja.

»Menda si ti, Gašpar!«

»Da, jaz sem; odpri mi, Jernej!«

Okno je potemnelo in za čas so se odprla vežna vrata.

»Kaj te je prineslo tako pozno?« je vprašal Jernej.

»Povem ti gori.«

Segla sta si v roke in molče odšla v podstrešno izbo. Ko sta se vsedla, Jernej na posteljo, Gašpar na ponujeni mu stol, si je Jernej nažgal pipo, Gašpar pa je tiho prašal:

»Prosim te, Jernej, povej mi, kaj je smrt?«

»Hm, smrti ni, življenje je večno.«

In začel mu je dokazovati svojo trditev. Stvari ne umirajo, le svojo zunanjo obliko menjajo. Voda se spremeni v led, ki se stopi, če posije solnce. Človek umrje in zgine v zemlji; njegovo telo menja dosedanje obliko in se spremeni v prah in v različne gnojive sokove, ki hranijo in redijo travo in druge bilke na njegovem grobu. Torej človek, ki umre, ne izgine.

»A kaj je s človeško dušo? Mar izgine tudi ona, ali

pa se spremeni v kaj drugega?» je vprašal dalje Gašpar, pridržuje dih.

Jernej je malo pomislil, potegnil močno iz pipe, nato pa začel:

»Ali si videl gorečo svečo, Gašpar? No, da! Vidiš taka sveča je človek in njegova duša. Vosek, ki počasi gine, je človeško telo, plamenček pa, ki ga ugonablja, je njegov duh. Ko pogori vosek, izgine tudi plamenček, ugasne in ni ga več. In kadar klone naše telo, ugasne tudi duh, in tedaj pravimo, da je človek umrl.«

Gašpar se je spomnil voščenke ob vznožju mrtvega pastirja, kako je ugašala težko in obupno, dokler ga ni zadušila suha roka ženice. Pomislil je na sebe. Ali bo tudi on ugasnil kakor tista sveča? A kam pojdejo njegove misli, ki ga spremljajo zmirom in povsod, kam bo izginila tista močna zavest, ki mu pravi, da živi? In končno, zakaj umreti in nehati?

Nakopičil je celo vrsto prašanj, Jernej pa se stegnil po postelji in gledal v strop ter se tuintam nasmehnil. Toda kmalu se mu je zresnil obraz; odgovarjal je prepričevalno:

»Zavest, kaj je to, zavest? To je beseda, drugega nič. Če ti izkopljem oči, ali še boš videl? Če ti zabodem iglo skozi ušesa, ali še boš čul? In, če ti razbojnik s sekiro prekolje lobanjo, ali še boš imel zavest, da si živ? Ne boš te imel. Ostal bo samo spomin na tvoja dela. Če napraviš kozolec, bodo dejali: Gašpar ga je naredil. Če izkoplješ ob stezi jarek, te bo preklinjal pijanec, ki se zvrne vanj...«

Pomolčal je nekaj trenutkov, potem pa je nadaljeval: »Vprašaj: Zakaj umreti? Jaz te pa vprašam, Gašpar: Zakaj živeti?«

Vstal je s postelje in stopil k omari; nekaj časa je brskal po predalih, potem pa je prinesel belo lobanjo in jo podal Gašparju s pikrim posmehom:

»Tudi tu notri je bila zavest!«

Gašpar jo je strahoma vzel v roke in z grozo ogle-
doval...

»Ne straši se, Gaspar, to je lobanja, ki jo potrebujem
pri učenju. Kaj ne, kako je lepa? Črez nekaj let bosta
tvoja in moja ravno takšni... Pa, pozno je že, pojdi domov.
Gašpar; vidiva se jutri ob potoku, lovil bom žabe za po-
skušnjo.«

Vzel mu je lobanjo iz rok ter jo postavil na mizo.

III.

Gašparjeva mati je sedela na peči in molila rožni
venec. Od časa do časa je prenehala in mislila na Gašparja.
Bogve kod hodi, dvanajst je že ura, a njega še ni. Vsled
silnih nalivov se je razlil potok in vsi jarki so prenapol-
njeni. Da ne bi pal v vodo in ne vtopil siromak! O moj
Bog, zakaj sem ga tako kregala! Saj ni takšen. Nepremišljeno
je izrekel tiste grde besede, zato mu je Bog že odpustil. In
jaz sem mu tudi že odpustila, vrni se, Gašpar, moj sin.

Poslušala je, če se ne čujejo koraki po cesti mimo
hiše, ali če ne odpirajo vežna vrata. Toda ničesar ni čula;
molila je dalje in vzdihovala.

Ko je odložila rožni venec, so se razsvetila okna od
zunaj, začulo se je govorjenje in ropotanje pred vrati. Nekdo
je klical: Odprite!

Starka je skočila s peči in hitela odpirat.

Vstopili so štirje moške z nosiljko, v kateri je ležal
Gašpar. Ves je bil s krvjo oblit in nič ni dihal.

Mati je kriknila; ženske, ki so se vsule za nosiljko,
so priskočile, da ni omahnila. Gašparja so položili na po-
stelj in ga začeli obvezovati.

»Kaj se je zgodilo za božjo voljo, ali je še živ?« je
tarnala mati jokajoč.

»V gostilni so ga pretepli«, je začel eden izmed no-
silcev. »Pozno je prišel in ko so ga pivci zagledali, so ka-
zali nanj. Glejte brezverca, so rekli, ki pravi, da ni Boga

vrzite ga vun. Gašpar je pristopil bliže in trdil, da ni Boga, da ni smrti in da človek nima duše. Nato so planili po njem in ga bili. In zdaj je tu, krvav in s prebito glavo, a mrtev še ni.«

Poleglo se je šumenje v sobi, sosede in sosedje so odšli, ostala je sama mati z Gašparjem. Sedla je k njemu in se nagnila čezenj.

Gašpar se je polagoma zavedel in odprl oči. Boječe se je ozrl in ko je zagledal kraj sebe mater, je zašepetal: »Spat pojdite, mati. Jaz bom tudi spal.«

Zaprl je oči in zablodil v sanje. Solnce zahaja za vasjo, od gor se spušča tihi polumrak. Z materjo sedita pred hišo; začuje se večerni zvon, mati se pokriža in mu reče: Sinko, pojdi v hišo molit večno luč. Pod razpelom kleči in moli!... V kotu na steni se bliščijo tri ognjene črke: Bog. Kako so lepe in kako migljajo v polumraku! On moli: Oče naš... Angeljci rajajo krog njega in ga vabijo k sebi: Pridi k nam, Gašparček, lepo ti bode pri nas... Kako rad bi k njim, pa ne more.

»Miruj, Gašpar«, reče mu mehko mati in ga pogladi nežno po licu.

In Gašpar sanja dalje. Spet sije solnce, lepo veliko jutranje solnce. Po vasi hodi pastir, sključen starček. Na glavi ima oglato kapo, v rokah palico in rog; iz hlačnega žepa mu gleda piščalka. Pred njim stopajo goveda, velika in mala, bele in pšenične barve. Zatrobi v rog, da se razlega skozi vas; otroci prihite za njim in glasno kličejo: Na pašo, na pašo«...

»Na pašo!« zakliče tu Gašpar, a mati zaihti na glas.

* * *

Ko se je naredil dan, je prišel Jernej z velikim omotom pod pazduho. Na pragu je srečal Gašparjevo mater; bila je vsa objokana in obupna.

PRIMOŽ TRUBAR.

»Dobro jutro!« je pozdravil Jernej. »Kam greste?«

»K sosedu, da se pelje po gospoda«, je odgovorila starka in šla čez dvorišče.

Jernej je stopil v izbo in se približal postelji. Gašpar je besno mahal z rokami po zraku in vpil: »Zbrišite tiste ognjene črke, Boga ni, duše ni, smrti ni. Tepite, udarjajte bedaki!...«

Obnemogel je padel na vzglavje in zatisnil oči. Jernej mu je pregledal glavo. Na temenu je bila velika oteklina, zasedena s krvjo.

»Prebolel bo že, ali pameten ne bo nikdar več«, je dejal Jernej sam pri sebi, in solze so mu stopile v oči...

Politični pregled l. 1908.

Minulo leto je bilo kaj znamenito, posebno za nas Slovence. Poteklo je l. 1908 štiristo let, kar se porodil na solnčnem Dolenjskem prvi slovenski književnik Primož Trubar. Žalostne naše domače razmere niso pripustile, da bi se celi narod hvaležno spominjal moža, ki mu je prvi odprl pot do izobrazbe, odklenil mu bogate zaklade znanosti in zabave v knjigah. Trubar je bil prvi tega prvi, ki je zbudil slovensko narodno zavednost. O priliki slovanskega časnikarskega kongresa, ki se je vršil septembra meseca v Ljubljani, se je položil temeljni kamen spomeniku za tega zaslužnega moža. Minilo pa je lansk leto tudi 60 let, odkar se je odpravila tlaka in desetina, odkar je prenehalo gospodstvo nemških graščakov na Slovenci. Naš človek je postal tedaj samostojen gospodar in ravnopraven državljan. Ne moremo, žal, obširno opisati vpliv tega dogodka v socialnem, političnem in gospodarskem oziru na naš narod. Še le l. 1848 se začinja prava zgodovina Slovencev. Usoda je hotela, da se je upravljal ob šestdesetletnici svojega političnega življenja, celi slovenski narod razburil in oživel — a to vsled nemške objestnosti in nasilnosti. Bili so hudi in krvavi dnevi v Ptuj, Celju, v Ljubljani, kri dveh mladih Slovencev je tekla na našo zemljo. Danes želimo, da bi iz te krvi vzrastla ona požrtvovalnost in ono navdušenje, katerega je treba, da se Sloveni osvobodimo nemškega trgovskega kapitala, ki nas le iz

korišča. Nemški izgredi in nasilnosti so imele tudi to dobro posledico, da so se ublažili domači boji, kar ni le pozdravljati z narodnega temveč tudi s kulturnega stališča.

Štajersko.

Minulo leto je bilo najvažnejše politično vprašanje na Štajerskem deželnozborska volilna reforma. Deželni zbor štajerski ne odgovarja slovenskim zahtevam ne v narodnem, ne v gospodarskem niti v socialnem oziru. Ker se razteza njegova oblast čez mnogo važnih stvari, na primer ljudsko, meščansko in kmetijsko šolstvo, deželnokulturne zadeve itd., ne more biti Slovincem nikakor vse eno, kako so zastopani v Gradcu. Glavne zahteve Slovencev, katere je zlasti »Narodna stranka« stavila na neštevilnih shodih, so bile te: splošna enaka in tajna volilna pravica tudi za deželni zbor ter primerno zastopstvo slovenskega meščanstva, kmetovalcev in delavcev. Bil se je hud boj z Nemci v odsekih in v deželnem zboru; doseglo se je, da bodo imeli v bodoče slovenski trgi v deželnem zboru svojega poslanca; število slovenskih kmečkih poslancev se pomnoži, ni se pa dalo primernege zastopstva slovenskim delavcem. Ti mali uspehi pa so vsled pomnoženja nemških mandatov na Spodnjem Štajerskem zelo zagrenjeni.

Pri nas v Avstriji ni le šola političen predmet, za katerega se na škodo napredka in izobrazbe posameznih narodov bijejo najhujši boji, temveč tudi sodnije. Germaniziranje spodnještajerskih sodišč se je na hvalo ministru Kleinu in neodločni ter needini naši državnozborski delegaciji vspešno nadaljevalo: nemški sodniki so prišli v Šoštanj, Konjice in Laški trg.

Šolstvo je vsakemu narodu punčica v očesu. Predvsem mora biti nam Slovincem! Lani je zborovala dična naša Ciril-Methodova družba v Ptujju dne 13. septembra. Dohodki

V podvečer.

so se družbi krasno pomnožili; v upravnem letu 1907 je imela družba 85.844 K 24 v dohodkov, za več ko 22 tisoč kron več ko l. 1906. Skupščina sama je krasno potekla. Pokazalo se je pa, da bode treba še glasneje potrpati na slovensko darežljivost, ker preži nam štajerskim Slovencem ne le nevarnost na meji, temveč se tvorijo polagoma nemški jezikovni otoki po celi deželi. Nemški šulferajn je daroval zopet 30 tisoč kron za nemško šolo pri sv. Lenartu v Slov. goricah. »Südmark« kupuje v Št. Ilju in naseljuje Nemce iz Nemčije. Zlasti proti »Südmarki« potrebujemo odločne protiborbe in zato je dozorela misel ustanoviti čvrsto gospodarsko obrambno društvo. Na šolskem polju seveda Nemci v Gradcu pridno ponemčujejo tudi glede učiteljstva; važni postojanki v Zidanem mostu in na Ptujski gori ste padli. Vpliv nemštva na zasedanje učiteljskih mest je vedno večji, posebno ker ni odpora. Slovenski Narodni svet za Spodnji Štajer vsled žalostnih razmer ni mogel mnogo storiti; nabiral je pa pridno statistično blago, imel v evidenci uradniška mesta in se briga tudi vsaj nekaj za nakup in prodajo večjih posestev.

Narodno-obrambno delo je začela za se še Krščansko-socijalna zveza v Mariboru s posebnim skladom za obmejne Slovence.

Društveno življenje je bilo minulo leto na Spodnjem Štajerskem zelo živahno. Nanovo se je ustanovila »Zveza narodnih društev«, katera združuje danes že nad 70 društev in si je stavila nalogo pospeševati živahno delo v narodnih društvih, posebno v prosvetnem smislu. Za ustanovitev te »Zveze« se je potegovalo narodno slov. učiteljstvo in si s tem postavilo lep spomenik v kulturni zgodovini našega naroda. Priredilo se je več lepih narodnih veselic, omenjamo one v Trbovljah, Celju, Brežicah, Ljutomeru in Mariboru. Sokolsko društvo se je nanovo ustanovilo v Šoštanju in v Hrastniku. V Celju se je pa sezidal krasen »Sokolski dom«, ki bo služil za zbirališče Sokolov in vseh Slovencev. Zares

prosvetno delo je vršila na Štajerskem visokošolska mladina, združena v »Prosveti«. To društvo je štelo lani na Štajerskem 17, na Slovenskem pa 42 knjižnic z nad 3 tisoč knjigami.

Na gospodarskem polju imamo na Štajerskem Slovenci zabeležiti lep napredek v l. 1908. Ustanovilo se je več potrebnih denarnih zavodov (žal, da vsled neumestne domače konkurence tudi več nepotrebnih) v krajih, kjer so doslej, Nemci gospodovali. Predvsem v Dravski dolini. Zvesto je pri tem svojo nalogo vršila domača »Zadružna Zveza« v Celju. Slovenci so to leto kupili tudi nekaj hiš in gostilniških podjetij po spodnještajerskih mestih; omenimo tu Celje, Ormož, Dobrno. Prišlo je tudi v celjski okolici nekaj nemških veleposestev v slovenske roke.

Slovenska občina ni padla nobena v nemška roke, pač pa je ostala na primer Kamnica v nemških rokah, isto Pekel pri Poljčanah. Slovenci pa so zmagali pri volitvah v gornjeradgonski in brežiški okrajni zastop, v celjskem je ostalo vse pri starem.

Slovensko obrtništvo na Spodnjem Štajerskem se je pričelo malo gibati. Ustanovil se je lansko leto aprila meseca pripravljalni odbor za zvezo slovenskih obrtnih zadrug. Napreduje tedaj polagoma tudi slovenski obrtnik.

Konečno se spomnimo še slovenske turisticke. Savinska podružnica je postavila minulo leto na Okrešlju za 18 tisoč kron krasen »Frischaufov dom«, ki je glede svoje notranje prilične oprave in uprave prava dika Slov. plan. društva. Doživeli pa smo nečuveni škandal, da je deželni odbor štajerski odklonil S. P. D. prošnjo za podporo, češ, da Savinska podružnica S. P. D. — ničesar ne stori za povzdigo tujskega prometa. To nečuveno trditev mora kronist »Koledarja« posebej zabeležiti in podčrtati, ker ga ni kmalu jasnejšega dokaza za nemška »pravičnost« in nestrpnost.

V začetku teh vrstic smo omenili veliko gibanje za gospodarsko neodvisnost Slovencev na trgovskem polju. To

so povzročili dogodki v Ptuj, Celju in Mariboru. V Ptuj je uprizorila o priliki glavne skupščine C. M. družbe nemška poulična druhal napad na slovenske goste in slovenske hiše. Mirne Slovence se je pretepalo in polivalo s črnilom — mestna policija pa je to mirno gledala. Isto je storila vlada. Nemški surovosti še s tem ni bilo vstreženo; sledili so napadi v Celju o priliki veselice, ki se je vršila dne 20. sept. v prid »Sokolskemu domu«. V Celju se je pobilo za več tisoč kron šip in steklenih napisnih tabel pri slov. trgovcih, v Mariboru pa so pobili Nemci okna »Narodnega doma« in slov. hiš. Razumljivo je, da so ti dogodki, ki so povzročili one v Ljubljani, razburili ves slovenski narod tako, kakor že dolgo ne. Sledili so protestni shodi v Celju in po vseh spodnještajerskih slovenskih trgih ter vaseh, na katerih je ljudstvo ogorčeno grájalo organe, ki imajo skrbeti za mir in red, pa so zanemarili svojo dolžnost in izročili Slovence kot brezpravne državljane nemški krutosti. Objednem se je sklenilo ostro in dosledno izvajanje gesla »svoji k svojim«, seveda — vse po pravici, kar zadeva posebno trgovce.

Ti dogodki so popolnoma pretrgali vse slavnosti, ki so se vršile povodom jubileja našega cesarja Franca Jožefa. Saj kažejo razni politični dogodki, predvsem pa opisani siloviti naval nemštva na slovenstvo, da se nam skuša zagreniti jubilejno leto. Toda sila rodi protisilo — in kakor omenjeno, l. 1908 utegne biti vpisano v slovenski zgodovini takoj za l. 1848.

Druge slovenske dežele.

Kranjski deželni zbor je bil razpuščen in zvršile so se na podlagi dosedaj veljavnega volilnega reda nove volitve, katere so se končale z izvolitvijo poslancev »Slov. ljudske stranke« na deželi in z zmago narodno-napredne stranke v skupini mest in trgov. Novi deželni zbor je rešil

vprašanje deželnozborske volilne reforme, katero je bilo toliko let predmet hudega političnega boja med naprednimi in klerikalnimi Slovenci na Kranjskem. Ni se rešilo to vprašanje v slovenskem narodnem smislu, ker se je še ohranila kurija nemškega veleposestva — a rešilo se je sporazumno in s tem je omogočeno pozitivno delo v deželnem zboru kranjskem, edinem postavodajnem zastopstvu s slovensko večino. V političnem oziru utegnejo imeti tudi važne posledice krvavi septemberski dnevi v Ljubljani. Obe slovenski stranki sta se znatno približali in oblike političnega boja so se ublažile. To bo vplivalo ugodno ne le na obmejne slovenske pokrajine, temveč tudi na naše narodne nasprotnike in na vlado.

V narodnem oziru pa tudi iz Kranjskega drugače ni poročati posebno veselih dogodkov. Pozdravljati je dejstvo, da so prinesli septemberski dnevi Ljubljani, glavnemu mestu kranjske dežele, popolnoma slovensko lice. A jeseniška občina še vedno nima slov. obč. zastopa in Nemci se s pomočjo vlade hitro in uspešno utrjujejo v tej veliki občini. Jesenice so postale vsled otvoritve krasne nove železnice skozi Bohinj v Trst nekako središče Gorenjskega in je tedaj važno, da se obdrži ta občina v slov. rokah.

Na šolskem polju smo Slovenci na Kranjskem napredovali vsaj za korak; novi slov. dež. šolski svet kranjski se je začel pozitivno baviti z upeljavo slov. poučnega jezika na višjih gimnazijah. Storili so se že tudi prvi koraki. Ustanovila se je pripravnica za slov. trgovsko šolo v Ljubljani. A ustanovila se je tudi nepotrebna nemška gimnazija v Ljubljani — to pa zaradi znane popustljivosti slov. državnozborske delegacije.

Vprašanje volilne reforme se je rešilo, kakor smo naznanili, tudi za goriški deželni zbor. Slovenci tudi sedaj vsled premetene politike Lahov in lastnih žalostnih političnih razmer niso dosegli vlade v deželi. Spomladi l. 1908 so se vršile deželnozborske volitve, ki so bile zlasti v slovenskem

delu Goriškega zelo viharne. Zmagali so naprednjaki in agrarci z 9 poslanci, dočim imajo pristaši »Slov. ljudske stranke« le 5 zastopnikov v deželnem zboru. Zasedanje novega deželnega zbora pa ni prineslo ničesar koristnega za deželo.

V društvenem oziru pa napredujejo Slovenci na Kranjskem in na Goriškem. Na Goriškem se je ustanovila poleg že obstoječe »Kršč. soc. zveze« še »Zveza narodnih društev«, ki živahno deluje.

Najbolj pretresljiv dogodek za Kranjsko in za vse slovenske dežele pa so bili izgredi in smrt dveh slovenskih fantov 20. septembra v Ljubljani. Dogodki v Ptujju so silno razburili slov. Ljubljano. V petek, dne 18. septembra zvečer se je vršil protestni shod proti ptujskim dogodkom v ljubljanskem »Mestnem domu«. Udeležilo se ga je 6—7 tisoč ljudi. Po shodu je nekdo vlil na zborovalce kopirno črnilo. Ljudska jeza je izbruhnila in tisto noč niso le mnogo trpela vsa nemška javna poslopja v Ljubljani, n. pr. nemški kazino, nemška šola, kranjska hranilnica, šolski vrtec in druga, temveč so zginili tisto noč in naslednji dan vsi nemški napisi v Ljubljani. Mesto je dobilo naenkrat popolnoma slovenski značaj. A ta velika pridobitev je zahtevala svoje žrtve. Nemški vojaki 27. pešpolka so ustrelili, ko so stražili na ulicah, dva mlada slovenska fanta: strojnika »Narodne tiskarne«, 21 letnega Lundra in 14 letnega gimnazijca Adamiča. Smrt teh dveh nedolžnih žrtev je zavila ne le Ljubljano temveč vse slovenske dežele v globoko žalost. Obema se je priredil v torek dne 22. septembra velikanski pogreb, katerega se je udeležilo okrog 40 tisoč ljudi vseh slojev in starosti. Stariši in otroci, možje in žene, vse, vse je žalovalo. Po dolгих letih so se prvič našla vsa slovenska društva skupno pri izpolnjevanju narodnih dolžnosti; poleg ponosnih Sokolov si videl korakati telovadce »Kršč. soc. zveze«, poleg naprednih klerikalna društva. Takoj se je ustavil hudi politični boj v svojih grdih oblikah in upati je, da se bo tudi

pri nas borilo v bodoče načelo proti načelu, a ne samo osebe proti osebam!

V Trstu je praznovala narodna delavska organizacija z velikansko slavnostjo in in z obhodom po mestu obletnico svojega obstanka. Italijanska protidemonstracija je potekla brezuspešno. Znamenje slovenske moči v Trstu! Sicer se pa začenjajo tudi v tržaški okolici in v Istri, kjer se je dosegel z Italijani za Slovane vsaj sprejemljiv narodni sporazum glede deželnega zbora, duhovi ločiti. Pojavila se je s klerikalnim listom »Zarja« klerikalna stranka. Prišlo je že do ostrih časnikarskih spopadov in prepиров na shodih.

Na Koroškem so Slovenci preteklo leto lepo zmagali v važni občini Varnberg. Obdržali so se pa drugod pri obč. volitvah skoro povsod.

Na šolskem polju je važna ustanovitev nove krasne narodne šole v Št. Jakobu v Rožu, katera se je otvorila dne 27. septembra

Po svetu.

V soboto dne 1. februarja popoldne se vrnil kralj Karel I. portugalski z družino iz svoje vile Viciosa v glavno mesto Lisbon. Na trgovskem trgu so streljali trije zarotniki na odprt kraljev voz s karabinci, katere so imeli spretno skrite pod plaščem. Kralja so smrtno zadele tri krogle, pa tudi princ prestolonaslednik Ludvik Filip je bil smrtno ranjen. Kralj je na mestu umrl, princa so prenesli v mornariški arzenal živega, pa je tudi kmalu umrl. Drugi sin, sedanji kralj, princ Manuel je bil ranjen na čeljusti in na roki, pa je srečno ozdravel. Ta žalostni čin je dokončal razpor, kateri je nastal vsled slabega gospodarstva v deželi med vlado in ljudstvom.

Meseca julija se je vršil v Pragi pripravljalni sestanek za velik vseslovanski shod. Toda že ta pripravljalni sestanek je obravnaval tako važne zadeve, tikajoče se vseh

Slovanov, da pomenja v ideji zблиžanja in skupnega delovanja vseh slovanskih narodov velik napredek: vzbudil je največjo pozornost vseh evropskih narodov, najbolj seveda Nemcev. Zborovanje je preveval duh takoznanega novoslavizma, struje, ki ne zasleduje kakih državotvornih ciljev temveč zasleduje kulturno in gospodarsko zблиžanje vseh Slovanov. Slednje bi naj pospeševala velika slovanska banka, za katero se je že položil temelj, zveza slovanskih turističnih društev in živahna medsebojna kupčija, katero bi naj pospeševala velika vseslovanska razstava v Pragi. Kulturno zблиžanje bi naj pospeševala organizacija slovanskega knjigotrštva, slovanskih vseučilišč in drugih šol, nadalje vseslovanska sokolska zveza. Za politično obrambo in za pospeševanje slovanskega tiska naj bi se ustanovil slovanski korespondenčni biro.

*

Najvažnejši politični dogodek pa je zблиžanje Poljakov in Rusov, ki je doslej najbolj oviralo skupnost slovanskih narodov. Kongresa se niso udeležili klerikalci vseh katoliških slovanskih narodov in pa Rusini. Slovence so zastopali med drugimi v Pragi gospodje Ivan Hribar, župan ljubljanski, Andrej Gabersček, deželni poslanec goriški in dr. Bogumiš Vošnjak.

*

Celi avstrijski in balkanski jug je razburila jeseni minulega leta novica, da je Avstrija anektirala Bosno in Hercegovino. Cesar Franjo Josip je dne 7. septembra s posebnim razglasom naznanil, da raztegne svoje vladarske pravice in dedne postave habsburške hiše tudi nad Bosno in Hercegovino. Bosansko prebivalstvo s to aneksijo, izvzemši Hrvate, ni prav nič zadovoljno. Naravno, da je zlasti Srbija protestirala proti aneksiji, seveda brezuspešno. Nekaj časa je bila celo velika nevarnost, da izbruhne vojna. Nekateri jugoslovanski politiki so mnenja, da je sedaj napočil pravi

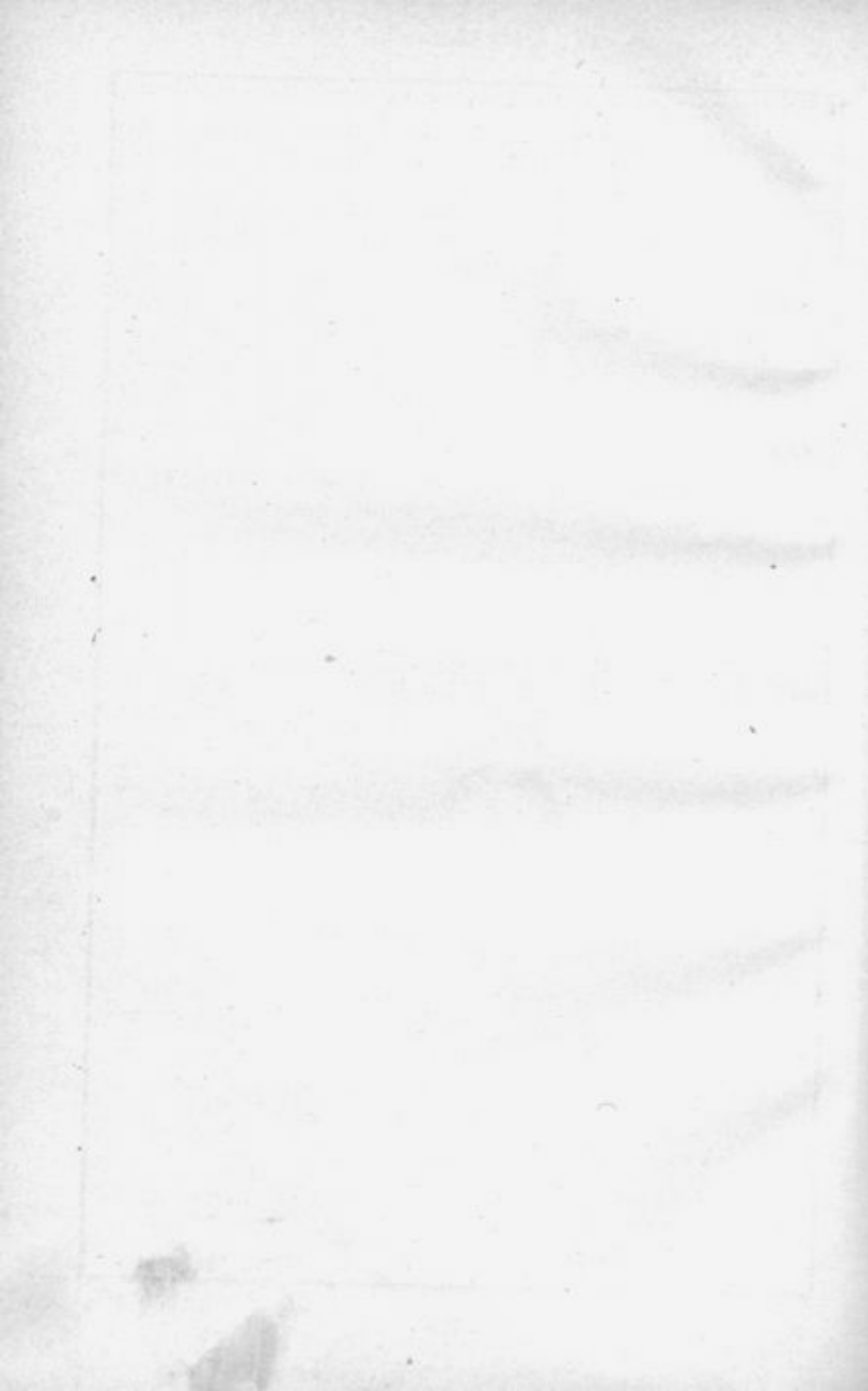
čas, da se ustanovi v Avstriji trializem, to je vse jugoslo-
vanske dežele se naj združijo v veliko državno telo, ki
bo enakopravno z Avstrijo in Ogrsko. Ko končuje »kole-
darjev« kronist svoje poročilo, še ni videti konca tem
homatijam.

*

Istočasno z aneksijo se je proglasil bulgarski knez
Ferdinand za neodvisnega kralja v Bulgariji in vzhodni
Rumeliji.

Oglasi.

ADAM

Edini izdelovatelj. F. S. LUKAS v
Celju, rastlinska destilacija „Adam“.

Rastlinski liker „Adam“ predstavlja
istinito nastavek iz 20 različnih vrst
najzdravljivejših rastlin in korenin ter
se vsled svoje fine kakovosti ne sme
primerjati s podobnimi izdelki, na-
pravljenimi iz esence.

Rastlinski liker „Adam“ sladi in
grenki je vsled svoje izredno izborn-
kakovosti nedvomno na vrhuncu vseh
izdelkov te vrste.

OO OGLASE OO

za vse časopise in koledarje sveta preskrbi najceneje in najboljše

Oglasno podjetje Eduard Braun

Dunaj I., Rotenturmstrasse 9. OO Telefon št. 21.122.

OO Seznam časopisov in koledarjev OO
za inserate brezplačno in franko.

Slovenci! Zahtevajte v vsaki gostilni
in trgovini le najboljšo
Slatino kislo vodo

ki se prodaja v korist družbe sv. Cirila in Metoda. :: Zalagatelj:
Jakob Drečko, Slovenjgradec, Štajersko.

Slabotni, v razvoju ali pri učenju zaostali otroci, kakor tudi malokrvni, čuteči se utrujenega in nervozni, izdelani, lahko razburljivi, zgodaj onemogli odrasli rabijo z velikim uspehom okrepčujoče sredstvo

Dr. Hommel-a haematoge

(očiščen, zbran haemaglobin 80,0, kemično čisti glicerín všteti okusni pridatek 20,0)

Vzbuja slast, hitro povzdigne duševne in telesne moči, krepi skupno življenje.

Naslednje nekaj zdravniških izjav v kolikor dopušča prostor:

Gosp. dr. med. Friedländer iz Skole (Galicija) piše: »Ne poznam nobenega sredstva, ki bi n. pr. pri malokrvnih, z boleznimi v hrbtisu ter sploh pri fizičnem razvoju zaostalih otrocih delovalo tako blagodejno in okrepčujoče kakor Hommela haematoge. Ravnotako izvrstno deluje pri mladih deklicah v letih razvoja v obran nevarne bledice.

Gosp. dr. med. Wilh. Fischer v Pragi: Z Hommelovimi haematogi sem napravil poskuse pri treh otrocih, ki so vsled prejšnjih bolezni (škrlatica in črevesno prehlajenje) močno oslabei ter bili tako malokrvni, da je bila njih koža rumenkasta. Po dvakratni rabi izdelka je bil uspeh iznenadno dober. Pri najtežjem slučaju, bezgavkastem dečku je bil uspeh najboljši. Deček, ki preje ni hotel ničesar jesti, in je cel dan ležal v postelji, je sedaj živahen in vesel, tako da ga ne morejo dovolj čuvati.

Gosp. dr. med. Démetér v pl. Bleiweis, Ljubljana: Hommelove haematoge sem rabil pri mojih dveh dečkih, starih 2½ in 1 leto, katera sta po prestali influenci zelo oslabela ter bila popolnoma brez teka. Oba sta zaužívala haematoge izredno rada; starejši je hrepeneče prosil zanje. Uspeh je bil viden, tek se je zboljšal od dne do dne, bleda barva

obrazja je zginila in sedaj zgledata otroci — po komaj 2 tedenski rabi haematog — tako cvetoči kakor preje.

Gosp. dr. med. Fried. Geissler, Dunaj: S Hommelovimi haematogi sem dosegel občudovanja vredne uspehe pri težki bledici kakor tudi v slučaju pljučne oslabelosti; v kratkem času — v teku nekaj tednov — se je stanje zboljšalo.

Gosp. dr. med. Paregger, Holzgau (Tirolsko): V položaju sem bil rabil dr. Hommela haematoge pri 21 letni kmečki deklici, ki je postajala zelo malokrvna (vtirpanje srca na konici 120 udarcev v minuti) ter je trpela hude želodčne bolečine in na brezslastnosti. Po zavžitju prve steklenice haematog znatno zboljšanje; po zavžitju druge steklenice je že zamoglo dekle opravljati navadna kmečka dela, je že precej težka dela izvrševala in prehodila znatne daljave v gorovju brez truda.

Gosp. dr. Avgust Pfeiffer, Karlove vire: V slučaju težke, levostranske pljučne jetike je bolnik, ki je letošnjo spomlad že popolnoma oslabel, po zavžitvanju Hommelovih haematog v toliko okreval, da se je lahko sprehajal po gozdu, ne da bi čutil kakih slabosti.

Pozor pred ponarejanji!

Prodaja se v lekarnah in drožerijah.

Zahtevajte izrecno **Dr. Hommel-a** pristne haematoge in ne pustite si vrniti ponareidi.

Cena steklenici 4 krone.

Pristna angleška Tannochinin-pomada za rast las.

Zabranjuje izpadanje las, izsušenje in prezgodno osivenje las, popolnoma neškodljiva, boljše kakor vsako drugo mazilo te vrste. Lonček stane 4 krone.

Pristno angleške Kaskara-Sagrada kri čistilne kroglice.

1 zavitek s 6 škatlicami stane franko 4 K. Manj kot 1 zavoje se ne razpošilja. — Posebno priporočljivo za pospeševanje potrebe brez škodljivih nasledkov.

„Digestiv“, pristno angleški univerzalni jedilni prašek in prašek za prebavljanje.

Nedosegljivo in nepresežno domače zdravilo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje, redi in krepi telo in lahko odpravi vsako težko prebavljanje, priporoča se posebno po povžitju premnogih in prekrepih, mastnih in napihujocih jedil ali preobilne pijače. Čisti tudi kri in ubrani začetek in razširjanje večine boleznih na prebavilih. Tega praška naj se vzame ena ali dve majhni žličici četrt ure po vsakem obedu s kupico vode ali še bolje dobrega vina in izpije naj se potem še pol kozarca vode ali vina. — 1 škatljica velja 3 K.

A. Thierry-ev prašek zoper kašelj

raztvorja sliz in pomirjuje, 80 v ena škatlja, s pošto 1 K 20 v, franko samo ako se vpošlje znesek naprej.

Hemorhoidni prašek

gotova pomoč, zdravi in odstranjuje hemorhoidne (zlato žilo, krvni tok čev, zavozlanje). Rabiti le na zunaj, brez zadržka v opravih. Natančneje pove navodilo za rabo. Ena škatlja velja 8 K. Naročila kakor denarne nakaznice na naslov: A. Thierry, lekarna pri „angelu varuhu“ v Pregradi, pri Rog. Slatini.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in
brzojavnega urada ter kolodvora, ima 40 sob z
vso ugodnostjo.

**HOTEL „PRI BELEM DOLU“
VILCELJU, GRAŠKA CESTA.**

Izborna kuhinja. Hotel razpolaga z vsemi modernimi udobnostmi.

■■■■ Lastna fihakarija v hiši. ■■■■

CELJE

Rotovška ulica

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

ZVEZNA TRGOVINA

CELJE

Rotovška ulica

Izvrševanje štambilj, pečatnikov, vignet (Siegelmarken) za urade in za steklenice.

Prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart.

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega kancelijskega, konceptnega, pismenega, dokumentnega, ministrskega, ovitnega, svilenega in barvanega papirja, svinčnikov, peres, peresnikov, radirk, škatlic za peresnike, kamenčkov, tablic, črnih, zavitkov, belih in barvanih v vseh velikostih, trgovskih knjig, molitvenikov, noticov itd. Albumi za slike, dopisnice in poezije. Svete podobe, male in velike, tintniki, stojala za slike, papirnate cevke, pismeni papir v kasetah in mapah. Razglednice. Strune za citre, gosli itd.

Papirnate vreče za trgovce po tovarniških cenah.

Genike naših tiskovin in pisarniških potrebščin pošljemo na zahtevo brezplačno.

Lastna naloga vseh tiskovin za urade, šolskih zvezkov in risank.

SEZNAMEK ZALOŽNIH KNJIG.

- Zbirka domačih zdravil** s poljudnim opisom človeka (IV. pomnoženi natis) . . . K 1'—
- Nova pesmarica.** Zbirka najbolj znanih slovenskih in slovanskih pesmi. Mehko vezana K 1'60, elegantno vezana . . . » 2'40
- Dr. J. Romih: Obrtno knjigovodstvo** s kratkim poukom o menicah. . . » 1'60
- Dr. A. Božič: Občinski red in občinski volilni red.** Kartoniran . . . » —
- Mlinarjev Janez,** slovenski junak ali vpletenitba Keherčanov (IV. natis) . . . » —'80
- V. Rohrmann: Kmetijsko gospodarstvo.** (II. popravljeni in pomnož. natis), vez. v platno » 1'60
- Zbrani spisi P. Pajkove.** I. zvezek, broširan » 2'—
- Zbrani spisi P. Pajkove.** II. zvezek, broširan » 2'—
- elegantno vezan** . . . » 3'—
- A. Brezovnik: Zabavnik** . . . » 1'40
- Ivan Belé: Trtna uš in trtoreja** . . . » —'80
- A. Funtek: Luči.** Broširane K 1'40, vezane . . » 2'20
- Vodovnik-Siegensfeld: Gedichte.** Eleg. vezane » 2'—
- Dr. L. Filipič: Civilno-pravdni red.** V platno vezan . . . » 5'—
- Naš dom.** I. zvezek. Vsečina: »Česarjevič in sestri dvojčkinji« in »Krajevna kronika Teharskih plemičev«, broširan . . . » —'50
- Naš dom.** II. zvezek. Vsečina: »Zadnji grof Celjski« in »Iskalci biserov na otoku sv. Duha«, broširan . . . » —'50
- Naš dom.** III. zvezek. Vsečina: »Vojna leta 2000« in »Doma in na tujem«, broširan . . » —'50

- Naš dom.** IV. zvezek. Vsečina: »Ciganka«, izvirna povest ter razne humoreske, broš. . K —'50
- Naš dom.** V. zvezek. Vsečina: »Pavlo Črnokril«, »Na občinstvo«, »Ljubezen do domovine«, »Pesem o hudourniku«, »Karin« in »Plesati ni znal«, broširan . . . » —'50
- Naš dom.** VI. zvezek. Vsečina: »Pevčevo srce«, »Krvava svatba v Kijevu« in »Priatelj Lovro«, broširan . . . » —'50
- Naš dom.** VII. zvezek. Vsečina: »Palica Petra Gasparja Sveteckega«, »Zvonikar«, »Sodba«, »Poezija in proza« in »Viji«, broširan . . » —'60
- Kržišnik: Male pesmi za mladino.** Broširane » —'24
- Ivan Belé: Viničarjev kašipot,** navod, kako vinograde nanovo zasajati in obdelovati. Broširan . . . » —'60
- Dr. A. Božič: Lovski zakon za Štajersko.** Kartoniran . . . » 1'20
- Der Panslavismus.** Eine nationalpolitische Betrachtung. Broširano . . . » —'60
- Prof. Jos. Kožuh: Navodilo h kartografičnim osnovam.** Vezano v platno . . . » 4'—
- Prof. J. Kožuh: Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam.** Broširan . . » —'20
- Red za šolske slugе** . . . » —'24
- Šolski red** . . . » —'30
- Madeži in njih snaženje.** Praktično navodilo, kako je snažiti madeže na raznem blagu, kovinah itd. Kartonirano . . . » 1'—
- J. Mohorčič: Srbske narodne pesmi** . . . » —'40

Opomba. Pri naročilih prosimo, da naj blagovolijo cenj. gg. odjemalci denar naprej poslati, sicer se na naročila ne ozira. Za poštno je oddati za knjige v vrednosti do 1 krome 10 vin., do 2 krome 20 vin., čez 2 krome pa 30 vin.

Na debelo
in drobno.

Trgovci in preprodajalci imajo izjemne cene.
Solidna in točna postrežba.

Nizke
cene.

Prva češka splošna delniška družba na življenje.

za zavarovanje v Pragi

Najugodnejše in najceneje zavarovanje:

a) Za slučaj smrti.	e) Moderno zavarovanje s sočasnim zavarovanjem za slučaj nesposobnosti.
b) Za slučaj smrti in doživenja.	f) Najrazličnejše kombinacije zagotovljenje pokojnine.
c) Zavarovanje dote in oprave nevest.	
d) Moderno zavarovanje s sočasnim obrestovanjem vseh vlog.	

Edina slovanska delniška življenska zavarovalnica.

Generalno zastopstvo za slovenske dežele v Trstu, ulica Gaetano Donizetti šte. 5., kjer se dobi vse cenike in potrebna pojasnila. Okrajna zastopstva v vseh večjih krajih! • V prid družbe Sv. Cirila in Metoda v Ljubljani!

Lekarna „pri jelenu“ (Hirschen-Apotheke)

Sporgasse, Gradec Sporgasse

priporoča: proti kašlju izvrstni **štajerski zeliščni sok** v steklenicah po . . K 1.76
proti **protinu** in **revmatizmu** izborno **Wuchta zeliščno mazilo** v steklenicah po K 1.20
proti **želodčnemu** krču že tekot let slovito **Enkaliptus esenco** v steklenicah po K 1.20.

Za kmetovalce: posebno priporoča **mlečni in živinski prašek**, izborno zaboljšanje slabega mleka, izvrstno redilno sredstvo. Ti izdelki so bili odlikovani z zlato kolajno v Parizu leta 1906 in v Londonu leta 1907.

Razpošilja se po povzetju. Zahtevajte cenike.

L. Luser-ja

turistovski obliž

Najboljše in najzanesljivejše sredstvo proti kurjim očesom, žuljem i. t. d. Glavna zaloga

L. Schwenk-a lekarna Danaj-Meidling
Zahtevajte Luserja turistovski obliž za K 1.20. Dobiti je v vseh lekarnah.

	Adolf Bursik	
	čevljar v Celju, Gledališka ulica št. 9	
	izdeluje vse različne vrste obutal v modernih fazonah in po solidnih cenah. Trpežno in dobro blago.	

Josip Zabukošek, Celje

krojaški mojster

Glavni trg št. 5

Glavni trg št. 5

se priporoča častiti duhovščini in slavnemu
p. n. občinstvu v izdelovanje najraznovrst-
nejših oblek od navadnega do najmodernejšega
kroja.

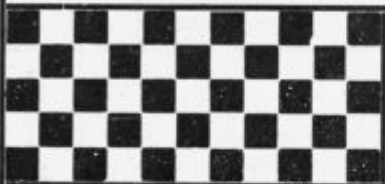
Izvršitev točna, solidna in cena.

	Stavbeni, pohištveni in portalni mizar in zalagatelj pohištva	
Jurij Sinkovič, Celje, Breg 14		
	se priporoča častiti duhovščini in slav- nemu občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izvršuje tudi v najmodernejšem secesijonističnem slogu. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna.	

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska družba, Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba v Celju.

Edino narodno kamno-
seško podjetje v Celju.

Stavbena in umetna kamnoseška obrt
s strojnim obratom. Izvrševanje vseh
stavbenih del: stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različnih
kamenov in cementa. — Specijalna
delavnica in podobar. atelje za umetna
cerkvena dela, kakor: altarjev, obha-
jilnih miz, prižnic, kropilnih in krst-
nih kamnov itd. Brušenje, puliranje
in struganje kamena s stroji. Mnogo-
številna zaloga nagrobnih spomenikov
iz različnih marmornih vrst, granitov
in sijenitov po raznovrstnih narisih in
po nizkih cenah. Naprava zidanih ali
betoniranih rodbinskih grobišč (rakev).
Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov
s samotnim ali cementnim tlakom. Iz-
delovanje pohištvenih plošč iz različ-
nih najbolj idočih marmornih vrst v
vseh oblikah. Popravljanje spomeni-
kov in pa izdelovanje napisov v iste.

Svarilo! Pred nakupovanjem, naročitvijo in posebno pred preprodajo ponaredb, ničvrednih drugih surogatov in ponaredb mojih edino pristnih, zakonito zavarovanih preparatov. Glasom kazenskega zakona § 23. in 25. se izpostavi vsakdo, kdor naročuje, kupuje, ima v zalogi, posebno pa prekupe drugi, kakor moj edino pristni, z zeleno nunsko varstveno znamko zakonito varovani Thierry-jev balzam, ki ni izdelan v moji tovarni, kakor tudi ponaredbe mojega edino pristnega centifolij-mazila in drugih preparatov, kazenskemu, neprizanesljivemu in brezobzirnemu zasledovanju in kazni do K 4000 ali zapora do enega leta in denarne kazni do K 4000. Istotako, ako naroči, kupi ali proda uradno nedovoljene na vrljiv in nasiljiv način vsiljene surogate, ki so postavljeni v promet le v prevaro občinstva.

Edino pristni **Thierry-jev balzam**

je le z varstveno znamko nuno.

Ta balzam služi notranje in vnanje. — On je: 1. **Nedosežno izdatno zdravilno sredstvo pri vseh pljučnih in prsnih boleznih, olajšuje katar, ustavi izmeček, odvzame bolesteri kašel in leči celo taksne zastarele bolezni.** 2. Učinkuje izobno pri vnetju v vratu, hripavosti in vseh drugih boleznih v vratu itd. 3. Odganja docela vsako mrzlico. 4. Leči presenetljivo vse bolezni na jetrih, v želodcu in črevah, posebno želodčni krč, koliko in trganje v životu. 5. Odvzame bolečine, ozdravi zlatenico in hemoroide. 6. Učinkuje milo odvajajoč ten kri čistilno, čisti ledvice, odvzema hipohondrijo in melanholijo in jači slast in prebavljanje. Služi izvrstno pri zoboboln, votlih zobeh, gnilobi v ustih zobnih in ušnih boleznih ter odstrani riganje in slabi vzduh iz ust in želodca. 8. Je dobro sredstvo proti glistam in trakuljam kakor tudi pri epilepsiji. 9. Služi vnanje izvrstno pri ranah, brazgotinah, rdečici vročinskimi kozam, pijavkam, bradavicam, opeklinam, ozebljenim udom, garjam, prhljajem in spuščajem, razpokanim raskavim rokam itd., ter odstranjuje glavobol, trganje, šumenje, protin bolečine v ušesih itd., o čemur poučuje obsežno navodilo o uporabi. 10. V obče je sredstvo, ki se lahko notranje in vnanje uporablja z brezdomnim uspehom, ki je pošteno, ceno in popolnoma neškodljivo in naj bi ne manjkalo kot prva pomoč v nobeni rodbini, posebno pri influenci, koleri in drugih epidemijah. Pristen in neponarejen je balzam le, ako ima vsaka stekleničica gorenjo varstveno znamko in navodilo o uporabi. **Pazi naj se torej vedno na gorenjo varstveno znamko.** Naslavlja se: Lekarna „pri angelju varuhu“ A. Thierry-a v Pregradi pri Rog. Slatini. — Stane 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali ena velika potovalna steklenica 5 K, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 5 K 60 vin. Manj kot 12 malih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se pa le proti povzetju ali če se denar naprej pošlje.

Lekarna „pri angelju varuhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rog. Slatini.

Hämatin-Pastile

po originalnem francoskem receptu prirejene iz pristnega Liebiškega mesnega ekstrakta v spojnini s kemičnimi bistvi so najbolj zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost ter zoper bolezni, ki nastanejo iz teh dreh. One redijo obenem tudi kri in so sploh redilne. Pri vseh znakovih pričenjajoče se bledice in malokrvnosti, ki se lahko spoznajo po lahkem opešanju in pri slabosti mišic, srčnem utripanju, težkem dihanju, motenju prebavljanja, želodčnem krču, omotici, trdovratnem glavobolu itd. dotičnega človeka naj se ne zamudi pravočasno ustaviti nadaljevanje te bolezni. Za to naj vsak zaupno naroči Hämatin-pastile, ki so edino zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost.

Ena škatljica stane franko 4 K.

Moč in učinek pristnega vlečnega centifolij-mazila

S tem mazilom se je ozdravila že 14 let stara kostna gniloba, **kojo se je smatralo za neozdravljivo, v novejšem času pa celo 22 let stara težka rakava bolezen.** Prepreči in leči zastrupljenje krvi. Onemogoči skoro vsako operacijo in celo odločbo.

Pristno vlečno centifolij-mazilo izvanredne vlačilne moči, ki se uporablja pri najtežavnejših tudi zastarelih boleznih in ki je **nedosežno v lečenju ran,** kakor tudi v ublažitvi bolečin, sestoji iz koncentracije čudotvornih naravnih moči rudeče vrtnice v zvezi z drugimi slovito **znanimi snovmi,** ki so znane vsled dobre zdravilne moči. Pristno vlečno centifolij-mazilo se rabi pri slabih prsih otročnic, zaprtju mleka, zakrknjenju prsi, šenu, pri vseh zastarelih pokvarah, odprti nogi ali kosti, ranah, solnem toku, oteklih nogah, celo pri kostni gnilobi: pri ranah, ki so povzročene po udarcu, sunku, streli, vrezanju in tiščanju. Izvleče zaderike, stekla, lesa, peska, trnja itd.; pri vseh oteklinah, izrastkih, cermu, celo pri raku; pri črvi na prstu, zanolitni ugnjdi, mehurjih, po hoji ranjenih nogah, **opeklinah vseh vrst,** zmrzlih udih, zagnjdi na vratu, krvnih zagnjdah, ranjenju otrok itd.

Vlečno centifolij-mazilo postaja tem starejše tem boljše!

Priloporočljivo je, da se ima v vsaki rodbini to **preservativno sredstvo** v zalogi. Manj kot 2 lončka se ne razpošilja; pošilja se samo, ako se denar naprej vpošlje ali pa. po povzetju. 2 lončka staneta 3 krone 60 vinarjev.

Mirabile-Pain Expeller

le za zunanjo rabo.

Presenečno gotov učinek mazila zoper protin, trganje po kosteh, hudo kostenico v sklepih, bolečine v hrbtu in križu, vražji tok, mrtvoudnost, zunanje prehlajenje, izvinitve, otekline v udih, vnetje itd., kakor tudi zunanje krepčilo po vseh naporih in kot obvarovanje proti vsem navedenim boleznim.

Pristno le z varstveno znamko »Ich dien« ter s kovinsko-mošičnim zatvorom trdke izdelovalčeve. 2 steklinici staneta 3 K 60 vinarjev.

Pristna angleška pomada za obvarovanje kože.

Ne vsebuje nikakih škodljivih ali prepovedanih snovi, učinkuje hitro in sigurno proti vsem kožnim boleznim, varuje proti vsem škodljivim

uplivom podnebja in solčnih žarkov. Odstranjuje čudotvorno vse nečistosti kože na obrazu in telesu kakor: **solčne pege, šinje, sajevce** itd., gube in raskavosti kože, napravi raskave in rdeče roke nežne in gladke ter da obrazu, ako se jo vedno rabi, mladostno svežost in nežnost, splošno pa koži cveteč inkarnat. Vmeti naj se vsak večer predno se gre

spat, obraz in one dele telesa, ki se jih hoče obdržati mladostne in nežne, obče naj si rokavice ter pusti čez noč učinkovati. V jutro pa naj se umije z mrzlo vodo in dobrim milom (najbolje z borax-milom).

Lonček pristne angleške pomade za obvarovanje kože in en komad boraks-mila stane franko 4 K.

Zagorijanski prsni sirup.

Jako prijetno okusno sredstvo za odraslene kakor tudi za otroke vsake starosti proti krčevitem kašlju, prsnem in pljučnem nahodu, zasliženju, boleznem bljuvanju, prsnim boleznim, utešljivo in bolečine odstranjajoče pri vseh, tudi zastarelih boleznih na prsih in pljučih. — Cela steklenica stane franko 3 K 30 vin. — Na vsaki steklenici mora biti kovinska mošnica z vtisnjeno mojo firmo.

Lekarna „pri angelju varuhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rog. Slatini.

Uničujoče sredstvo zoper škodljivce na trti
patentovano in v razstavi v Badnu pri Dunaju s srebrno kolajno
odlikovano, dobiva se pri

Mihaelu Altziebler-ju v Celju, Savin. ulica

To uničujoče sredstvo rabijo vinogradniki celjske ozir. spodnještajerske okolice že skozi šest let z najboljšim uspehom. Čna steklenica te tekočine stane 90 v, ter se ista primeša vodi, v kateri se je raztopila modra galica za škrojenje proti peronospori. Na 100 litrov vode v kateri je raztopljena modra galica, pridene, oziroma dolije se samo 1 liter te tekočine, ter se s tem doseže največji uspeh pri uničevanju trtnih škodljivcev, tudi ni potreba potem trti toliko žveplati, ker to sredstvo uničuje tudi plesnobo na trtjah.

Tudi so vsi pečarske izdelki, posode in peči v zalogi.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje.

Najnižje cene.

Preobleke.

Popravila.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 90 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku. — Čkvi paže v hiši.

Hotel „pri slonu“, Ljubljana
Anton Gnezde vdova, lastnica

Tu je edino kopališče z ljubljanskimi železnimi in šotnimi kopeli, ednake francovim kopelim pod vodstvom gosp. vladnega svetnika prof. dr. pl. Valente, in parne, kropilne in kopeli v banjah.

Kdor želi biti postrežen z dobrim blagom po solidnih cenah, naj se obrne na že dolgo obstoječo, znano tvrdo

Jos. Hočevar

Celje, Kolodvorske ulice 5

katera izdeluje vsakovrstne obleke po najnovejšem kroju.

Velika zaloga tu- in inozemskega blaga.

Bogata izber narejenih oblek za gospode, dečke in otroke, kakor tudi najfinejših

zimskih sukenj, ulstrov, pelerin, havelokov, površnikov, letnih, spomladanskih in salonskih oblek itd. itd.

Postrežba točna in solidna! Cene nizke!

Tu kažemo in opozarjamo na izborni Fellerjev lepodišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elsa“-fluid, kateri, kakor smo se prepričali, bolečine utešuje, zdravi, osvežuje, krepi mišice in kite, oživlja ude in zabranjuje vnetje. To sredstvo utešuje tudi revmatične, protinske in živčne bolečine, bodenje, bolečine v glavi, v zobeh, v hrbtu in križu, trganje v ledjih, utrujenost, oslabelost oči in migreno; učinkuje oživljajoče in odporljivo, ker preprečuje mnoge bolezni, katere povzročata prepih ali prehlajenje, n. pr. kašelj, hripavost, nahod in bolečine v grlu. Pristen je le tedaj, ako ima sleherna steklenica ime „Feller“. — 12 malih ali 6 dvojnih

ali 2 specialnih steklenic velja franko 5 K. 24 malih ali 12 dvojnih ali 4 specialnih steklenic 8 K 60 vin. in 48 malih ali 24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic franko 16 K.

Ob tej priliki tudi poudarjamo, da uporablja na tisoče ljudi proti bolečinam v želodcu, krču, netočnosti, gorčici, tiščanju v želodcu, bijuvanju, slabostim, phanju, napenjanju, zabasanju in raznovrstnim prebavnim težkočam s presenetljivim uspehom Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elsa“-kroglice. — 6 škatlic 4 K franko.

Pred ponarejanji svarimo! Kdor želi dobiti Fellerjev fluid in kroglice pristne, naslavlja razločno: **E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubi, št. 458 (Trvaško).**

Svoji k svojim!

Edino narodno pivovarniško podjetje!

**Delniška družba
združenih pivovaren Žalec in
Laški trg v Ljubljani**

priporoča svojo veliko zalogo izbornega marčnega in bavarskega piva iz pivovaren Žalec in Laški trg vsem p. n. krčmarjem, hotelirjem, restavraterjem in kavar- narjem ter slavnemu občinstvu v mnogobrojna naročila.

Točna postrežba.

Družba se je potrudila urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem, da si je omislila na laškem popolnoma nove stroje, posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in vrelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila je v obeh pivovarnah nove steklenice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novimi ledenicami ter si v surbo pouzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega
∴ ∴ ∴ piva nabavila tudi najboljše vrste surovin ∴ ∴ ∴
Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšimi stroji oprem-
ljeni pivovarni proizvajale bodeti najboljša piva, tekmovali z vsako
turdko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter delali čast
domači industriji.

**Prva slovenska akcijska družba. — Prvo večje narodno in-
dustrijsko podjetje. — Edina narodna pivovarna na Štajerskem.**

Tekoči račun pri avstro-ogrski banki.

Stanje hranilnih vlog sklepom 1907: 3,000.000 kron
Rezerva sklepom 1907 . . . . . 100.000 kron

GLAVNA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Pisarna: Kongresni trg št. 15, Souvanova hiša v Ljubljani

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih obrestuje po

4 3/4 %

od dne vložitve do dne vzdiga brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina,
— ne da bi se obrestovanje pretrgalo. —

Uradne ure so: od 8.—12. dop. in od 3.—6. pop.

Poštna hranilnica št. 49.086. Telefon št. 135.

Remična tovarna Dr. R. Scheuble in Dr. A. Hochstetter
TRIBUSWINKEL pri Badenu, Nižje Avstrijsko.

Kurin

Postavno zavarovano.
Najnovejše, milo, popolnoma zanesljivo, ne-
škodljivo

odvajalno sredstvo
v ploščnati obliki, zavzivanje prijetno.

Ceno!! Škatljica z 10 ploščicami 50 vin., škat. s 25 ploščicami 1 krono.
Vsaka ploščica sestoji iz 0.52 g pulvis liq. comp. in 0.08 g phenolphthaleina. Kurin po-
seduje izvrstne čistilne lastnosti phenolphthaleina, ne da bi kazal najmanjši škodljiv
postranski učinek. Od zdravnikov odlično priznано. Izvleček teh priznanj je priložen
poleg navodila za rabo vsaki škatljici.

Dobiti je skoro v vseh lekarnah. Ako bi slučajno ne bilo v zalogi, tedaj
prosimo pisati naši glavni zalogi

B. V. BIBUS, lekarna „pri labodu“, Dunaj I., Schottenring 14.

Razpošilja se proti predplačilu zneska ali po povzetju pri naročilu najmanj dveh
velikih ali štirih malih škatljic; proti predplačilu zneska poštnine prosto.

Drugi priporočila
vredni izdelek
naše tovarne:

SAMOL

mazilo proti revmatizmu, protinu, vnetju
živčnim boleznim, trganju v ledjih, ozeb-
linam itd. Zamot à K 1.50 in K 2.50.

Zahtevajte brezplačno, poštne prosto moj **KRASNI CENIK** z čez 1000 sli- kami.

Za vse neprikladno dobi se
denar nazaj.

Špecialist za samo
boljše, repasirane in
preskušene ure.

3
leta jamstvo.

Vsaka ura
je natančno
repasirana in
preskušena.

Izvoz
zlatnine in
srebrnine v vse
dežele.

	Krone
Nikl. Roskopf ure	3'—
pat. železniške	5'—
Nikl. tula, dvoj. pokr.	6'—
Srebrne remont. ure	6'50
z dvojnim pokr.	8'50
Sreb. tula rem. ure, 2 pokr.	12'—
Goldin remont. ali jeklena	4'—
Jeklena rem. ali ploščata	6'—
14 kar. zlate ure za dame	18'—
za gospode	42'—
Ure z nihalom	5'60
Ure z nihalom in bitjem	7'—
Stenske ure po 2 K, budilke	2'40
Budilke z dvojnim zvoncec	2'90
Srebrne verižice	2'—
Zlate 14 karatne verižice	20'—
Zlati, 14 karatni prstani	4'—
Prstani iz novega zlata	5'—

A. KIFFMANN, Maribor n. Dr. št. 236.

Največja zaloga tovarne ur.

Krščanska tyrdka.

Najvažnejša naloga

vsakogar, ki hoče zdrav ostati je, da si ohrani želodec vedno zdrav in da skrbi za redno prebavljanje, kajti največ bolezni ima svoj sedež v želodcu. Vsakemu, ki si je pokvaril ali prehladil želodec s težko prebavnimi, prevročimi ali premrzlimi jedili ali pijačami gotovo pomore

Germanova želodčna esenca z varstveno
znamko „življenska esenca“

ki se uporablja z največjim uspehom pri **brezslastnosti, želodčnih slabostih, napenjanju, riganju, zgagi, slabostih, glavobolu, omedlenju, krču, zapečenosti, zabasanju, hemoroidih** (zlati žili). Germanova želodčna esenca zabrani tiščanje in bolečine po preobitem zavžitju jedi, izločuje vse pokvarjene sokove iz telesa, učinkuje kričistilno ter jo radi popolne neškodljivosti radi uživajo tudi najrahločutnejše osebe, ženske in otroci. Germanova želodčna esenca, kot pravo ljudsko, domače zdravilo, se je udomačilo skoraj v vsaki hiši in tisoči so, ki po vsaki jedi zavžijejo požirek Germanove želodčne esence, da se zavarujejo pred boleznimi. Germanova želodčna esenca se dobi v vseh večjih lekarnah, steklenica po K 1-40, ker pa je mnogo ponaredb, zahtevajte in vzemite le take steklenice, ki imajo na kartonu natisnjeno ime »**K. German**«.

Naravnost se naroča to izvrstno domače sredstvo pri edinem izdelovalcu

R. German, lekarna „pri črnem orlu“ v Belovaru trg št. 145. (Hrvaško)

kjer se pošilja 2 steklenici za K 2-80 in 40 v. za zavojnino. Pojasnila na vprašanja, prospekti in navodila o rabi brezplačno. **Mnogo tisoč priznanih pisem** dokazuje hitri in gotovi učinek tega izkušenega domačega sredstva.

C. kr. privilegirana
izdelovalnica glasovirjev in pianin
M. Ropas v Celju

priporoča svojo zalogo najmodernejših in najfinejših izdelkov. Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča popravila.

V zalogi so fini harmoniji, jako dobri in ceni avtomati, posebno za gostilničarje zelo pripravljeni!

Izdeluje najsolidnejše blago in po nizkih cenah!

oooooooooooo

10 let jamstvo!

Izposojevanje glasovirjev po najnižjih cenah!

MART. STOJAN ml.
stavb. in umetni mizar, Teharje
pri Celju.

prevzame vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izvrši v najkrajšem času po konkurenčnih cenah. Priporoča se posebno v izdelovanje šolskih klopi, vsega pisarniškega pohištva ter vseh v trgovinah potrebnih mizarskih izdelkov.

Odlikovan od vis. e. kr. trgov. ministrstva.

Varstvena znamka „Sidro“.

Richterjev Linimentum Capsici Compos.
nadomestilo za

Sidrov - pain - expeller

je zanesljivo, bolečine utešujoče sredstvo, ki se lahko spričo svoje posebne priprave in spričo skrbne izbire uporabljenih snovi uporabi kot koristno mazilo tudi od občutljivih oseb. To domače sredstvo, ki se je že mnogokrat izkazalo, uporabi se lahko tako kot odvajalno, tudi preprečevalno, posebno pa kot bolečine olajšajoče mazilo. Posebno onim osebam je prav priporočati, ki se mnogo mude na prostem, ki so izpostavljeni pogostim spremembam vremena in potemtakem prehlajenju n. pr. ekonomom, godzarjem, lovčem, kmetovalcem, ribičem, rudarjem, mornarjem, izseljencem itd. kakor tudi turistom pred in po napornih hajah in sploh vsem potnikom, ker jim doprinese, ako ni ravno zdravnik pri roki, shranjena v škatli, ki je zgoraj in spodaj zaprta z rdečim sidrom, kot spoznavalni znak (drugače se Sidrov-Liniment ne oddaja). Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro, ki je za nas uradno vpisana varstvena znamka. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo. Dobliva se v vseh lekarnah in v

pri nezgodah in slabostih v največjih služajih hitro in sigurno pomoč.

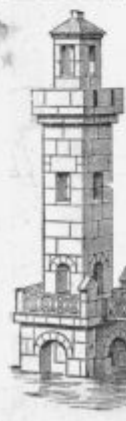
Posebno velika prednost Linimentum Capsici Compos., ki velja po vsi pravici kot zanesljivo preprečevalno sredstvo, obstoja v enostavni rabi. Vmeti se en ali večkrat na dan boleče, zmrzle, oslabilene ali ohromljene ude in kmalu po vmetanju se bo začutila dobrodejna gorkota, ki utešuje bolečine. Daljna prednost Liniment, Capsici Comp. s „sidrom“ je nizka cena 80 vin., K 140 in K 2 — steklenica. Omisli si jo torej lahko vsakdo in naj bi tudi nihče ne zamudil, jo poskusiti pri prehlajenju.

SVARIL! Omenjeno domače sredstvo se pripravlja najskrbneje, vsaka steklenica je rdečim sidrom, kot spoznavalni znak. Pazi naj se toraj pri nakupu ter ne vzame nikakršnih ponaredb! Kdor torej želi originalni izdelek, naj natanko pazi, ako je na zavoju dobro vidno sidro, ki je za nas uradno vpisana varstvena znamka. Kjer manjka sidro, ima se opraviti s ponaredbo. Dobliva se v vseh lekarnah in v

Dr. Richterjevi lekarni pri „zlatem levu“ v Pragi.

Elizabetna cesta 5 nova. ➡ Razpošilja se vsak dan.

Zakaj je Richterjeva omarica kamenitih stavbic s sidrom še vedno otrokom najljubša igrača?

Ker vzbuja otrokom vedno iznova veliko veselje staviti lične stavbe po lepših načrtih in ker vedo, ko dobe dopolnilne omarice, da zamorejo staviti vedno večje in lepše stavbe. Vsaka omarica kamenitih stavbic s sidrom se lahko poveča z nakupom dopolnilnih omaric ali kamenitih mostčkov, kar pri drugih igračah ni mogoče, slednje so vsled tega najdovršenejša in najcenejša igrača. Pristno samo s sidrom! Dobliti je pa k — 85, 175, 2 — 350, 4 —, 5 — in vže. Najboljše se izbere po bogato ilustrovanem ceniku, ki se razpošilja franco zastonj.

Kdor ljubi godbo, naj tudi zahteva cenik o znamenitih imperator-godilih in govorilnih strojih.

Fr. Ad. Richter & Cie.
kralj, dverai in kom. založnik, DDMAL, I.
Spergasse 16. WEITZING, RUDELSTADT
NORIMBERK, LIPSKO, OLTEN, ROTTERDAM
PETROGRAD, NEW-YORK, 215 Pearl Street

Franckova :špecialiteta rži:

/// Perl-rž //

☛ kot najbolja žitna kava,
močan vonj,
kavi podobni okus,
snažno izdelovanje in
slastni zavoji.

Najsigurneje jamstvo za skrbno pripravljanje
nudijo: **Henr. Francka sinovi.**

Mali dodatek pravega :Franckovega:
pridatka k kavi
daje // **Perlrženej-kavi** //

p linejš: okus,
lepo zlatorujavo barvo!

Pr:stna

samo s to

varstv. znamko:

Varstv. znamka.

in

imenom.

:**Franck:**

== Samo 6 dni ==

iz Havra v New-York

vozijo zanesljivo brzoparniki
francoske prekomorske družbe
„Compagnie Générale
Transatlantique“.

== Edina najkrajša črta čez ==
Pariz in Havre v Ameriko.
Iz Ljubljane se odpotuje vsak torek.

Deljavne vozne listke in brezplačna
pojasnila daje edina oblastveno kon-
::: cesijonirana potovalna pisarna :::

ED. ŠMARD

v Ljubljani, Dunajska cesta 18.
v novi hiši „Kmetске posojilnice“,
nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

